

გიორგი
ჩუბინაშვილი
ბიობიბლიოგრაფია.

«მეცნიერება» 1977

Георгий
Чубинашвили
(1895–1973)
Биобиблиография

Издательство «Мешниереба»
Тбилиси
1977

გიორგი
ჩუბინაშვილი
(1895–1973)
ბიობიბლიოგრაფია

კამომცემლობა «მეცნიერება»
თბილისი
1977

გამოჩენილი ქართველი ხელოვნებათმცოდნის აკად. გ. ჩუბინაშვილის ბიობიბლიოგრაფიაში თავმოყრილია 1913—1976 წლების ლიტერატურა: სამეცნიერო შრომები, რეცენზიები და გამოხმაურებები ამ შრომებზე, გ. ჩუბინაშვილის რედაქციით გამოცემული შრომები, ლოტერატურა მის შესახებ.

მასალა განლაგებულია ქრონოლოგიურად. ბიობიბლიოგრაფიას შინ უძღვის გ. ჩუბინაშვილის მოქლე ბიოგრაფია და სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოლგორითობის მოქლე მიმთხველება. ერთვის შრომების ანანური და სახელთა საძიებლები.

В биобиблиографии выдающегося грузинского искусствоведа академика Г. Н. Чубинашвили собрана литература 1913—1976 годов: научные труды, рецензии на них, труды изданные под редакцией Г. Н. Чубинашвили и литература о нем.

Материал расположен в хронологическом порядке. К биобиблиографии предпосланы биография, краткий очерк научной и общественной деятельности Г. Н. Чубинашвили, прилагаются алфавитный указатель трудов и именной указатель.

ბიობიბლიოგრაფიული სერიის მთავარი საჩედაქციო კოლეგია: შ. ჭიათური (მ. რედაქტორი), ლ. გაბოა, თ. დავითაძე, მ. დარასელიძე, ვ. კუპრაძე, ვ. მახალაძე, ვ. ოკუდჯავა, ა. პრანგიშვილი, გ. ციციშვილი, ს. ხადური (მდგრადი)

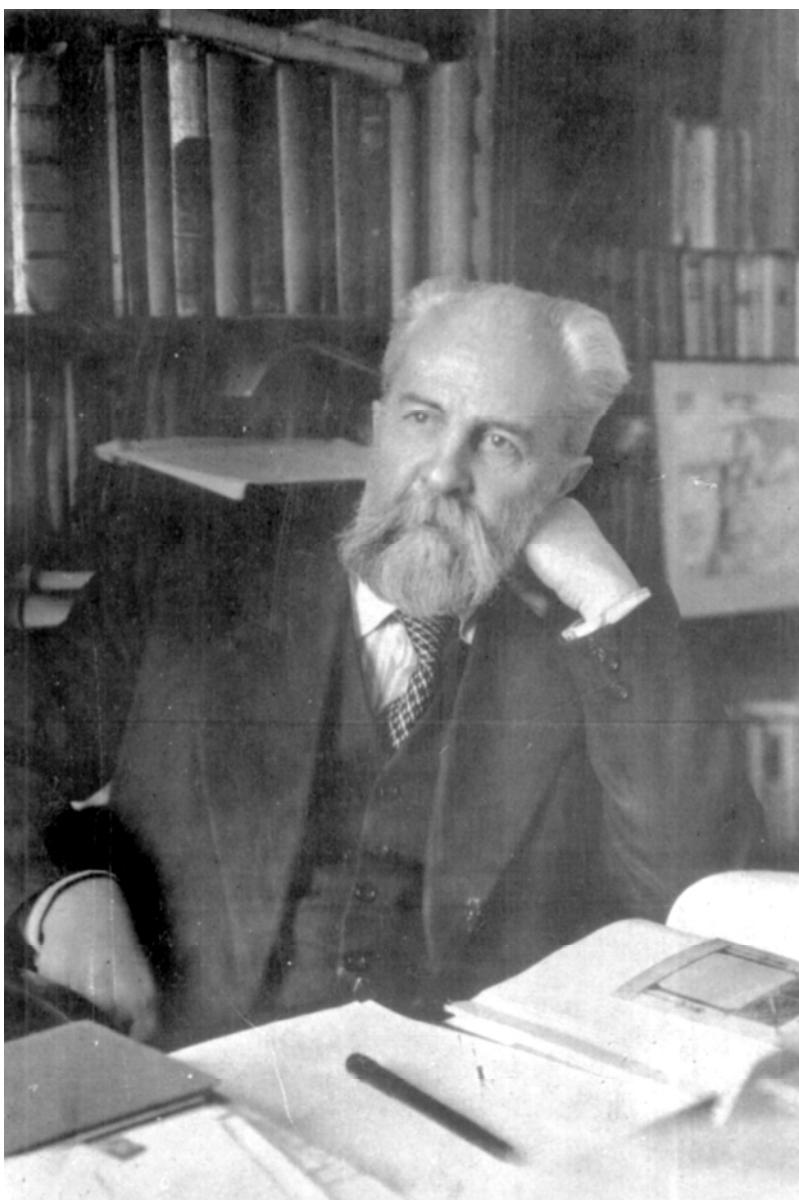
შემდგენლები: მ. ბარკავა, ე. დოლიძე
რედაქტორები: გ. ბერიძე, ნ. გურგენიძე
ბიობიბლიოგრაფიული რედაქცია თ. ნაკაშიძე

Главная редакционная коллегия биобиблиографической серии: Ш. Дзидзигури (глав. ред.), Л. Габуния, Ф. Давитая, М. Дараселия, В. Купрадзе, В. Махалдiani, В. Окуджава, А. Прангишвили, Г. Цицишвили, С. Хадури (секретарь)

Составители: М. Баркова, Э. Долидзе

Редакторы: В. Беридзе, Н. Гургенидзе

Библиографический редактор: Т. Накашидзе

აკადემიკოსი გიორგი ჩუბინაშვილი

(სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის მოკლე მიმოხილვა)

აკადემიკოს გიორგი ჩუბინაშვილის სამეცნიერო და საზოგადოებრივმა მოღვაწეობამ თითქმის ექვს ათეულ წელს გასტანა. მას წილად ხვდა მძიმე, მაგრამ საპატიო მისია გამხდარიყო მთელი სამეცნიერო დარგის — ქართული ხელოვნების ისტორიის — დამფუძნებელი. მან აღზარდა ქართველ მხატვართა, მოქანდაკეთა, ხუროთმოძღვართა და ხელოვნების მცულნეთა მრავალი თაობა. ნახევარ საუკუნეშე მეტი წელის განმავლობაში იგი აქტიური მონაწილე და, ხშირად, ხელმძღვანელიც იყო მთელი იმ საქმიანობისა, რომელიც საქართველოში წარმოებდა ნივთიერი კულტურის ძეგლთა პლევისა და დაცვის, მუზეუმებისა და ძველი ხელოვნების გამოფენების მოწყობის დარგში.

გ. ჩუბინაშვილის დვაწლის მნიშვნელობა სცილდება ხელოვნებათმეცნიერების დარგს. მისი შრომები შუქს პფენის მთლიანად ქართველი ერის ისტორიის მრავალ პრინციპულ საკითხს, აშუქებს შუა საუკუნეთა ხელოვნების ზოგადი ისტორიის მრავალ საყურადღებო პრობლემას. იმავე დროს, იგი მუდაშ ცხოველ ინტერესს იჩენდა დღევანდელი ქართული ხელოვნებისადმი, გულთან ახლო მიჰკონდა მისი წარმატებები და სიძნელეები — იგი თვით მონაწილეობდა განახლებული ქართული ხელოვნების ჩამოყალიბებაში.

გ. ჩუბინაშვილი დაიბადა პეტერბურგში 1885 წლის 21 ნოემბერს (ძეველი სტილით). იგი იმ ოჯახის შთამომავალი იყო, რომელმაც უკვე XVIII ს-დან ქართულ კულტურას თვალსაჩინო მოღვაწეები შესძინა*. მის წინაპართა შორის იყვნენ ერეკლე II-ის მეს-

* მათი გვარი გიორგიშვილი ყოფილა. ჩუბინი (კარგი მსროლელი) ერთ-ერთ გორგიშვალისას შეურქმევიათ. აქედან წარმომდგარა ახალი გვარი — ჯერ ჩუბინები, შემდგევ ჩუბინაშვილი.

ტაშბე დავითი, მკვლევარი-ლექსიკოგრაფი ხიქო ჩუბინაშვილი, რომელმაც 1845 წელს პალესტინაში იმოგზაურა და ამ მოგზაურობის აღწერაც დაგვიტოვა. გიორგის პაპა დავით იესეს ძე, პეტერბურგის უნივერსიტეტის პროფესორი, ავტორია ცნობილი ლექსიკონებისა, რომელთაც დღესაც არ დაუკარგავთ მნიშვნელობა. იგი სიცოცხლის ბოლომდე (1891 წლის დეკემბერი) პეტერბურგში ცხოვრობდა და იქვეა დაქრძალული. გიორგის მამა წიკოლოზი საოლქო სასამართლოს წევრი იყო. ცოლად მას ჯაჭანშვილის ქალი ჰყავდა.

ბავშვი მაღალი კულტურის ატმოსფეროში იზრდებოდა. დავითის ქვრივი, სერგოვსკის ქალი, კარგი მუსიკოსი იყო და გიორგის ბოლომდე შერჩა მუსიკის სიყვარული და ღრმა ცოდნა, რომელიც იმთავითვე ჰქონდა ჩანერგილი. ბავშვობიდანვე ასწავლიდნენ გერმანულ ენას, რომელსაც შემდეგ მშობლიურ ენასავით ფლობდა, ათიოდე წლისა კი მიაბარეს პეტერბურგის გერმანულ სასწავლებელში, რომელიც 1905 წელს დამთავრა.

გ. ჩუბინაშვილი ყოველთვის მადლობით იგონებდა სკოლის ზოგ მასწავლებელს, რომელიც ბავშვებს დამოუკიდებელ აზროვნებას აჩვევდა, უღვივებდა ინტერესს სოციალური და ეთიკური პრობლემებისადმი (უნდა გვახსოვდეს, რომ ეს ორი საუკუნის მიჯნა იყო, 1905 წლის რევოლუციის წინა ხანა). მის ახლობელ მეგობართა შორის იყვნენ რევოლუციურად განწყობილი ახალგაზრდებიც. ამ პერიოდში ეცნობა იგი ხელოვნების ისტორიის საკითხებსაც. სკოლის დირექტორმა უფროსკლასელებისთვის მიიწვია ანტიკური ხელოვნების ცნობილი სპეციალისტი ოსკარ ვალდჰაუერი, რომელიც ბერძნული სკულპტურის შესახებ პროსემინარულ მეცადინებასაც ატარებდა უფრო მეტად დაინტერესებული მოსწავლეებისთვის, რომელთა შორის გ. ჩუბინაშვილიც იყო.

ჯერ კიდევ სკოლის მოსწავლე იყო გიორგი, როდესაც საჭარო ბიბლიოთეკაში სისტემურად სიძრული დაიწყო. აინტერესებდა უმეტესად ფილოსოფია და, განსაკუთრებით, ფისიკოლოგია. მაგრამ უკვე მაშინ ჩაისახა გატაცებაც, რომელსაც განსაკუთრებული მნიშვნელობა ჰქონდა მთელი მისი შემდგომი ცხოვრებისა და მოღვაწეობისათვის. — ეს იყო გატაცება საქართველოს ისტორიისა და კულტურის საკითხებით, რაც განსაზღვრა შორეული სამშობლოსადმი ღრმა სიყვარულის გრძნობამ, რომელსაც მას ბავშვობიდანვე უნერგავდნენ დავითის გარდაცვალების შემდეგაც, მის სახლში კირაობით იკრიბებოდნენ პეტერბურგელი ქართველი სტუდენტები, ქარ-

თული კულტურის მოღვაწენი და ჭაბუკი გიორგი გატაცებით ის-
მენდა მათს საუბარს საქართველოს წარსულისა და დღევანდელი
დღის შესახებ. დიდი შთაბეჭდილება დასტოვა მასზე საქართველო-
ში მოგზაურობაში 1901 წელს, ილია ჭავჭავაძესთან შეხვედრაში. გან-
საკუთრებული გავლენა მოახდინა მისი პიროვნების ჩამოყალიბება-
ზე დიდად ნიჭიერმა სტუდენტმა გოგლო ყაზახშვილმა, რომელიც
ლიტერატურული ნიჭით იყო დაჯილდოებული, მშვენივრად იცნობ-
და ქართულ კულტურას, თავისი ქვეყნის ცხოვრებას, მის ჭირ-გა-
რაში, და ყველაფერს ამას აცნობდა გიორგისაც.

ახალგაზრდა გ. ჩუბინაშვილი ჩაუკდა ოავისი პაპის ბიბლიოთე-
კას, გადაიყითხა წიგნები და ხელნაწერები, რომლებიც საქართვე-
ლოს ისტორიასა და მწერლობას ეხებოდა და დამოუკიდებლად შე-
ისწავლა ქართული წერა-კითხება.

სკოლის დამთავრების შემდეგ გ. ჩუბინაშვილი სწავლის გასა-
გრძელებლად ლაიფციგს გაემგზავრა და იქ 1912-მდე დაჰყო. სწავ-
ლობდა ფილოსოფიას, ძირითადად კა ხალხთა ფსიქოლოგიას, სა-
ღონქტორო დისერტაციის თემად მას „კიმბირელ შამანთა ფუნქციე-
ბი“ ჰქონდა. იმავე დროს, იგი ესწრებოდა ლექციებსა და სემინარულ
მეცანიერობას ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტში, ბევრს მოგზა-
ურობდა გვირმანიაში და მეზობელ ქვეყნებში ხუროთმოძღვრების
ძეგლთა და მუზეუმების გასაცნობად. იმთავითვე გაირკვა, რომ კვე-
ლაზე მეტად მას იზიდავდა რომანული ხუროთმოძღვრება, რაკი მი-
სი ძეგლები ძალაუნებურად აგონებდა ქართულ ტეგლებს და მათ-
თან შედარების სურვილს აღუძრავდა.

პეტერბურგს დაბრუნებულმა გ. ჩუბინაშვილმა საბოლოოდ გა-
დაწყვიტა, რომ თავისი ცხოვრების საქმედ ქართული ხელოვნების
შესწავლა გაეხადა. იგი ჩაირიცხა გრაფ ზუბოვის მიერ დაარსებულ
ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტში, სადაც ბიზანტიური ხელოვ-
ნების ცნობილი სპეციალისტის დიმიტრი აინალოვის ლექციებს ის-
მენდა, შემდეგ კი უნივერსიტეტის აღმოსავლური ფაკულტეტის
ქართულ-სომხურ-სპარსული განყოფილების თავისუფალ მსმენე-
ლად. მისი უშუალო ხელმძღვანელები იყვნენ აკადემიკოსი ნიკო მა-
რი, ივანე ჭავახიშვილი — მაშინ უნივერსიტეტის პრივატ-დოცენ-
ტი და აკად. იაკობ სმიტნოვი — აღმოსავლური ხელოვნების დი-
დი მცოდნე, რომელსაც გ. ჩუბინაშვილი თავის მასწავლებლად
თვლიდა. ნიკო მარი, რომელიც მაშინ სომხეთის ძველ დედაქალაქ
ანისში არქეოლოგიურ გათხრებს აწარმოებდა, გ. ჩუბინაშვილიც

ჩართო ამ მუშაობაში. 1916 წელს გ. ჩუბინაშვილმა ანისის კამპანია დამოუკიდებლად ჩაატარა, რადგანაც მარი სხვა ექსპედიციაში იყო წასული. უკვე იმ დროიდან იწყებს გ. ჩუბინაშვილი სომხური ხელოვნების გაცნობასა და სერიოზულ შესწავლას. მაშინ ქვეყნდება მისი პირველი ნაშრომი ქართული ხელოვნების შესახებაც — მცირე გამოკვლევა საორბისის 1152 წლის ეკლესიის შესახებ — მარის მიერ დაარსებული უზრნალის „ხრისტიანსკი ვოსტოკის“ IV ტომში (1915 წლის ტომია, გამოქვეყნდა 1916-ს).

1917 წლის ბოლოს გ. ჩუბინაშვილი თბილის გადმოსახლდა საცხოვრებლად, 1918 წლის დასასრულიდან კი მოწვეულ იქნა ახლად დაარსებული ქართული უნივერსიტეტის პროფესორად. იგი სათავეში ჩაუდგა ხელოვნების ისტორიის კათედრას და მასთან შექმნილ ე. წ. „ხელოვნების მეცნიერების კაბინეტს“, რომელიც იქცა ძველი ქართული ხელოვნების დარგში სამეცნიერო კვლევა-ძიების პირველ ცენტრად. მაშინ ჩაეყარა საფუძველი კვლევლიურ სისტემურ სამეცნიერო ექსპედიციებს საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში ხუროთმოძღვრების ძეგლთა აზომებისა და შესწავლისათვის. მაშინ გ. ჩუბინაშვილს ერთადერთი თანამშრომელი ჰყავდა — არქიტექტორი ნიკოლოზ სევეროვი, რომელმაც შემდეგში სახელი მოიხვევა პრაქტიკული მოღვაწეობითაც და ქართული ძეგლების შესწავლის დარგში მუშაობითაც, როგორც გ. ჩუბინაშვილის უახლოესმა თანაშემწერმ. უფრო გვიან საქესპედიციო მუშაობა დიდად გაფართოდა, მან მოიცვა ხელოვნების სხვა დარგებიც. რამდენიმე ათეული წლის მანძილზე დაგროვდა უზარმაზარი ფაქტობრივი მასალა, რომელიც წარმოადგენდა აუცილებელ საფუძველს მეცნიერული კვლევის, ანალიზისა და განზოგადოებისათვის.

დიდი როლი შესასრულა გიორგი ჩუბინაშვილმა საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების პირველ წლებში ქართულ სიძველეთა დაცვისა და მოგროვების, სამუშაულო საქმის მეცნიერულ ნიადაგზე დაყენების საქმეში. უფრო გვიან იგი სისტემურად აწყობდა ძველი ქართული ხელოვნების გამოფენებს საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთ. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს მოძრავი გამოთვენა, რომელიც ნაჩვენები იყო გერმანიის რამდენსამე დიდ ქალაქში 1930 წელს. გამოიცა საგანგებო წიგნაკუ-კატალოგი გ. ჩუბინაშვილის ტექსტით, მანვე წაიკითხა ლექციების ციკლი ბერლინში, კელნში, ლაიფციგში, მიუხენში და სხვ., გმოფენამაც და ლექციებმაც, რო-

გორც გერმანული პრესა მოწმობს, განსაკუთრებული არტერესი ვამოიშვია.

სიცოცხლის ბოლომდე გ. ჩუბინაშვილი იყო კულტურის ტეგლ-თა დაცვის საქართველოს საზოგადოების გამგეობის პრეზიდიუმის წევრი, მუდმივი მრჩეველი და უმჭველად ყველაზე დიდი ავტო-რიტეტი ძეგლთა ჩესტავრაციის პრინციპული საკითხების გადაწ-ყვეტისას. დიდი დრო და ძალ-ლონე შეალია მან სვანეთის ძეგ-ლებს, მათ შესწავლას, აღრიცხვას, თავმოყრას, განსაკუთრებით ალელვებდა მესტიაში მუზეუმის მოწყობის საკითხი. ამის თაო-ბაზე ბევრჯერ შეუდგენია საგანგებო დასაბუთებული მოხსენები-თი ბარათები.

როდესაც გ. ჩუბინაშვილის, როგორც პროფესორის, ღვაწლზე ვლაპარაკობთ, უნივერსიტეტთან ერთად უნდა ვასენოთ ქართული სამხატვრო აკადემია, რომელსაც იგი მეთაურობდა დაარსებიდანვე, ექვსი წლის განმავლობაში.

საქართველოს სამხატვრო აკადემია — პირველი უმცილესი სამხატვრო სასწავლებელი მთელ ამიერქავებისაში, 1922 წლის მა-ისში გაიხსნა. მას რთულ პირობებში უხდებოდა პირველი ნაბიჯე-ბის გადადგმა. გარდა ჩვეულებრივი სინდელებისა, რომლებიც თან ახლავს ყოველ ახალ საქმეს, აქ ბევრი სხვა რმევი არის გასათვა-ლისწინებელი: თვით დრო იყო რთული. აკადემია იშვა გარდატეხის წლებში, როცა იდეოლოგიის, კერძოდ, ხელოვნების სფეროში ახა-ლი ამოცანების ამოქნის გზები ხშირად ბუნდოვანი და სადაცო იყო. ნამდვილად მოწინავე რევოლუციურ ძევებთან ერთად, ბევრი იყო იაფთასიანი და ფსევდორევოლუციურიც, ბევრი იყო ყალბი მყვირალა ფრაზა. ახალგაზრდობა ადვილად შეიძლებოდა აცდენო-და გზას, მით უფრო, რომ იმავე დროს ეს იყო მთელ მსოფლიოში სხვადასხვა ფორმალისტური მიმდინარეობის მოძალების ხანაც. გ. ჩუბინაშვილმა შეიძლო — თუმცა ამისათვის მას მძიმე ბრძოლის გადატანაც უხდებოდა — მტკიცე პროფესიულ და ჩეალისტურ სა-ფუძველზე დაემკვიდრებინა სწავლება, დაეცვა სტუდენტობა ზერე-ლე უნიადაგო გატაცებათაგან, აღეზარდა ახალგაზრდები ისე, რომ მათ შეძლებოდათ ახალი ცხოვრების მიერ ხელოვნების წინაშე და-სახული ამოცანების ღირსეულად ამოხსნა. მან შემოიკრიბა პედა-გოგთა კოლეგიივი, რომელიც იმ დროს საქართველოში მომუშავე ჩველაზე თვალსაჩინო მხატვრების, მოქანდაკეებისა და სუროთმოძლ-ვრებისაგან შედგებოდა. სამხატვრო აკადემიის მნიშვნელობა ქარ-

თული ჟელოვნების აღორძინებისათვის ფასდაუდებელია. მისი პირველი აღზრდილები უკვე ოციან-ოცდათიანი წლების მიჯნაზე გამოვიდნენ სამოლვაშეო ასპარეზზე. პედაგოგიურ მოლვაშეობას აკადემიასა და უნივერსიტეტში გ. ჩუბინაშვილი უფრო გვიანაც განაგრძობდა, შემდეგ კი განსაკუთრებული მზრუნველობით ეკიდებოდა ასპირანტებისა და ახალგაზრდა მეცნიერ მუშავთა აღზრდას.

სხვადასხვა დროს გ. ჩუბინაშვილი იყო საქართველოს მუზეუმის არქეოლოგისა და ეთნოგრაფიის განყოფილების გამგე და დირექტორის მოადგილე, ხელოვნების მუზეუმის „მეტების“ ხუროთ-მოძღვრების განყოფილების გამგე, მრავალი სხვადასხვა სამეცნიერო და სამხატვრო საბჭოს წევრი.

1941 წელს, როდესაც დაარსდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია, გ. ჩუბინაშვილი მის პირველ შემადგენლობაში აირჩიეს, ხოლო მავრე წლის 1 აპრილს იგი დაინიშნა ახლად შექმნილი ხელოვნების მსტორის ინსტიტუტის (თავდაპირველად სექტორი ერქვა) დირექტორად. ამ თანამდებობაზე იყო 32 წლის განმავლობაში, გარდაცვალებამდე.

იმისათვის, რომ უკეთ გავიგოთ და დავათასოთ გიორგი ჩუბინაშვილის მეცნიერული ღვაწლი, საჭიროა გავითვალისწინოთ, როგორი იყო ქართული ხელოვნების შესწავლის ვითარება ოქტომბრის რევოლუციამდე.

XIX ს-ის მანძილზე და XX ს-ის დასაწყისში ქართველმა და რუსმა მკვლევარებმა ქართულ სიძველეთა შესახებ დიდი მასალა დააგროვეს. მარი ბროსეს, პლატონ იოსელიანის, დიმიტრი ბაქრაძის, დიმიტრი მელიქინგუთუხუცესის შვილის, გრ. გაგარინის, უვაროვას, პავლინოვის, ნიკოლიმე კონდაკოვის, ნიკო მარის, განსაკუთრებით კი საქართველოს წარსულის დაუღალავი მკვლევარის ექვთიმე თაყაიშვილის ღვაწლი, ამ მხრივ, კარგადა ცნობილი. მათ წიგნებს, რათქმა უნდა, დღესაც არ დაუკარგავს მნიშვნელობა, ზოგს — დიდი მნიშვნელობაც. ასევე დიდი ფასი აქვს მაშინდელ ფოტოსურათებსაც, რომლებიც უმეტესად აღ. როინაშვილისა და დ. ერმაკოვის მიერაა გადაღებული. მაგრამ სულ მცირე გამონაკლისით, დაგროვილი მასალის კვლევა არ სცილდებოდა ძეგლთა, ასე ვთქვათ, არქეოლოგიური დამუშავების ფარგლებს, რაც საერთოდ ახასიათებდა გაშინ ბიზანტიური და ე. წ. აღმოსავლურ-ქრისტიანული ხელოვნებისადმი მიძღვნილ ნაშრომებს. ორი-სამი ავტორის გარდა, ყველა სხვა თავისი განათლებით ისტორიკოსი ან ფილოლოგი იყო.

ზუროთმოძღვრების, მხატვრობის ან ოქრომჭედლობის ძეგლები მათ აინტერესებდათ მხოლოდ როგორც ისტორიული დოკუმენტები, როგორც დამსმარე მასალა ისტორიის გაშაშუქებლად. არ იყო დადგენილი ქართული ხელოვნების უმთავრეს ძეგლთა თარიღები, გაურკვეველი იყო მისი განვითარების ძირითადი ეტაპებიც კი.

იმავე დროს, სპეციალურ ლიტერატურაში ქართული ხელოვნების ჩაობა, მისი ადგილი სხვა ქვეყნების ხელოვნებათა წრეში სრულიად მცდარად იყო გაშუქებული. ევროპულ ლიტერატურაში ფეხი მოიკიდა უსაფუძვლო აზრშა, თითქოს ქართული ხელოვნება მოკლებული იყო დამოუკიდებელ მნიშვნელობას, რომ იგი მხოლოდ ბიზანტიური და სომხური ხელოვნების განშტოება იყო. არ სებითად, იმ აზრს, რომ ქართული ხელოვნება მთლიანად ბიზანტიურის ფარგლებში ექცევა, არც რუსი და ქართველი მეცნიერები უარყოფდნენ, თუმცა მის ზოგ თავისებურებასაც აღნიშნავდნენ. აღარაფერს ვამზობ იმაზე, რომ ის მცირედიც, რაც უცხოეთში ქართული ხელოვნების შესახებ იწერებოდა, საესე იყო უხეში ფაქტობრივი შეცდომებით. ეს, კთადია, არა მარტო მცდარი მეთოდოლოგით ასხსნებოდა, არამედ სრულიად უქმარისი ინფორმაციითაც ქართული ხელოვნების შესახებ.

აյეთ პირობებში, როცა მთელი შენობა ქართული ხელოვნების ისტორიისა თავიდან იყო დასაფუძნებელი, მეცნიერს, უპირველეს ყოვლისა, თავისი მომავალი მუშაობის მიზანდასახული და ნათლად ჩამოყალიბებული გეგმა უნდა შეემუშავებინა, და მართლაც, სწორედ მკაცრი სისტემურობა, ზღვა მასალიდან და ამოცანა-თავან უმთავრეს პრობლემათა ნათლად გამოყოფა, ძირითადი საკონტენტისათვის მეორეხარისხსხვანთა დამორჩილება, საკითხთა სიღრმეში ჩაწერილი უნარი, ანალიზის სიმახვილე და სიფაქიზე — დიდი მეცნიერის ეს თვისებები — გამოიჩინა გიორგი ჩუბინაშვილმა სამეცნიერო მოლვაწეობის პირველი ნაბიჯებიდანვე.

ბუნებრივია, რომ პირველი ადგილი მან დაუთმო ხუროთმოძღვრებას, რომელიც შუა საუკუნეების მანძილზე ხელოვნების წამყვანი დარგი იყო ყველა ქვეყანაში. ხუროთმოძღვრების ევოლუციის დადგენა გადაიქცა საფუძვლად მთელი ქართული ხელოვნების პერიოდიზაციისა და მისი სტილისტიკური საფეხურების გამოსავლენად.

თავისი კვლევის პირველ ობიექტად მან აირჩია ბაზილიკები, საკულტო ნაგებობის ერთ-ერთი უძველესი სახეობა, გავრცელებუ-

ლი მთელ საქრისტიანო სამყაროში. სტილისტიკური ანალიზისა და წერილობითი საბუთების კრიტიკული დამუშავების საფუძველზე მან დაადგინა უმთავრეს ბაზილიგათა თარიღები შეისწავლა მანამდეს უცნობი ნიმუშები. დაასაბუთა, რომ ქართული ბაზილიკები, მთხვედავად იდეურ-თემატიკური ერთიანობისა ცველა ქრისტიანული ქვეყნის ბაზილიკებთან, შეადგენს დამოუკიდებელ ჯგუფს, რომელიც უფრო მეტად ენთეზსვება წინა აღმოსავლურ ნიმუშებს და საფეხბით განსხვავდება რომაულ-ელინისტურთაგან (იხ. მისი წიგნები ბოლნისის სიონისა და კახეთის არქიტექტურის შესახებ, ქართული ხელოვნების ისტორიის I ტომი). გამოავლინა უგუმბათო შენობათა თავისებური ტიპი, მის მიერ სამეცნიერო ბაზილიკად წოდებული, შემუშავებული და გავრცელებული მხოლოდ საქართველოში, აღრეულ შუა საუკუნეებში.

განსაკუთრებით დიდი პრინციპული მნიშვნელობა აქვს მონოგრაფიას ჭვარის ტიპის ძეგლთა შესახებ — არა მარტო იმიტომ, რომ თვით ეს ტიპი მხატვრულ-ისტორიული თვალსაზრისით ძალიან მნიშვნელოვანი ნიმუშებით არის წარმოდგენილი და ქართული ხუროთმოძღვრების ორგანული განვითარების ნაყოფს შეადგენს, არამედ იმიტომაც, რომ ყალბი კონცეცია მთლიანად ქართული ხუროთმოძღვრების შესახებ სწორედ ამ ტიპის ძეგლთა მცდარი ინტერპრეტაციის საფუძველზე აღმოცენდა. ბუნებრივია, მეცნიერული ჰეშმარიტების აღდგენა, ძეგლთა ნამდვილი ადგილისა და ლირსების ჩვენება, აუცილებელი იყო იმისათვის, რომ მთელი ძეგლი ქართული არქიტექტურა მართებულად ყოფილიყო შეფასებული.

მონოგრაფიულად გამოიკვლია გ. ჩუბინაშვილმა ქართული გუმბათოვნი არქიტექტურის მომდევნო ეტაპიც — VII ს-ის ოცანოცდათანი წლების მიხნაზე აგებული წრომის ტაძარი. დიდად საყურადღებოა მისი დასკვნა, რომ ეს შენობა, რომელშიაც გუმბათი კედლებს კი არ ეყრდნობა, როგორც ჭვარის ტიპის ძეგლებში, არამედ ოთხ თავისუფლად მდგომ ბოძს, ერთი უაღრესი დასრულებული ნიმუშთაგანია მრავალ ქვეყანაში ფართოდ გავრცელებული ტიპისა (ამ ტიპს „ჩახაზულ ჭვარს“ უწოდებენ).

ორივე ეს მონოგრაფია, მათში განხილულ პრობლემათა სიმრავლითა და მნიშვნელობით, დიდად სცილდება ქართული ხუროთმოძღვრების ისტორიის ფარგლებს და ანგარიშგასწევია მთელი ახლოაღმოსავლური არქიტექტურის ისტორიის შესწავლის დროს.

აღრინდელი ხანისადმი მიძღვნილი კვლევა-ძიება გ ჩუბინა-

შვილმა განაზოგა „ქართული ხელოვნების ისტორიის“ I ტომში (1936 წ.), რომელიც მოიცავს დროის მონაკვეთს უადრესი ხანიდან ჩვენი წელთაღრიცხვის VII ს-ის ნახევრამდე.

გ. ჩუბინაშვილმა იმთავითვე დიდი ყურადღება მიაქცია ქართული ხალხური საცხოვრებელი სახლის ხუროთმოძღვრებას, უპირველეს ყოვლისა, „დარბაზის“ ტიპს (იხილე ოციან წლებში მისი შესავალი ტექსტითა და რედაქტირით გამოსული ალბომები „ქართლის დარბაზი“). მან წამოაყენა დებულება, რომ დარბაზის ტიპის ცენტრალურმა კომპოზიციებმა არსებითი როლი შეასრულა შუა საუკუნეების ქართული მონუმენტური გუმბათოვანი არქიტექტურის ჩამოყალიბების პროცესში. ასევე, გ. ჩუბინაშვილმა პირველმა შეისწავლა ქართული საერო ხუროთმოძღვრების ნიმუშები — VIII—IX საუკუნეთა ფეოდალური სასახლეები კახეთში.

გ. ჩუბინაშვილი — თუმცა კი მისი მონოგრაფიები ადრეული შუა საუკუნეების ძეგლებისადმი იყო მიძღვნილი — არ შემოფარგლულა მხოლოდ ამ ხანით. უკვე 1925 წ. გამოვევუნდა მისი ნარქვევი—მოცულობით მცირე. მაგრამ შინაარსით მნიშვნელოვანი — ალავერდისა და ბაგრატის ტაძრებისა და სვეტიცხოვლის შესახებ. მან ეს სამი ნაგებობა გამოჰყო, როგორც განვითარებული შუა საუკუნეების ხანის ფურემდებელი ძეგლები, რომლებშიაც ეპოქის სტილი ყველაზე მკაფიო, დასრულებულ გამოხატულებას ჰქონდება. მანვე მიაკუთხა ამ ეპოქის და საქმაოდ ვიწრო ქრისტიანულ ფარგლებში მოაქცია ალავერდისა და სვეტიცხოვლის ტაძრები, რომელთა თარიღები მანამდის დაუდგენელი იყო. უფრო გვიან მისი თარიღები დადასტურდა დოკუმენტური მონაცემებით.

ეს და სხვა წერილებიც, აგრეთვე მის მიერ გამართული გამოფენები მოწმობს, რომ უკვე მაშინ, ოციან-ოცდაათიანი წლების მიჯნაზე, გ. ჩუბინაშვილს მთლიანად შემუშავებული ჰქონდა ქართული ხუროთმოძღვრების განვითარების სურათი შუა საუკუნეების მთელ მანძილზე, თვით XVIII—XIX საუკუნეთა მიჯნამდე.

პირველად მთელი სისრულით ეს სურათი მან გადაშალა 1936 წელს თავის ცნობილ მოხსენებაში საქართველოს არქიტექტორთა I ყრილობაზე. ეს ნაშრომი — „ქართული არქიტექტურის გზები“ — უნდა ჩაითვალოს ძველი ქართული ხუროთმოძღვრების პირველ შეცნიერულ ისტორიად; რომელიც ნაჩვენები იყო თვით განვითარების პროცესი, სტილისტიკური საფეხურები.

გ. ჩუბინაშვილის სხვა ნაშრომთაგან, რომლებიც ხუროთმო-

ღვრებისადმია მიძლვნილი, ყველაზე მნიშვნელოვანია მონუმენტური მონოგრაფია ქახეთის ოქანიტექტურის შესახებ, რომელიც მოიცავს ხანს IV ს-დან XVIII-მდე. წიგნში განხილულია როგორც საერო, ისე საექლესიო ნაგებობათა ნიმუშები, მოცემულია ტიპოლოგიური დაჯგუფება, ძეგლთა ანალიზი, ეკოლუციის სურათი. აქაც წმომჭრილია მრავალი ზოგადი მნიშვნელობის პრობლემა, განხილულია უზარმაზარი პარალელური მასალა. ასევე საყურადღებოა ნაშრომები გარდამავალი ხანის (VII—X სს.) სხვადასხვა ხუროთმოძღვრულ ძეგლთა, კუმურდოსა და ნიკორწმინდის, განსაკუთრებით კი დაცით გარეჯის გამოქვაბულ მონასტერთა შესახებ. ამ უკანასკნელში დახატულია ცოცხალი სურათი მონასტრების ცხოვრებისა და კულტურული საქმიანობისა მრავალი საუკუნის მანძილზე, მთავარი კი ის არის, რომ განხილულია მრავალრიცხოვანი ფრესკა, რომლებიც ქართული მონუმენტური მხატვრობის მნიშვნელოვან ძეგლებს შეადგენს.

ხუროთმოძღვრებაზე არანაკლებ ადგილს უთმობდა თავის კელევა-ძიებაში გ. ჩუბინაშვილი შუა საუკუნეების ოქრომჭედლობას, რომლის ნიმუშებითაც საქართველოს ერთი უპირველესი ადგილთაგანი უჭირავს მსოფლიოში. გ. ჩუბინაშვილმა შეისწავლა საქართველოს მუზეუმებში თავმოყრილი და ადგილებზე (უმეტესად სვანეთში) დარჩენილი ურიცხვი ძეგლი, დააჯგუფა და დაათარიღა ისინი, აქაც წარმოგვიდგინა სტილის ევოლუცია, დაამტკიცა, რომ ქართულმა პლასტიკურმა ხელოვნებამ, რომელმაც ყველაზე მკაფიო და მრავალმხრივი გამოსახვა სწორედ ოქრომჭედლობაში ჰპოვა, სრულიად თავისებური, დამოუკიდებელი გზა განვლო დასავლურ პლასტიკასთან შედარებით.

გ. ჩუბინაშვილის მიერ უმეტესად ოქრომჭედლობის ნიმუშებზე ნაჩვენები ევოლუცია, რა თქმა უნდა, საერთოა ლითონის, ქვისა და ხის პლასტიკისათვის. გ. ჩუბინაშვილის თანახმად, შუა საუკუნეების ქანდაკების დაწყებით საფეხურზე — V-VI სს-ში, ადგილი აქვს ანტიკურობიდან მომდინარე ხერხებისა და ფორმების თავისებურ გაზრებას. ამას მოსდევს საფეხური, როდესაც ოსტატები სავსებით უკუაგდებენ ანტიკური გამომსახველობის პრინციპებს, უარს ამბობენ მოცულობის გადმოცემასა და ანატომიურად სწორ პროპორციებზე. ეს ყველაფერი ადგილს უთმობს პირობითობას — სიბრტყითობას, გრაფიკულობას, სხეულის ცალკეული, აზრობრივად მნიშვნელოვანი ნაწილების მკვეთრად გამოყოფას, ხაზგასმულ

ექსპრესიულობას. მაგრამ ეს ხელოვნების დაცემის მაჩვენებელი კი არ არის, ეს ბუნებრივი და აუცილებელი საფეხურია შემდგომი და-მოუკიდებელი განვითარებისათვის. ამ საფეხურს შეიძლება ოვალი გავადევნოთ ხუროთმოძღვრულ ნაგებობათა და ქვის სტელების რე-ლიეფების, აგრეთვე VIII—IX სს. ჰედური ნივთების მიხედვით. X—XI სს. მიჯნაზე, უფრო კი XI ს. პირველ ნახევარში, როდესაც ფეოდალური საქართველოს ხელოვნება, საერთო პოლიტიკური ეკონომიკური აღზევების დროს, ხელახალ აყვავებას განიცდის, ქარ-თულ პლასტიკაშიაც ჩნდება ახალი ამოცანა, — ადამიანის სხეუ-ლის საკუთრივ სკულპტურული, მოცულობითი, სწორი პლასტიკუ-რი გადმოცემისა, სწორი პროპორციული აგებისა. სწორედ ამ ხანას, როცა საერთოდ იზრდება ცოცხალი, „მატერიალური“ ადამიანისა-დმი ინტერესი, მიეკუთხნება ქართული ქვის პლასტიკისა (ფასადთა და კანქელების რელიეფები) და ოქრომქანდაკებლობის საუკეთესო ნიმუშები. ამ მხრივ საქართველო თითქმის მთელი საუკუნით უსწ-რებს წინ დასავლეთ ევროპას, მაგრამ ეს განვითარება — სხვადა-სხვა ისტორიული და იდეოლოგიური ხასიათის მიზეზის გამო— XI ს-ის მეორე ნახევრიდან წყდება.

ამ დებულებებს მკითხველი იპოვის ხუროთმოძღვრულ ქეგლ-თადმი მიძღვნილ ნაშრომებში („ბოლნისი“, „ჯვრის ტიპის ქეგლე-ბი“), უმეტესად კი კაპიტალურ მონოგრაფიაში, რომელიც გ. ჩუ-ბინაშვილმა ქართულ ოქრომჭიდლობას უძღვნა (გამოვიდა აგრეთვე დიდი ალბომი მოკლე ზუთენოვანი ტექსტით და მრავალი ტაბუ-ლით, რომლებზედაც ზოგი ნაწარმოები ნამდვილი ზომითაა წარმო-დგენილი).

ამგვარად, გ. ჩუბინაშვილის კვლევის ძირითად საგანს შუა საუკუნეების ქართული ხელოვნება შეადგენდა, რაღაცაც შუა საუ-კუნეებში გამოიკვეთა მეათიოდ მისი ეროვნული თავისებურება, მაშინ მიაღწია განვითარებასა და სრულ სიმწიფეს ხელოვნების უმთავრესმა დარგებმა. ამ თავისებურებათა და განვითარების წარ-მოჩენა სწორედ გიორგი ჩუბინაშვილის დამსახურებაა. მან გამოავ-ლინა ქართული ხელოვნების ისტორიული აღგილი, მისი შეფარდე-ბა ბიზანტიურ სამყაროსთან, დასავლურ და წინააღმოსავლურ ხე-ლოვნებასთან, მან პირველმა გვიჩვენა, რომ ქართული ხელოვნება, ისევე, როგორც უკელა ქვეყნის ხელოვნებაც, განუყოფელია ოვით ქვეყნის ისტორიისაგან, ხალხის ცოცხალი ცხოვრებისაგან, რომ იგი ხალხის შემოქმედების ორგანული ნაყოფია. არსებითად, გ. ჩუბინა-

შეილმა პირველმა შეხედა ქართულ სიძველეებს ხელოვნებათმცოდნის, ხელოვნების ისტორიკოსის თვალით, პირველმა გამოიყენა მათი დახასიათებისათვის სტილის კატეგორიები. ეს კი განსაკუთრებით ძნელი იყო, რადგანაც მანამდე შეგვარად მხოლოდ ანტიკური და რენესანსული ხელოვნება იყო გაშუქებული, ხოლო ე. წ. ძველი ქრისტიანული და ბიზანტიური ხელოვნების კვლევისას სტილისტიკური ანალიზი მხოლოდ ცალკეულ შემთხვევაში გვხვდებოდა. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, გ. ჩუბინაშვილმა ქართული ხელოვნების კვლევა მოწინავე ხელოვნებათმეცნიერების თანამედროვე მოთხოვნილებათა დონეზედ აიყვანა.

ბუნებრივია, რომ აქეთი დიაპაზონის მკვლევარი, რომელიც ქართულ ხელოვნებას გამოცალევებულად კი არ სწავლობდა, არამედ სხვა ქვეყნებთან კავშირში, განსაკუთრებულ ინტერესს იჩენდა მეზობელი ქვეყნების, უპირველეს ყოვლისა, სომხეთის ხუროთმოძღვრებისადმი. მან რამდენიმე ექსპედიცია მოაწყო სომხეთში, მიუძღვნა ას ქვეყნის არქიტექტურას ცალკეული გამოკვლევები და დადი განზოგადოებული მონოგრაფიაც.

გ. ჩუბინაშვილის გამოკვლევები სცილდება შუა საუკუნეების ფარგლებსაც. არსებითად, იგი პიონერია წინაქრისტიანული ქართული ხუროთმოძღვრების სახელოვნებათმცოდნეო თვალსაზრისით შესწავლის საქმეშიაც (იხ. მისი „საქართველოს წინაფეოდალური არქიტექტურის განვითარების ნარიევი“, 1959 წ.). იგი რედაქტორობდა მცხეთის არქეოლოგიური გათხრებისადმი მიძღვნილ ტომს, იყო მიმრნოვის ნაშრომს ახალგორის განძის შესახებ. სამწუხაროდ, გამოუქვეყნებელი (და, როგორც ჩანს, დაუწერელიც) დარჩა მისი დიდად საინტერესო მოხსენება არმაზის ნეკროპოლის ნივთებზე.

მეორე მხრივ, როგორც თავშივე აღვნიშნეთ, გ. ჩუბინაშვილი ცხოველ ინტერესს იჩენდა თანამედროვე ქართული ხელოვნების პრობლემებისადმი, განსაკუთრებით ეროვნული ფორმის საკითხისადმი. იგი ყოველთვის აღნიშნავდა, რომ ეროვნული ფორმა ისტორიული კატეგორიაა და რომ მექანიკური „ეროვნული“ სტილიზაცია ვერაფერს სასიკეთოს ვერ მოუტანს დღევანდელ ქართულ ხუროთმოძღვრებას.

გ. ჩუბინაშვილი უზარმაზარი ერუდიციის მკვლევარი იყო. ეს ერუდიცია, რა თქმა უნდა, მის ყოველ ნაშრომში იჩენს თავს. შაგრამ ერუდიცია, ცოდნის დემონსტრაცია არასოდეს არ ყოფილა მის-

თვის თვითმიზნად ქცეული. მისი გამოკვლევების ერთი უპირველესი თავისებურებათაგანია საერთო აღნაგობის ღრმად გააზრება, მკაფიო მიზანდასახულობა, რომელსაც ექვემდებარება მთელი მასალა, მტკიცე არგუმენტაცია. წერილობითი წყაროების გამოყენებასთან ერთად, იგი ყოველთვის სწოდებოდა თვით ნაწარმოების ენას, მის მხატვრულ სპეციფიკას — სწორედ ამით განსხვავდება მისი ნაშრომები მის წინამორბედთა ნაშრომებისაგან. ფორმის ანალიზი მის-თვის განუყოფელი იყო ნაწარმოების იდეის ამოხსნისაგან, იგი ყოველთვის მიზნად ისახავდა გაეგო და ეჩვენებინა, რა ამოცანას ისახავდა ყოველ ცალკე შემთხვევაში ნაწარმოების ავტორი.

გ. ჩუბინაშვილი დიდი პიროვნება იყო — ცხოვრებაში თავ-მდაბალი, მოკრძალებული, საქმეში — მტკიცე და ურყევი, პირდა-პირი და პირუთვნელი.

მისი დამსახურება დიდად იყო დაფასებული. მას მინიჭებული ჰქონდა მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის საპატიო წოდება, დაჯილდოებული იყო ორდენებით, არჩეული იყო ლაიფციგის უნივერსიტეტის საპატიო დოქტორად.

გიორგი ჩუბინაშვილი გარდაიცვალა 1973 წლის 14 იანვარს. დაკრძალულ იქნა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბაღში.

ვახტანგ ბერიძე

АКАДЕМИК Г. Н. ЧУБИНАШВИЛИ

(Краткий обзор научной и общественной деятельности)

Научная и общественная деятельность академика Г. Н. Чубинашвили продолжалась без малого шесть десятилетий. Ему выпала тяжелая, но почетная миссия стать основоположником целой отрасли науки — истории грузинского искусства. Он воспитал поколения грузинских художников, скульпторов, архитекторов и искусствоведов. В течение более чем пятидесяти лет он был активнейшим участником, а часто и руководителем всей работы, проводившейся в Грузии в области исследования и охраны памятников материальной культуры, организации музеев и выставок древнего искусства. Значение деятельности Г. Чубинашвили не ограничивается лишь пределами искусствоведения. Его труды проливают свет на многие принципиальные вопросы истории грузинского народа, не говоря о том, что освещают также много важных проблем истории средневекового искусства в целом. В то же время, Г. Н. Чубинашвили всегда проявлял живой интерес к современному грузинскому искусству, принимая близко к сердцу его успехи и трудности роста, он сам был одним из участников созидания возрожденного грузинского искусства.

Г. Чубинашвили родился в Петербурге 21 ноября 1885 г. (по старому стилю). Он происходил из семьи, выдвинувшей уже в XVIII в. нескольких видных деятелей грузинской культуры*. Среди его предков были мастер-печатник типографии царя Ираклия II — Давид, исследователь и лексикограф Николай, оставивший весьма интересное описание своего путешествия (в 1845 г.) в Святую землю. Дед Георгия Николаевича — Давид Иессеевич, был профессором Петербургс-

* Прежняя фамилия была Гиоргишвили. Один из Гиоргишвили получил кличку «чубини» (меткий стрелок). Отсюда новая фамилия — сперва Чубинидзе, затем Чубинашвили.

кого университета, автором грузино-русского и русско-грузинского толковых словарей, не потерявших своего значения по сей день. Он до конца жизни (1891) жил в Петербурге, там же и был похоронен. Отец Г. Н. был членом окружного суда, его жена, мать Георгия Николаевича, была урожденная Джаджанашвили.

Ребенок рос в высококультурной среде. Вдова Давида Иессевича была хорошим музыкантом, она и привила внуку любовь и глубокое понимание музыки. С детства же его обучали немецкому языку, которым впоследствии владел в совершенстве, а лет десяти он был отдан в обучение в немецкую школу в Петербурге, которую окончил в 1905 г.

Г. Чубинашвили всегда с благодарностью вспоминал некоторых своих школьных учителей, развивавших в детях навыки самостоятельного мышления, интерес к социальным и этическим проблемам (следует помнить, что это происходило на рубеже двух веков, в канун революции 1905 г.). Среди его близких друзей были и революционно настроенные юноши. Тогда же знакомится он с вопросами истории искусства: директор школы пригласил для занятий со старшеклассниками известного специалиста античного искусства О. Вальдгауера, который с особо заинтересованными учениками (среди них был и Г. Н.) проводил просеминарные занятия по греческой скульптуре.

Еще будучи учеником средней школы, Г. Чубинашвили систематически посещал публичную библиотеку, увлекаясь вопросами философии и, особенно, психологии. Но уже тогда зарождается и другое увлечение, сыгравшее существенную роль во всей его дальнейшей деятельности, увлечение вопросами истории и литературы Грузии, что было вполне естественно, так как глубокую любовь к далекой родине ему сначала же прививали в семье. И после смерти деда, в его доме по воскресениям собирались учившиеся в Петербурге студенты-грузины, а также приезжавшие туда деятели грузинской культуры. Мальчик с увлечением слушал рассказы и суждения о прошлом и настоящем Грузии. Огромное впечатление произвела на него поездка в Грузию в 1901 году, встреча с великим Ильей Чавчавадзе. Наконец, особое влияние оказало на него близкое общение с высокоодаренным студентом Гогло Казахашвили, приглашенным в качестве преподавателя грузинского языка, человеком всесторонне знавшим культуру и жизнь родной страны, делившимся своими знаниями и мыслями с молодым Г. Чубинашвили.

Засев за библиотеку деда, Г. Н. перечел все книги и рукописи, касавшиеся истории и литературы Грузии, и самостоятельно научился грузинской грамоте.

После окончания школы, для продолжения учения Г. Чубинашвили едет в Лейпциг, где остается до 1912 года. Там он изучал философию, в основном же психологию народов. Темой докторской диссертации Г. Н. выбрал «Функции сибирского шамана». Вместе с тем, он посещал лекции и семинары в институте истории искусств, много путешествовал по Германии и соседним странам для ознакомления с музеями и памятниками архитектуры. Более других его привлекали романские памятники, поневоле вызывавшие ассоциации и сравнения с грузинскими.

Вернувшись в Петербург, Г. Н. окончательно решил посвятить себя изучению грузинского искусства. Он стал посещать основанный графом Зубовым институт истории искусства, где слушал лекции известного специалиста византийского искусства Д. В. Айналова, а затем записался вольным слушателем грузино-армяно-персидского отделения Восточного факультета Петербургского Университета. Его непосредственными руководителями были акад. Н. Я. Марр, И. А. Джавахишвили — тогда приват-доцент Университета, крупнейший грузинский историк, основатель (в 1918 г.) грузинского университета и акад. Я. И. Смирнов, выдающийся знаток восточного искусства, которого Г. Чубинашвили считал своим учителем.

Н. Я. Марр, руководивший в те годы археологическими раскопками в древней армянской столице Ани, включил в свою работу и Г. Н. В 1916 г. Г. Чубинашвили самостоятельно провел археологическую компанию в Ани, поскольку Н. Я. Марр был занят в другой экспедиции. Тогда и начинается знакомство и серьезное изучение армянского искусства Георгием Николаевичем. Тогда же появляется первая его печатная работа, посвященная грузинскому искусству — статья о Саорбисской церкви 1152 года, опубликованная в IV томе (за 1915 г.) основанного Н. Я. Марром журнала «Христианский Восток» (номер появился в 1916 г.).

В конце 1917 г. Г. Н. переезжает на постоянное жительство в Тбилиси, а с конца 1918 г. он был приглашен в качестве профессора в только-что основанный грузинский университет. Он возглавил кафедру истории искусства и созданный при ней «Кабинет искусствознания», ставший первым очагом научных исследований в области древнегрузинского искусства. Тогда же были организованы первые научные экспедиции в различные части Грузии для изучения и обмера памятников зодчества. В те годы у Г. Н. был единственный сотрудник — архитектор Николай Павлович Северов, снискавший позднее славу и своей творческой деятельностью, и

как исследователь древнегрузинского зодчества, в качестве ближайшего помощника Г. Чубинашвили. Впоследствии экспедиции получили большой размах, охватив и другие отрасли искусства. В течение нескольких десятилетий был собран колоссальный фактический материал, представляющий собой необходимую основу для научных изысканий, анализа и обобщений.

Выдающуюся роль сыграл Г. Н. Чубинашвили в первые годы после установления в Грузии Советской власти, в деле охраны и собирания древностей, в научной организации музеиного дела. Позднее Г. Н. систематически устраивал выставки древнегрузинского искусства в самой Грузии и за ее пределами. Особо следует отметить передвижную выставку, устроенную в 1930 г. в городах Германии. Был издан буклет-каталог с текстом Г. Чубинашвили, который, кроме того, выступил с лекциями в Берлине, Кёльне, Лейпциге, Мюнхене и других городах. Судя по немецкой прессе, и выставка и лекции вызвали живейший интерес.

До конца жизни Г. Н. являлся членом президиума правления Грузинского общества по охране памятников культуры, постоянным и наиболее авторитетным советником при решении принципиальных вопросов реставрации. Много сил и времени посвятил он древностям Сванетии — их изучению, собиранию, фиксации, придавая особое значение созданию музея в центре Верхней Сванетии Местии, он не раз составлял по этому поводу специальные обоснованные до-кладные записки.

Когда мы говорим о Г. Н. Чубинашвили, как о педагоге, профессоре, вместе с университетом необходимо упомянуть Академию художеств Грузии, которую, он возглавлял в течение шести лет, со дня ее основания.

Академия художеств — первое высшее художественное заведение во всем Закавказье — было открыто в мае 1922 г.

Первые свои шаги ей приходилось делать в довольно сложных условиях. Помимо обычных трудностей, сопутствующих всякому новому начинанию, следует учитывать и многое другое: само время было сложное. Академия родилась в годы перелома, когда в сфере идеологии, и собственно в сфере искусства, пути решения новых задач зачастую были неясны и спорны. Наряду с подлинно передовыми, революционными идеями, много было и псевдореволюционных, много было дешевых, обманчивых громких фраз. Молодежь легко могла сблизниться также и новыми формалистическими течениями захлестнувшими тогда мировое искусство. Г. Чу-

бинашвили смог — ценой больших усилий — заложить прочную профессиональную основу обучения, привить принципы подлинно реалистического искусства учащимся, оградить их от беспочвенных увлечений, воспитать так, чтобы они были подготовлены для достойного выполнения задач, поставленных перед искусством новой жизнью.

Вокруг себя он собрал наиболее видных художников и архитекторов, работавших в то время в Грузии, создав крепко спаянный коллектив. Трудно переоценить значение Академии для возрождения национального искусства. Его первые выпускники появились на поприще творческой деятельности уже на грани 20—30-х гг. Педагогическую работу Г. Чубинашвили продолжал и позднее, а в последние десятилетия жизни с особой заботой относился к воспитанию аспирантов и молодых научных работников.

В разное время Г. Н. заведывал отделом археологии и этнографии Музея Грузии, был заместителем его директора, руководил отделом архитектуры музея искусств «Метехи», был членом многих ученых и художественных советов.

В 1941 году, когда была основана Академия наук Грузинской ССР, Г. Н. Чубинашвили был включен в ее первый состав, а с I.IV того же года был назначен первым директором созданного тогда Института истории грузинского искусства (первое время именовавшегося сектором). На этой должности он оставался в течение 32 лет, до конца жизни.

Для того, чтобы лучше понять и оценить значение и характер научной деятельности Г. Чубинашвили, необходимо вкратце напомнить, в каком состоянии находилось изучение грузинского искусства до Октябрьской революции.

На протяжении XIX столетия и в начале XX, грузинские и русские ученые собрали значительный материал о грузинских древностях. В этом соотношении заслуги М. Ф. Броссе, Платона Иоселиани, Дмитрия Бакрадзе, Дмитрия Мегвинетухуцесишвили, Гр. Гагарина, графини П. Уваровой, акад. арх. Павлина, акад. Никодима Кондакова, акад. Николая Марра, и, в особенности, неутомимого исследователя древностей Евфимия Такайшвили хорошо известны. Их книги, конечно не потеряли своего значения (некоторые из них — большого значения) и по сей день. Большую ценность представляют, естественно, и фотографии, исполненные начиная с последних десятилетий прошлого века, главным образом. А. Ропиашвили и Д. Ермаковым. Но за малым исключением, трактовка накопленного материала имела «археологический» характер, что вообще было характерно тогда для трудов, посвященных византийскому и т. н. восточно-

христианскому искусству. Не считая двух-трех авторов, все остальные были по своей специальности историками и филологами. Памятники архитектуры, живописи или чеканки их интересовали не как произведения искусства, а лишь как исторические документы, как вспомогательный материал для освещения тех или иных вопросов истории. Не были установлены даты основных памятников грузинского искусства, основные этапы его развития.

В то же время, в специальной литературе сущность грузинского искусства, его место в кругу искусств других стран было представлено в совершенно искаженном виде. В европейской науке распространялось мнение, будто грузинское искусство лишено самостоятельного значения, будучи лишь ответвлением и отголоском византийского и армянского. По существу, мнение, что грузинское искусство полностью включается в пределы византийского искусства не отрицали и грузинские и русские ученые, отмечавшие некоторые его особенности. Излишне, конечно, говорить о том, что то немногое, что писалось за рубежом о грузинском искусстве, было полно грубых фактических ошибок. Это, конечно, объясняется не только ложной методологией, но и совершенно недостаточной информацией о грузинском искусстве.

В таких условиях, когда все здание истории грузинского искусства следовало сооружать с самого начала, с основания, от ученого, прежде всего, требовалось составление ясно определенного плана будущей работы. И действительно, целеустремленность, строгая систематичность и последовательность, умение из колоссального материала выделить основные проблемы, подчинить важнейшим вопросам второстепенные, способность вникать вглубь изучаемого предмета, острота и тонкость анализа — все эти свойства большого ученого — были проявлены Г. Н. Чубинашвили с самого же начала.

Естественно, что на первое место им была выдвинута архитектура, являвшаяся ведущим видом средневекового искусства во всех странах. Установление эволюции архитектуры сделало возможным дать периодизацию всего грузинского искусства, выявить ступени его стилистического развития.

Первыми объектами своих исследований он выбрал базилики, тип культового сооружения, распространенный во всем христианском мире. Путем стилистического анализа и критического изучения письменных источников, Г. Н. установил даты главнейших базилик; исследовал некоторые неизвестные образцы; показал, что грузинские базилики, несмотря на

идейно-тематическую общность с базиликами других стран, составляют особую группу, скорее родственную памятникам Ближнего Востока и в корне отличающуюся от римско-эллинистических (см. книги о Болниссском Сионе, об архитектуре Кахетии, I том Истории грузинского искусства); выявил своеобразный тип некупольных сооружений, названных им трехцерковными базиликами, зародившихся и распространенных только в Грузии, в период раннего средневековья.

Особенно большое принципиальное значение имеет монография о памятниках типа Джвари, т. е. о знаменитом храме Джвари, построенном на горе, у древней столицы Мцхета, на рубеже VI и VII вв., и о ряде других замечательных храмов VII в. Значение это определяется, с одной стороны, исключительными художественными достоинствами самих памятников, создание оригинального типа которых является результатом органического развития грузинского зодчества в предыдущее время; с другой стороны тем, что ложные концепции о древнегрузинской архитектуре были основаны, главным образом, на ошибочной интерпретации памятников именно этого типа. Естественно, восстановление научной истины в отношении построек типа Джвари, показ их подлинного соотношения и, конечно, их характера, было необходимо для того, чтобы все грузинское зодчество в целом было правильно освещено.

Монографически исследовал Г. Чубинашвили также и следующий этап развития грузинской купольной архитектуры, представленный не менее замечательным памятником — храмом в сел. Цроми (Восточная Грузия), построенном в 20—30-х гг. VII в. Очень важна теза автора о том, что Цромский храм, в котором — в отличие от построек типа Джвари — купол опирается не на стены, а на четыре свободностоящих столба, является одним из наиболее ранних законченных образцов распространенного во всем христианском мире типа «вписанного креста».

Обе эти монографии, по количеству и значению рассмотренных в них проблем, далеко выходят за пределы истории одной только грузинской архитектуры — без них не обойтись ни одному серьезному исследователю зодчества ближневосточных стран.

Свои исследования в области зодчества раннего средневековья Г. Чубинашвили обобщил в I томе «Истории грузинского искусства» (1936 г., на грузинском языке), охватывающем отрезок времени с древнейшего времени до середины VII в. н. э.

С самого же начала Г. Чубинашвили обратил внимание на архитектуру грузинского крестьянского жилого дома и,

в первую очередь, на тип т. н. — «дарбази» (см. изданные в 20-х гг. под его редакцией и с его же вступительным текстом альбомы «Дарбази в Картли»). Он выдвинул положение, согласно которому центральные композиции типа «Дарбази», являющиеся коренными, сыграли немаловажную роль в формировании средневековой монументальной купольной архитектуры в Грузии. Г. Чубинашвили был также первым, кто изучил образцы грузинской советской архитектуры — феодальные дворцы VIII—IX вв. в Кахетии.

Но Г. Чубинашвили — хотя его монографии были посвящены раннему времени — не ограничивал себя лишь первыми веками «христианской архитектуры в Грузии. Уже в 1925 г. он опубликовал небольшую, но важную по своему содержанию, статью о храмах в Алаверди, в Кутаиси («Храм Баграти») и в Мцхете (патриарший собор «Светицховели»). Эти три сооружения он выдвинул, как основополагающие памятники эпохи развитого средневековья, в которых стиль эпохи находит наиболее яркое, законченное выражение. Причем два из этих памятников — Мцхетский и Алавердский кафедралы — он и отнес к этому времени — раньше их даты не были точно зафиксированы. Позднее выдвинутые им даты документально подтвердились.

Как эта, так и другие его статьи, а также устраивавшиеся под его руководством выставки свидетельствуют о том, что уже к концу 30-х гг. у Г. Чубинашвили полностью сложилась концепция развития грузинского зодчества на протяжении средних веков, вплоть до перелома XVIII—XIX вв.

Впервые в полном виде он развернул картину этого развития в 1936 г., в своем известном докладе на I съезде архитекторов Грузии. Этот доклад — «Пути грузинской архитектуры» — следует признать первой научной историей грузинской архитектуры, в которой был показан собственно процесс развития, стилистические ступени.

Среди других трудов Г. Чубинашвили, посвященных архитектуре, наиболее важным является монументальная монография об архитектуре восточной провинции Грузии — Кахетии, охватывающая период времени с IV по XVIII вв. В книге рассмотрены образцы как гражданской, так и (в основном) церковной архитектуры, дается типологическое разгруппирование, картина общей эволюции, анализ памятников; и здесь рассмотрено множество проблем и громадный параллельный материал. Так же значительны исследования о памятниках переходной эпохи (VII—X вв.), книга о храмах Кумурдо и Никорцминда и, особенно, монография о пещер-

ных монастырях Давид-Гареджи. Здесь нарисована живая и увлекательная картина исторической жизни этого важнейшего очага средневековой грузинской культуры на протяжении многих веков (с VI по XVIII), кроме того, изучены и многочисленные фрески, представляющие собой один из значительнейших памятников грузинской монументальной живописи.

Не меньшее, чем архитектуре, место уделял Г. Чубинашвили в своих исследованиях и средневековой грузинской чеканке, занимающей одно из первых мест в мире. Он изучил колоссальное количество образцов — икон, окладов, крестов, утвари — собранных в музеях и сохранившихся на местах (главным образом в Сванетии), разгруппировал и датировал их, выявил картину стилистической эволюции и со всей очевидностью показал, что грузинская пластика, проявившая себя наиболее полно в чеканке по металлу, прошла своеобразный и независимый по сравнению с пластикой западных стран, путь развития. Картина эволюции стиля, показанная им на примере чеканки, сохраняет силу, естественно, и в отношении каменной и деревянной пластики.

По мысли Г. Чубинашвили, на начальных стадиях грузинской средневековой скульптуры (рельефных композиций на фасадах храмов и столах; круглой скульптуры в средневековой Грузии не было), в V—VI вв., имеет место как бы переосмысление идущих от античности приемов и форм. За этим следует ступень (VII—X вв.), когда мастера полностью отказываются от принципов античной изобразительности, от объемной передачи фигур, от правильных человеческих пропорций. Все это уступает место условности — плоскостному изображению, графичности, резкому выделению отдельных, важных в смысловом отношении, частей тела, подчеркнутой экспрессивности. Но это отнюдь не является показателем упадка искусства, это естественная и необходимая ступень для дальнейшего самостоятельного развития. Образцами этой ступени, кроме каменных рельефов, являются также и ранние образцы средневековой чеканки (VIII—IX вв.). На переломе X—XI вв., в особенности же в первой половине XI, когда искусство феодальной Грузии, в период общего политического и экономического подъема страны, переживает новый расцвет, в грузинской пластике тоже созревают новые задачи — задачи собственно скульптурной, объемной, именно пластической передачи пропорционально правильно построенного человеческого тела. Именно к этому времени, когда вообще возрастает интерес к живому, «материальному» человеку, относятся лучшие произведения грузинской ка-

менной пластики (гельефы фасадов и алтарных преград) и чеканки по металлу. В этом отношении Грузия почти на столетие опережает Западную Европу, но это развитие — в силу различных причин исторического и идеологического порядка — обрывается уже во второй половине XI века.

Эти положения Г. Чубинашвили изложены в трудах, посвященных памятникам архитектуры («Болниси», «Памятники типа Джвари»), в особенности же в капитальной монографии о грузинском чеканном искусстве (вышел также большой альбом с кратким вступительным текстом на пяти языках и с множеством таблиц, на которых некоторые памятники воспроизведены в натуральную величину).

Таким образом, основным предметом исследований Г. Чубинашвили являлось грузинское искусство средних веков, ибо именно в эпоху средневековья и сформировались окончательно черты его национального своеобразия, достигли полного развития и зрелости основные отрасли искусства. Выявление этих черт и развития и является основной заслугой Г. Чубинашвили. Он сумел показать историческое место грузинского искусства, его соотношение с византийским миром, с искусством Запада и Ближнего Востока; он показал, что грузинское искусство, так же как и искусство всякой другой страны, неотделимо от истории самой страны и народа, от живой жизни, являясь органическим продуктом творчества народа. По существу, Г. Чубинашвили был первым, увидевшим грузинские древности глазами искусствоведа, историка искусства, первым, применившим для их характеристики категории стиля. А сделать это было далеко не просто, поскольку до тех пор стилистическому анализу подвергались лишь античное искусство и искусство эпохи Возрождения, а при изучении т. н. древнехристианского и византийского искусства подобный анализ встречался лишь в редких случаях. Говоря другими словами, Г. Чубинашвили поднял изучение грузинского искусства до уровня требований современного передового искусствознания.

Естественно, что ученый такого диапазона, изучавший грузинское искусство не обособленно, а в тесной связи с искусством других стран, проявлял пристальный интерес к искусству соседних стран и, в первую очередь, Армении. Он организовал несколько экспедиций в Армению и посвятил ее архитектуре несколько очерков, а также большую обобщающую монографию.

Исследования Г. Чубинашвили выходят и за пределы средних веков. По существу, он является пионером искусствоведческого изучения грузинского дохристианского зодчества

(см. его статью «Очерк развития дофеодальной архитектуры в Грузии», 1959 г.). Он был редактором I тома, посвященного археологическим исследованиям в Мцхете, а также книги Я. И. Смирнова об Ахалгорийском кладе. К сожалению, остался неопубликованным (и, по-видимому, некапитальным), его интереснейший доклад о предметах из Армазского некрополя.

С другой стороны, как уже было отмечено с самого начала, Г. Чубинашвили проявил большой интерес к проблемам современного грузинского искусства, в особенности, к вопросам национальной формы. Он всегда подчеркивал, что национальная форма является категорией исторической и что механическая стилизация под старицу, под национальную форму, не может принести никакой пользы современной грузинской архитектуре.

Г. Чубинашвили был ученым огромной эрудиции, что и проявляется во всех его трудах. Но демонстрация эрудиции никогда не превращалась у него в самоцель. Характерной особенностью его трудов является глубокая продуманность их общего построения, ясная целенаправленность, которой подчинен весь материал, фундаментальность аргументации. Используя письменные источники, большим знатоком которых он был, он всегда вникал в суть самих произведений, их художественной специфики — это и отличает его от своих предшественников. Анализ формы у него всегда неразрывно связан с раскрытием содержания, он всегда стремился понять и объяснить, какую задачуставил себе в каждом отдельном случае автор произведения.

Г. Чубинашвили был крупной личностью. Скромный и непрятательный в личной жизни, он был непримирим и высокопрincipиален в деле. Заслуги его были высоко оценены: ему было присвоено почетное звание заслуженного деятеля науки, он был награжден орденами, избран почетным доктором Лейпцигского Университета.

Г. Чубинашвили скончался 14 января 1973 г. Он похоронен в саду Тбилисского Государственного Университета.

Вахтанг Беридзе

ACADEMICIAN G. N. CHUBINASHVILI

(An Overview of his Scholarly and Public Activities)

The scholarly and public activities of Academician G. N. Chubinashvili continued for almost sixty years. His was the difficult but honourable mission to become the founder of an entire branch of science — that of the history of Georgian art. He educated generations of Georgian artists, sculptors, architects and art specialists. For over fifty years he took the most active part in — and often personally directed — the work carried on in Georgia in the field of the study and protection of relics of material culture, and organization of museums and exhibitions of ancient art. The significance of his work is not limited to the study of art alone. His studies throw light on many cardinal problems of the history of the Georgian people.

Chubinashvili was born on 21 November 1885(OS) in St. Petersburg. He came from a family that had, already in the 18th century, given several prominent figures to Georgian culture. His grandfather David was a professor of Petersburg University. Chubinashvili's father was a member of the circuit court.

Chubinashvili spent his childhood in a highly cultured environment. At the age of ten he was sent to a German school in Petersburg which he finished in 1905.

While in the secondary school Chubinashvili was a regular visitor of the public library, being keenly interested in philosophy and psychology.

After finishing school he left for Leipzig to continue his studies. He stayed there till 1912, studying philosophy — chiefly the psychology of peoples. For his doctoral thesis he chose «the func-

tion of the Siberian shaman». At the same time he attended lectures and seminars at the Institute of the History of Arts; he travelled extensively over Germany and the neighbouring countries in order to acquaint himself with museums and monuments of architecture.

On returning to Petersburg, Chubinashvili finally resolved to devote himself to the study of Georgian art. He enrolled as an extra-mural student of the Georgian-Armenian-Persian Section of the Faculty of Oriental Studies at Petersburg University. He studied under Academician N. Marr, Assistant-Professor I.A. Javakhishvili, an eminent Georgian historian and founder (in 1918) of the Georgian University, and Acad. G.I. Smirnov, an outstanding connoisseur of Oriental art whom Chubinashvili considered his teacher.

Marr, who in those years directed archaeological excavations at the ancient Armenian capital Ani, enlisted Chubinashvili in his team. Chubinashvili's first paper on Georgian art — dealing with the Saorbisi church built in 1152 — was published in vol. IV of the journal *K h r i s t i a n s k i i V o s t o k* («Christian East»), 1915.

At the end of 1917 Chubinashvili moved to Tbilisi for permanent residence. A year later he was invited as professor to the newly-established Georgian University. He headed the Chair of the history of art and an affiliated Seminar for the study of art. The first scholarly expeditions were sent out at the time to various parts of Georgia with the task of studying and measuring the monuments of architecture.

For six years Chubinashvili directed the Academy of Arts of Georgia—the first higher institution of art, founded in May 1922.

At various times Chubinashvili headed the department of archaeology and ethnography of the Museum of Georgia, was deputy director, directed the department of architecture at *M e t e k h i* Art Museum, and was elected member of numerous scholarly and art councils.

When the Academy of Sciences of the Georgian SSR was founded in 1941 Chubinashvili was included in its first membership; on April 1 of the same year he was appointed the first director of the newly organized Institute of the History of Georgian Art. He held this office for 32 years — till his death.

In his papers and monographs Chubinashvili gave top priority to architecture — a leading type of Medieval art. Ascertainment

of the evolution of Georgian architecture enabled the periodization of Georgian art and identification of the stages of its stylistic development.

Chubinashvili chose the basilica—a type of cult building spread throughout the Christian World — as the first object of his study. He demonstrated that, notwithstanding their ideological and thematic community with basilicas of other countries, Georgian basilicas constitute a group apart — rather related to monuments of the East and radically differing from Roman-Hellenistic structures (see his books on the Bolnisi cathedral church, on Kakhetian architecture, and volume I of the History of Georgian Art); he identified a peculiar type of domeless structures which he termed «basilicas composed of three churches» and which originated and spread only in Georgia in the early Middle Ages.

Of major importance is Chubinashvili's monograph on the Jvari-type monuments, i. e., the famous Jvari church built at the turn of the 6th century on a hill near the ancient capital Mtskheta, and a number of other remarkable churches of the 7th century. The value of the study in question is enhanced by the fact that, on the one hand, it highlights the exceptional artistic features of the monuments, the original type of which evolved as a result of the organic development of Georgian architecture in earlier times, and on the other, it pointed out that the erroneous conceptions on early Georgian architecture were mainly based on a misinterpretation of monuments of this type. A correct interpretation of Georgian art as a whole naturally necessitated the restoration of the scientific truth in respect to Jvari-type structures, as well as the demonstration of their relationship and character.

Chubinashvili also made a monographic study of the subsequent stage in the development of Georgian domed architecture represented by a no less remarkable monument — a church in the village of Tsromi (Eastern Georgia) built early in the 7th century. Very important is his thesis that the Tsromi church, in which—unlike the Jvari-type structures — the dome is supported not by the exterior walls but by four free-standing piers, constitutes one of the earliest completed specimens of «the cross in square» type widespread in the Christian world.

Chubinashvili generalized his research of early Medieval architecture in volume one of his «History of Georgian Art» (1936; in Georgian), covering the period from earliest times to the mid-7th century A.D.

He was the first to study specimens of Georgian secular architecture — feudal palaces of the 7th-11th centuries in Kakheti.

Among Chubinashvili's other studies dealing with architecture the most important is a monumental monograph on the architecture of Kakheti (the eastern province of Georgia), embracing the period from the 4th to the 18th centuries. The study deals with specimens of secular and predominantly church architecture, and with an analysis of the monuments.

Chubinashvili paid equal attention to research in Medieval Georgian repoussé work which holds one of the leading places in the world (see his monumental monograph «Georgian Repoussé Work» in two volumes (1959) and a large album bearing the same title, with texts in Georgian, Russian, English, French and German, as well as a number of papers).

Thus, Georgian art of the Middle Ages was the subject of Chubinashvili's research, for it was in the Medieval period that the features of this art took final shape with their national peculiarities and its major branches attained full development and maturity. His major contribution lies in the tracing of these features and their development. He succeeded in showing the historical place of Georgian art, its relation to the Byzantine world, to the art of the West and the Near East. He demonstrated that Georgian art, like that of any other country, is inseparable from the real life history of the country and the people, being an organic product of the people's creativity. Chubinashvili was virtually the first scholar to view Georgian antiquities with the eye of an art specialist and historian, the first to apply categories of style to their description.

As noted at the beginning, Chubinashvili showed considerable interest in the problems of Modern Georgian art as well, especially in regard to national form. He always emphasized that national form constitutes an historical category and that mechanical stylization of antiquity — imitation of national form — can be of no use to modern Georgian architecture.

Chubinashvili was a scholar of great erudition, which is evident in his entire work. Modest and unassuming in his private life, he was uncompromising and highly principled in work. His services were highly appreciated: the title of Honoured Scientist was conferred on him and he was decorated with orders; he was elected honorary doctor of the University of Leipzig.

He died on 14 January 1973 and was buried in the garden of Tbilisi State University.

აკად. გ. ნ. ჩუბინაშვილის
ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები

- 1885** წ. 21 ნოემბერს (ძვ. სტილით) ქ. პეტერბურგში დაიბადა გ. ჩუბინაშვილი.
- 1895** წ. მიაბარეს პეტერბურგის გერმანულ „რეფორმატულ სასტავლებელში“.
- 1905** წ. დაამთავრა სასტავლებელი.
- 1906** წ. ივნისში ჩამოვიდა საქართველოში სალაპარაკო ენის შესასტავლად.
- 1907** წ. შეღის ლაიფციგის უნივერსიტეტის ფილოსოფიის ფაკულტეტზე.
- 1912** წ. ქ. პალეში ჩაბარა საღოქტორო ზეპირი გამოცდები.
- 1914** წ. მიენიჭა ფილოსოფიის დოქტორისა და თავისუფალ ხელოვნებათა მაგისტრის წოდება.
- 1914** წ. გაზაფხულზე საქართველოშია და მოგზაურობს სვანეთში.
- 1915** წ. ნიკო მარის მიერ დაარსებულ უზრნალ „ხრისტიანული გოსტოკში“ გამოაქვეყნა პირველი გამოკვლევა საორბისის 1152 წლის მცირე ტაძრის შესახებ.
- 1915** წ. ნიკო მარმა იგი პრაქტიკზე გაგზავნა სომხეთის ძელი დე-დაქალაქის ანისის გათხრებზე.
- 1916** წ. ხელმძღვანელობს ანისის არქეოლოგიურ კამპანიას.
- 1916** წ. ჩაირიცხა პეტერბურგის უნივერსიტეტის აღმოსავლეთ-მცოდნეობის ფაკულტეტის ქართულ-სომხურ-სპარსული განყოფილების თავისუფალ მსმენელად.
- 1917** წ. ბოლოს საბოლოოდ გადმოვიდა თბილისში.
- 1918** წ. დეკემბრიდან იწვევენ ახლად დაარსებულ ქართულ უნივერსიტეტში ხელოვნების ისტორიის კათედრის გამგედ.

- 1919** წ. დასაწყისში ხელოვნების ისტორიის კათედრასთან აარსებს და ხელმძღვანელობს „ხელოვნების მეცნიერების კაბინეტს“.
- 1918—1921** წლებში სახელმწიფო ბიბლიოთეკის (მომავალი საჯარო ბიბლიოთეკის) გამგის თანაშემწედ მუშაობდა.
- 1919—1931 და 1937—1948** წწ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორია.
- 1920—1922** წწ. საქართველოს მუზეუმის არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის განყოფილების გამგეა.
- 1921** წ. პპრილიდან დეკემბრამდე საქართველოს განათლების სახალხო კომისარიატის ხელოვნებისა და სიძველეთა ძეგლების დაცვის სექციის გამგეა.
- 1922—1931 და 1937—1940** წლებში თბილისის სამხატვრო აკადემიის პროფესორი; ხოლო **1922—1928** წლებში მისი ჩექტორია.
- 1923** წ. სათავეში ჩაუდგა საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების არქეოლოგიის სექციას.
- 1924** წ. სათავეში ჩაუდგა ხელოვნების მეცნიერების კაბინეტთან შექმნილ ქველი ქართული ხელოვნების მუზეუმს.
- 1925—1927** წწ. საქართველოს მუზეუმის სამშენებლო კომიტეტის წევრი, ხოლო **1929—1934** წწ. ამავე მუზეუმის დირექტორის მოადგილეა.
- 1926—1928** წწ. ეკონომიკური საბჭოს სამხატვრო-ხუროთმოძღვრული საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილეა.
- 1934—1941** წწ. ხელოვნების მუზეუმის „მეტეხის“ ხუროთმოძღვრების განყოფილების გამგეა.
- 1938—1939** წწ. მისი თაოსნობით ჩატარდა გუდარეხის ნამონასტრალისა და დასახლების გათხრა.
- 1941** წ. იოჩევენ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად, შემდეგ კი სსრკ არქიტექტურის აკადემიის წევრკორესპონდენტად.
- 1941** წ. 1 აპრილიდან ქართული ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტის (თავდაპირველად სექტორის) დირექტორია.
- 1946** წ. მიენიჭა საქართველოს სსრ მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის წოდება.

- 1959** წ. მიენიჭა „პონორის კაუზა“ ლაიფციგის კარლ მარქსის სახელობის უნივერსიტეტის ფილოსოფიის დოქტორის ხარისხი.
- 1965** წ. დააჯილდოვეს ლენინის ორდენით დაბადების 80 წლისთავთან დაკავშირებით.
- 1978** წ. 14 იანვარს გარდაიცვალა.

ОСНОВНЫЕ ДАТЫ ЖИЗНИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АКАД. Г. Н. ЧУБИНАШВИЛИ

- Георгий Николаевич Чубинашвили родился в Петербурге 21 ноября 1885 г. (по стар. стилю).
- 1895 г. Поступил в Петербургское немецкое «Реформатское училище».
- 1905 г. Окончил училище.
- 1906 г. В июне приехал в Грузию для изучения грузинской разговорной речи.
- 1907 г. Поступает в Лейпцигский университет на философский факультет.
- 1912 г. В г. Хале сдал устные докторские экзамены.
- 1914 г. Присвоено звание доктора философии и магистра свободных искусств.
- 1914 г. Весной путешествует по Сванетии.
- 1915 г. В журнале «Христианский Восток», основанном Н. Марром, опубликовал первое исследование о маленькой церкви 1152 года в Саорбиси.
- 1915 г. Участвует в качестве практиканта в раскопках древней армянской столицы Ани, проводимых акад. Н. Марром.
- 1916 г. Руководит Анисской археологической компанией.
- 1916 г. Зачислен свободным слушателем грузино-армяно-персидского отделения, Восточного факультета Петербургского Университета.
- 1917 г. Переезжает на постоянное жительство в Тбилиси.
- 1918 г. С декабря приглашен во вновь основанный грузинский университет, заведующим кафедрой истории искусств.
- 1918—1921 гг. Работает заместителем заведующего государственной библиотеки (будущей Публичной библиотеки).
- 1918—1931 и 1937—1948 гг. Профессор Тбилисского государственного университета.

- 1919** г. При кафедре истории искусств основывает «Кабинет искусствознания».
- 1920—1922** гг. Заведующий отделом археологии и этнографии Музея Грузии.
- 1921** г. С апреля до декабря: заведующий секцией искусства и памятников древности народного комисариата просвещения Грузии.
- 1922—1931 и 1937—1940** гг. Профессор Тбилисской академии художеств, а **1922—1928** гг. его ректор.
- 1923** г. Руководит археологической секцией грузинского Общества истории и этнографии.
- 1924** г. Руководитель Музея древнего грузинского искусства, созданного при Кабинете искусствознания.
- 1925—1927** гг. Член строительного комитета Музея Грузии, а **1929—1934** гг. заместитель директора Музея.
- 1926—1928** гг. Заместитель председателя архитектурно-художественного совета Экономического совета.
- 1934—1941** гг. Заведующий Отделом архитектуры Музея искусства «Метехи».
- 1938—1939** гг. Консультант археологических раскопок Гударехского монастыря.
- 1941** г. Избран академиком Академии наук Грузии, а также член-корреспондентом Академии архитектуры СССР.
- 1941** г. С 1 апреля — директор Института истории грузинского искусства (первоначально сектора).
- 1946** г. Присвоено звание заслуженного деятеля науки Грузинской ССР.
- 1959** г. Присвоена степень почетного доктора Лейпцигского университета им. Карла Маркса.
- 1965** г. В связи с 80-летием со дня рождения награжден Орденом Ленина.
- 1973** г. 14 января — кончина Г. Н. Чубинашвили.

- 1919** г. При кафедре истории искусств основывает «Кабинет искусствознания».
- 1920—1922** гг. Заведующий отделом археологии и этнографии Музея Грузии.
- 1921** г. С апреля до декабря: заведующий секцией искусства и памятников древности народного комиссариата пропаганды Грузии.
- 1922—1931** и **1937—1940** гг. Профессор Тбилисской академии художеств, а **1922—1928** гг. его ректор.
- 1923** г. Руководит археологической секцией грузинского Общества истории и этнографии.
- 1924** г. Руководитель Музея древнего грузинского искусства, созданного при Кабинете искусствознания.
- 1925—1927** гг. Член строительного комитета Музея Грузии, а **1929—1934** гг. заместитель директора Музея.
- 1926—1928** гг. Заместитель председателя архитектурно-художественного совета Экономического совета.
- 1934—1941** гг. Заведующий Отделом архитектуры Музея искусства «Метехи».
- 1938—1939** гг. Консультант археологических раскопок Гударехского монастыря.
- 1941** г. Избран академиком Академии наук Грузии, а также член-корреспондентом Академии архитектуры СССР.
- 1941** г. С 1 апреля — директор Института истории грузинского искусства (первоначально сектора).
- 1946** г. Присвоено звание заслуженного деятеля науки Грузинской ССР.
- 1959** г. Присвоена степень почетного доктора Лейпцигского университета им. Карла Маркса.
- 1965** г. В связи с 80-летием со дня рождения награжден Орденом Ленина.
- 1973** г. 14 января — кончина Г. Н. Чубинашвили.

7. Функции сибирского шамана. — Изв. Имп. Русского географического общества. Отд. этнографии. 1916. Том 52, вып. 3, с. 20. [Протокол заседания от 18 марта 1916 г.].

1917

8. К крестьянскому вопросу в Закавказье.— Дело Народа, Пгр, 1917, 15 авг., №127, с. 1-2.

9. Ф. И. Шмидт. Заметки о поздневизантийских храмовых росписях. — Виз. Вр., XXII, с. 62-126. [Рец.] — Хр. В., т. 5, вып. 1, 1917, с. 88-106.

10. Церковь близ селения Болнис-Каланакчи. — Хр. В., т. 5, вып. 3, 1917, с. 217-220, табл. XLVII-XLVIII. — Имеется отд. оттиск.

11. Visser, Über den Ursprung der Vorstellungen von tierischen Menschenähnchen bei den Eingeborenen Zentralaustralasiens. — Этнографическое обозрение, М., 1917, №1-2 [кн. 109-110, год 28], с. 88-92.

1918

12. Город Ани. — Орион [лит.-полит. ежемесячник], Тб., 1918, №3, с. 69-81.

13. Грузинский журнал «Прометей». — Ars, Тб., 1918, № 2-3, с. 140.

14. Отчет Анийского Музея древностей за 1916 год. — Анийские Древности (Изд. Кавк. Ист. Археол. Института), Пгр., 1918, вып. 3, IV. 28 с., табл. XII.

15. Художественные и научные ценности боржомского имения. — Ars, Тб., 1918, № 2-3, с. 133-134.

1919

16. О воспитании ритма. (По поводу демонстрации школы ритмической гимнастики). — Борьба, Тб., 1919, 26 июня, с. 4. — Подпись: Г. Ч.

17. Об охране памятников грузинского искусства.—Борьба, Тб., 1919, 10 июля, с. 1. — Подпись: Г. Ч.

1920

18. Впечатления конкурса. (Открытое письмо к земствам и городским самоуправлениям). — Борьба, Тб., 1920, 24 февр., с. 2-3.
19. Выставка древней грузинской архитектуры. — Борьба, Тб., 1920, 7 мая, с. 3.

1921

20. Заметки о Манглисском храме. — საქ. სახელმწ. მუზეუმის მომბეჭ. ტ. 1, 1921-1922, გვ. 33-62. — Резюме на нем. яз. — Имеется отд. оттиск.

21. Untersuchungen zur Geschichte der georgischen Baukunst. Band 1, Heft 1 — Die kleine Kirche des heiligen Kreuzes von, Mzchetha. Tiflis, Verlag der Staatsuniversität, 1921, VIII, 48 S. Taf. I — VII, 3 Abb. im Text.

1922

22. გლეხის დარბაზი დიღომში. დაზომა და დახაზა ხუროთმოძღვარმა ნ. პ. სევეროვმა. ტფ., საქართველოს სამხატვრო აკადემიის გამ-ბა, 1922, 2 გვ. 4 ფ. ილ.

Крестьянский дарбази в Дигоми. Обмерил и чертежи исполнил архитектор Н. П. Северов. Тифлис, Изд-во Акад. Худож. Грузии, 1922, 2 с., 4 л. илл.

23. მცხეთის ჯვრის მცირე ტაძარი. — ტფ. უნ-ტის მომბეჭ. ტ. 2, 1922, გვ. 22—65, 7 ტაბ., 3 სურ. ტექსტში.

Малая церковь Мцхетского Джвари. — Вестник Тифлис. ун-та, т. 2, 1922, с. 22-65, 7 табл., 3 илл. в тексте.

24. საქართველოს სამხატვრო აკადემია.— კომუნისტი, 1922, 31 მაისი, გვ. 4.—Правда Закавказья, 1922, 20 мая, с. 4.

Академия художеств Грузии.—Коммунисти, 1922, 31 мая, с. 4;—Правда Закавказья, 1922, 20 мая, с. 4.

25. Н. Mapp. 1. Надпись Русы II из Маку. (Записки Восточного Отделения рус. Арх. О-ва, т. 35. Пг., 1919. 8, с. 51 и 1 табл.).—2. Надпись Сардура 11, сына Аргиштия, в Даши-Керпи на

Чалдирском озере. (Записки Кавказского Музея, Серия В, В. 1). Пгр., 1919. 40, с. IV, 38. 4 табл. и 4 рис. в тексте. [Рец.]. — Новый Восток, 1922, кн. 1, с. 425-426.

26. Die christliche Kunst im Kaukasus und ihr Verhältnis zur allgemeinen Kunstgeschichte (Eine kritische Würdigung von Josef Strzygowskis «Die Baukunst der Armenier und Europa»). — Monatshefte für Kunsthissenschaft, 1922, №7-9, S. 217-237.

27. Josef Strzygowski. Altai-Iran und Völkerwanderung. Ziergeschichtliche Untersuchungen über den Eintritt der Wander — und Nordvölker in die Treibhäuser des, glistigen Lebens. Anknüpfend an einem Schatzfund in Albanien. Leipzig 1917 XII, 319 Ss. Mit 229 Abb. und Lichtdrucktafeln. [Рец.]. — Новый Восток, 1922, кн. 1, с. 421-422.

28. Josef Strzygowski. Die Baukunst der Armenier und Europa. Ergebnisse einer vom kunsthistorischen Institute der Universität Wien 1913 durchgeföhrten Forschungsreise, planmässig bearbeitet unter Benützung von Aufnahmen des Architekten Thoros Thoramanian. Mitarbeiter: Assistent Dr. Heinrich Glück und Leon Lissitzian. Mit 828 Abb. Samt einer Karte. 2 Bände. Wien 1918. [Рец.]. — Новый Восток, 1922, кн. 1, с. 423-424.

29. Josef Strzygowski. Die bildende Kunst des Ostens. Ein Überblick über die für Europa bedeutungsvollen. Hauptströmungen mit 28 Abb. Leipzig 1916. VIII, 86 Ss. [Рец.]. — Новый Восток, 1922, кн. 1, с. 424.

30. Jakov Smirnow (1869-1918). — Bulletin de l'Université de Tiflis, v. 2, 1922, p. 176-196.

1923

31. საქართველოს საერო ხუროთმოძღვრების რამდენიმე ნომერი. ილ. 6. სევეროვის. — ტფ. უნ-ტის მოამბე, ტ. 3, 1923, გვ. 107—126. 14 სურ. — არის ცალკე ამონაბეჭდი.

. რეც.: ჯაფარე, ს. — საისტორიო მოამბე, წგ. I, ტფ., 1924, გვ. 284—285.

Несколько образцов грузинского советского зодчества.—Вестник Тифлис. уч-та, т.3, 1923, с. 107-126. 14 илл.— Имеется отд. оттиск.

Рец.: Какабадзе С.—Саисторио моамбе, кн. 1, Тифлис., 1924, с. 284-285.

1924

32. სამების ტაძრის მხატვრობისათვის. (დამატება ნ. მელიქ-სეთ-ბეგის წერილისათვის „ძველი მხატვრობა გარეკახეთში“.) — ჩვენი მეცნიერება, 1924, №9—10, გვ. 64.

Описи церкви Самеба близ сел. Хашми. — Чвени мецни-
реба, 1924, №9-10, с. 64.

33. ქართული ხლასტიკური ხელოვნების შესწავლის ამოცანე-
ბი. — კავკასიონი, 1924, № 3—4, გვ. 221—234.

Задачи изучения грузинских пластических искусств. — Кав-
касиони, 1924, № 3-4, с. 221-234.

34. ქართული ხუროთმოძღვრების აღმომი. შედგენილი ექვთ.
თაყაიშვილის მიერ, ტფ., 1924. [რეც.]. — ჩვენი მეცნიერება,
1924, № 2, გვ. 140—142.

Альбом грузинской архитектуры. Сост. Е. Такаишвили. ТФ.,
1924. [Рец.]. — Чвени мецниреба, 1924, № 2, с. 140-142.

35. Вновь открытый памятник древней скульптуры. — Рабо-
чая правда, 1924, 12 авг., с. 8.

36. Выставка древнего грузинского искусства. — Заря Вос-
тока, 1924, 20 марта, с. 3.

37. Из поездки по Армении.—Заря Востока, 1924, 26 июня,
с. 4.

38. Крестьянский дарбази в Дигона. — Пламя, 1924, № 5,
с. 14-15, 5 илл.

39. Gabriel Millet, La coupole primitive de Sainte-Sophie.
(Revue belge de Philologie et d'Histoire, Bruxelles, 1923).
[რეც.]. — ჩვენი მეცნიერება, 1924, №11-12, გვ. 130-131.

1925

40. ქართული ხუროთმოძღვრება საშუალო საუკუნეებში და
მისი სამი მთავარი კათედრალი. — კრ-ში: არილი, ტფილისის უნი-
ვერსიტეტის რექტორის პროფესორ ივანე ჯავახიშვილისადმი მისი
სამეცნიერო მოღვაწეობის 25 წლისთავზე (1900—1925) მიძღვნი-
ლი კრებული. ტფ., 1925, გვ. 107—126, 8 სურ.—რეზ. გერმ. ენ.

Грузинское средневековое зодчество и его три главных ка-
федрала.—В сб.: Арили. Посвященный к 25-летию научной де-
ятельности проф. Тифлисского гос. университета Ив. Джавахи-

швили [1900-1925]. Тифлис, 1-ая типогр. полигр. треста, 1925, с. 107-126. — Резюме на нем. яз.

41. Необходим общий план. [О государственном надзоре за строительством]. — Заря Востока, 1925, 7 февр., с. 5.—Подпись: Г. Ч.

42. Der Fund von Sargweschi:—Изв. Кавказ. Историко-археологического ин-та, т. 3, 1925, с. 83-86, табл. 1-2.

43. Die Schiomghwime—Lawra. Ein Beitrag zur Architekturgeschichte Georgiens. — Bulletin de l'Universite de Tiflis, v. 5, 1925, pp. 209-253.

1926

44. ნიკოლოზ კონდაკოვი (1844—1925), მისი სამეცნიერო მოღაწეობის მიმოხილვა. — ტფ. უნ-ტის მოამბე, ტ. 6. 1926, გვ. 136—152.—რეზიუმე გერმ. ენ.

Никодим Кондаков (1844-1925). — Вестник Тифлис. ун.-та, т. 6, 1926, с. 136-152. — Резюме на нем. яз.

45. ჩამდენიმე თავი ქართული ხელოვნების ისტორიიდან. ტფ., გამ-ბა „მეცნიერება საქართველოში“, 1926. VI, 174 გვ. 35 სურ.

Несколько глав из истории грузинского искусства. Тифлис, 1926. VI, 174 с., 35 илл.

46. ქართლის დარბაზი. 2. დარბაზი ერთჯერმინდაში. სურათები და ნახატები ნიკ. სევეროვის და იოსებ შარლემანის. ტფ. საქ. სამხატვრო აკადემიის გამოც. და ლითოგრ., 1926. 4 გვ. 7 ცალკ. ფურც. ალ. — პარალ. ტექსტი რუს. ენ.

Дарбази в Эртацминда. Рисунки и чертежи Н. П. Северова и И. А. Шарлемана. Тифлис, Литографическая мастерская Академии художеств Грузии, 1926. 4 с. 7 отд. л. илл. — Парал. текст на рус. яз.

47. Le caractère de l'évolution primordiale dans l'architecture georgienne. — Recueil d'études dédiées à S. A. Gébélev par ses élèves, ses amis et ses confrères. Exposé sommaire. Leningrad., 1926.

1927

48. [საქართველოს] სამხატვრო აკადემია. ხუთი წლის თავი. — კომუნისტი, 1927, 22 მაისი, გვ. 4; — Заря Востока, 1927, 22 мая, с. 3.

Академия Художеств [Грузии]. Пятилетие. — Комунисти, 1927, 22 мая, с. 4. — Заря Востока, 1927, 22 мая, с. 3.

49. საქართველოს სამხატვრო ოკადემიის მომავალი გეგმა. — საბჭოთა ხელოვნება, 1927, №7—8, გვ. 6—7.

Будущий план Академии Художеств Грузии. — Сабота хеловнеба, 1927, №7-8, с. 6-7.

50. ქართლის დარბაზი. I. დარბაზი დიღობში. ტფ. საქართველოს სამხატვრო ოკადემიის ლითოგრაფიული სახელოსნო, 1927. 4 გვ. 5 ფ. ტაბ. — პარალ. ტექსტი გერმ. ენ.

Дарбази в Диоми. Рисунки и чертежи Н. П. Северова. Тифлис, Литографическая мастерская Академии художеств Грузии, 1927. 4с. 5л. табл. — Парал. текст на нем. яз.

51. ქართლის დარბაზი. 3. დარბაზი ყარალაშვა და ნადარბაზევ-ში. სურათები და ნახაზები ნიკ. სევეროვას და ი. შარლემანის. ტფ., საქ. სამხატვრო ოკადემიის გამ-ბა, 1927. 4 გვ., 8 ფ. ტაბ. — პარალ. ტექსტი რუს. ენ.

Дарбази в Карагаджи и Надарбазеви. Рисунки и чертежи Н. П. Северова и И. А. Шарлемана. Тифлис, Литографическая мастерская Академии художеств Грузии, 1927. 4с., 8л. табл. — Парал. текст на рус. яз.

52. ქართლის დარბაზი. 4. დარბაზი წილკანსა და მცხეთაში. სურათები და ნახაზები ნიკ. სევეროვის და ი. შარლემანისა. ტფ., საქ. სამხატვრო ოკად. გამ-ბა, 1927. 4 გვ. 8 ფ. ტაბ. — პარალ. ტექსტი რუს. ენ.

Дарбази в Цилкани и Мцхета. Рисунки и чертежи Н. П. Северова и И. А. Шарлемана. Тифлис, Литографическая мастерская Академии художеств Грузии, 1927. 4с. 8л. табл. — Парал. текст на рус. яз.

1928

53. Die Kirche von Samtzevrissi in Georgien. Seminarium Kondakovianum. Recueil d'études, dédié à la mémoire de I. I. Smirnov. Prague, 1928, Pp. 127-134, avec 8 fig. et XVII. pl.

54. Zur Frage der Kuppelhallen Armeniens. [Рец.]. — Byzantinischen Zeitschrift, Bd. XXVIII, Heft 1-2, 1928, Ss. 73-97, mit 3 Abb., 4 Taf.

1929

55. Die georgische Kunst und die Probleme ihrer Entwicklung.—Das neue Russland, Berlin, 1929, Oktober, Ss. 65-69, 3 Abb.

56. Georgia arte. Formiggini Enciclopedia delle Enciclopedie. t.VI Arte. Roma, 1929.

1930

57. Georgische Kunst. Ihre Entwicklung von 4-18. Jahrhundert. Ausstellung der Deutschen Gesellschaft zum Studium Osteuropas und des Volksbildungskommisariats der SSR Georgien in Berlin, Köln, Nürnberg, München, Wien. Juli-Oktober 1930. Berlin, 1930. Osteuropas Verl. 48 S., 16 Abb. u Karte. — Zeitschrift für die gesamten Fragen des Europaschen Ostens, Heft 11/12, 48 S. 16 Abb.

58. Die georgische Kunst. Hauptlinien ihrer Entwicklung. (Vortrag gehalten in der Deutschen Gesellschaft zum Studium Osteuropas zu Berlin am 9. Juli 1930). Osteuropa.—Zeitschrift für die gesamten Fragen des europäischen Ostens. Berlin 1930, Heft 11-12. (Aug. Sept.), Ss. 759-769, 8 Taf.

59. Ein Goldschmiedetriptychon des VIII-IX Jahrhunderts aus Martwili.—Zeitschrift für bildende Kunst. (Leipzig) 1930, Band 64, Heft 5/6, Ss. 81-87, 6 Abb.

60. Die grosse Kirche von Thalin in Armenien. — Byzantinische Zeitschrift, Sonderabdruck, Leipzig, Bd. 29, Heft 5 und 4, 1930, SS. 260-270, 2 Abb., Taf. II и III.

1931

61. ზაქარია ჩხეივაძე (ნეკროლოგი). — საქ. სახელმწ. მუზეუმის მთამბე, ტ. 1931, გვ. 496—497.

3. И. Чхиквадзе (Некролог). — Вестник Гос. музея Грузии, т. 6, 1931, с. 496-497.

62. საქართველოს მუზეუმის 1928—1930 წწ. მუშაობის ანგარიში. — საქ. სახელმწ. მუზეუმის მთამბე, ტ. 6, (1929—1930), 1931, გვ. 463—493.

Отчет о деятельности Музея Грузии за 1928-1930 гг. — Вестник Гос. музея Грузии, т. 6, (1929-1930), 1931, с. 463-493.

63. 973 წლის იშხანის ჯვარი. — საქ. სახელმწ. მუზეუმის მოამბე, ტ. 6 (1929—1930), 1931, გვ. 297—314 და 498, ტაბ. 9—12, 6 სურ. ტექსტში. — რეზიუმე გერმ. ენ.

Ишханский крест 973 года.—Вестник Гос. музея Грузии, т. 6 (1929-1930), 1931, с. 297-314 и 498, табл. 9-12, 6 илл. в тексте.—Резюме на нем. яз.

64. К вопросу о Накалакеви. — Вестник Тифлис. ун-та, 11, 1928/31, с. 118-137, 5 илл.

1932

65. В. К. Мясоедов и Н. П. Сычев. Фрески Спас-Нередицы. Л., Издание Русского Музея, 1925 параллельно русское и французское издание. [Рец.]. — Byzantinischen Zeitschrift, 1932. Bd. XXXIII, Heft I, pp. 135-137.

1933

66. საქართველოს მუზეუმის 1931 და 1932 წლების ანგარიში. — საქ. სახელმწ. მუზეუმის მოამბე, ტ. 7, 1933, გვ. 337—366.

Отчет о работе музея Грузии за 1931 и 1932 гг.—Вестник Гос. музея Грузии, т. 7, 1933, с. 337-366.

67. Ein Elfenbeintriptychon aus Ratscha. — საქ. სახელმწ. მუზეუმის მოამბე, ტ. 7, 1933, გვ. 159—224, ტაბ. 1-12. — რეზიუმე ქართ. ენ.

1934

68. Введение. — В кн.: Я. И. Смирнов. Ахалгорийский клад. Посмертное издание. Тифлис., Изд. музея Грузии, 1934, с. 5-15.

69. Georgische Baukunst. Band II, Die Kirche in Zromi und ihr Mosaik. Tiflis, Verl. des Museums der Bildenden Künste «Metechi,» 1934, XII, 132 S., Taf. 66, Textabbild 48.

1935

70. გზამკვლევი ძველი ქართული ხუროთმოძღვრების გამოფენისა. (თარგმ. ირ. სონღულაშვილისა). ტფ., 1935. 32 გვ. 6 ილ.

Путеводитель к выставке древнегрузинской архитектуры. (Перев. на груз. яз. Ир. Сонгулашвили). Тифлис, 1935. 32 с. 6 илл.

71. ხუროთმოძღვრული ექსპედიცია ოქცურის და ქსნის ხეობაში. — კომუნისტი, 1935, 6 სექტ., გვ. 3.

Архитектурная экспедиция в Лехурское и Ксанское ущелья. — Коммунисти, 1935, 6 сент., с. 3.

72. Архитектурное наследие Грузии. — Архитектурная газета, 1935, 8 окт., с. 2.

73. Выставка архитектуры Советской Грузии. — Заря Востока, 1935, 28 февр., с. 4.

74. Предисловие. — В. кн.: Я. И. Смирнов. Цромская мозаика Постмертное издание. Тифлис, Изд. Музея искусств «Метехи», 1935, с. 5-6.

75. Путеводитель к выставке древнегрузинской архитектуры. Тифлис, 1935. 32 с. 6 л. илл.

1936

76. ქართული არქიტექტურის გზები. მოხსენება გ. ჩუბინაშვილისა და ნ. სევეროვისა, წაკითხული სრულიად საქართველოს საბჭოთა არქიტექტორების I ყრილობაზე 1936 წ. 21 II. თარგმ. ქართ. ენ. ირ. სონღულაშვილისა. ტფ., „ტექნიკა და შრომა“, 1936, გვ. 179. სურ. 75. — ნ. სევეროვის თანავტორობით — არის ცალკე გამოცემა რუს. ენ.

Пути грузинской архитектуры. Доклад Г. Н. Чубинашвили и Н. П. Северова, прочитанный на 1 съезде архитекторов Грузии, 21. II, 1936 г. Пер. на груз. яз. Ир. Сонгулашвили. Тифлис, «Техника да шрома», 1936, с. 179, илл. 75. — Совместно с Н. П. Северовым. — Имеется отд. изд. на рус. яз.

77. ქართული ხელოვნების ისტორია, ტ. 1, ტფ., სახელგამი, 1936. VIII, 218 გვ. ტაბ. 8, სურ. ტექსტში 174.

რეც.: დუდუჩავა მ. — საბჭოთა ხელოვნება, 1937, № 3, გვ. 77—80.

История грузинского искусства. Т. 1. Тифлис, Госиздат, 1936. VIII, 218 с., табл. 8, илл. в тексте 174.

Рец.: Дудучава М.— Сабчота хеловнеба, 1937, №3, с. 77-80.

Рец.: Джав. К. [Джавришвили К.]. Грузинская архитектура. Новая книга проф. Г. Чубинашвили. — Заря Востока, 1936, 17 ноября, с. 4.

78. Будем изучать наше архитектурное наследие. [К съезду архитекторов]. — საქართველოს საბჭოთა არქიტექტორთა კავშირის ერთოდოული გაზეთი, 1936, თებერვალი.

79. *ჭავაჭავაძენ ქურაგნელ კოლონიალისტურულის მარტენის ნერც „შონჩრაფენ“ № 205 (4803), 5. IX, 1936.*

Критически освоить наилучшие ценности культуры. — Хорхрайтайн Айастан, 1936, 5 сент.

1937

80. Внимание архитектуре народов СССР. Выступление на 1 съезде ССА. — Архитектурная газета, 1937, 22 июня, с. 2.

81. Мцхета. — Архитектурная газета, 1937, 8 янв., с. 1.

82. Нет предела героизму советских людей. [По поводу перелета Чкалова, Байдукова, Белякова из Москвы через Северный полюс в Северную Америку]. — Архитектурная газета, 1937, 23 июня, с. 1. — Подпись: Г. Чубинашвили и др.

83. Пути грузинской архитектуры. — Проблемы архитектуры, т. 2, вып. 1, 1937, с. 43-120. — Совместно с Н. П. Северовым.

1939

84. პარტიის XVIII ყრილობის აღსანიშნავად. — ქომუნისტი, 1939, 1 აპრ., გვ. 3.

К XVIII съезду КПСС. — Коммунисти, 1939, 1 апр., с. 3.

85. Армянское искусство с конца IX и до начала XI века, — յի՞՛թօ: Սամբուլո Ծազօթ. Յիշով. Ը. Ֆելովիսետ-Եղիշը. Ծ. 1939, գլ. 17-56, ռու. 14.

Армянское искусство с конца IX и до начала XI века. — В сб.: Сасунский Давид. Сборник под ред. проф. Л. М. Меликссет-Бека, Тифлис, 1939, с. 17-56, рис. 14.

86. Иранские влияния в памятниках архитектуры Грузии. III международный конгресс по иран. искусству и археологии. Ленинград, сентябрь. 1935. Доклады. М. — Л., 1939, с. 252-261, таб. 113-114.—Резюме на франц. яз.

87. Новые академики архитектуры: Н. П. Северов. — Строительная газета, 1939, 24 окт., с. 2.

88. Уплис-Цихе. (Древний пещерный город в Грузии). — За-ря Востока, 1939, 21 июня, с 2.

1940

89. ბედის ოქროს ბარძიმი. — საქ. სახელმწ. მუზეუმის მო-ამბე, ტ. 10—B. ივ. ჭავახიშვილისადმი მიძღვნილი კრებული, 1940, გვ. 1—16, ტაბ. 2. — რეზიუმე რუს. ენ. — არის ცალკე ამონაბეჭ-დი.

Бедийская золотая чаша. — Вестник Гос. музея Грузии, т. 10-B, 1940, с. 1-16, таб. 2. — Резюме на рус. яз. — Имеется отд. оттиск.

90. ბოლნისების მდებარეობის საკითხისათვის. — სსრკ მეცნ. აკად. საქ. ფილიალის მომზე, ტ. 1, № 3, 1940, გვ. 233—235.—რე-ზიუმე რუს. ენ. — ბიბლიოგრ.: 5 სტ. — არის ცალკე ამონაბეჭ-დი.

К вопросу о местоположении Болниси.— Сообщения Груз. филиала Акад. наук СССР, т. 1, №3, 1940, с. 233-235.—Резюме на рус. яз. — Библиогр.: 5 назв. — Имеется отд. оттиск.

91. რუსის ტაძრის ისტორიისათვის. — ენის, ისტორიისა და მატერიალური კულტურის ინ-ტის მოამბე, 1940, [ტ.] 5—6, გვ. 427—468. — არის ცალკე ამონაბეჭ-დი.

К истории Руисского храма. — Известия Ин-та языка, истории и материальной культуры им. Н. Марра, 1940, [т.] 5-6, с. 427-468.—Имеется отд. оттиск.

92. წინასიტყვაობა. — წგ-ში: ქართულ ხელნაწერთა მორთუ-ლობის ნიმუშები. ალბომი 32 ტაბულით. შესავალი და ტაბულების თანხლები ტექსტი რენე შმერლინგისა. პროფ. გ. ჩუბინაშვილის რედ-ით. თბ., სსრკ მეცნ. აკად. საქ. ფილიალის გამ-ბა, 1940, გვ. 5—7. პარალ ტექსტი რუს. და ფრანგ. ენებზე.

Предисловие.—В кн.: Образцы декоративного убранства грузинских рукописей. Альбом из 32 таблиц. Введение и замечания к таблицам Ренэ Шмерлинг. Под ред. Г. Н. Чубинашвили. Тб., Изд-во Груз. филиала Акад. наук СССР, 1940, 32 л. илл. с. 9-11. — Парал. текст на рус. и франц. яз.

93. Болниssкий Сион. (Исследование по истории грузинской

архитектуры).—Известия Ин-та языка, истории и материальной культуры им. акад. Н. Я. Марра, 1940, т. 9, с. XI, 215. Резюме на нем. яз.

94. Об исторической архитектуре Грузии. Доклад на творческой встрече архитекторов Грузии, Азербайджана и Армении.—Заря Востока, 1940, 4 дек., с. 3.

1941

95. დიდი მეცნიერი ივანე ჯავახიშვილი. [გარდაცვალებას ერთი წლისთვის გამო]. — კომუნისტი, 1941, 22 ნოემბ., გვ. 4.—ხელს აწერებ: გ. ჩუბინაშვილი [და სხვ.].

Крупный ученый Иване Джавахишвили. [К годовщине смерти]. — Коммунист, 1941, 22 ноября, с. 4.—Подпись: Чубинашвили Г. и др.

96. საბჭოთა საქართველოს არქიტექტურა [20 წლის მანძილზე]. — საბჭოთა ხელოვნება, 1941, № 1—2, გვ. 72—77.

Архитектура Советской Грузии. — Сабочта хеловнеба, 1941, № 1—2, с. 72—77.

97. ქართული ოქრომჭედლობის თავისებურების საკითხისათვის X და XI საუკუნეთა მიხნაზე. მოხსენების თეზისები. — საქ. სსრ მეცნ. აკად. საზოგ. მეცნ. განყ-ბის სამეცნ. სესია. 11—13 ივნის, 1941 წ. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები, თბ., 1941, გვ. 18.

К вопросу о самобытности грузинской чеканки на рубеже X и XI веков. Тезисы доклада.—Научная сессия Отд. обществ. наук АН Груз. ССР, 11-13 июня 1941 года. План работы и тезисы докладов, Тбилиси, 1941, с. 18.

98. ხელოვნების ისტორია. კრებული მიძღვნილი საქართველოს სსრ 20 წლისთავისადმი. თბ., საქ. სსრ მეცნ. აკადემია, 1941, გვ. 332—352.

История искусства. Сборник посвященный 20-летию Грузинской ССР. Тб., АН Груз. ССР, 1941, с. 332—352.

99. Археологические находки в сел. Клдеети.—ლენინგრადი (ზესტაფონი), 1941, 5 დეკ., გვ. 3.

100. К вопросу о культурных связях Грузии и Ингушетии. Тезисы доклада.—X научная сессия Отд. обществ. наук АН ГССР, 1941. План работы и тезисы докладов. Тб., 1941, с. 17.

101. Радость ученых Грузии. [Приветствие по поводу создания Академии наук Груз. ССР].—Заря Востока, 1941, 28 янв., с. 1.

102. Сирийская чаша в Ушгуле.—Вестник Гос. музея Грузии, 1941, т. XI-B, с. 1-19, илл. на отд. листах 2 табл.—Резюме на груз. и нем. яз. Имеется отд. оттиск.

1942

103. აკად. ივ. ჯავახიშვილის გარდაცვალების პირველი წლის-თავი. — ენტო, ისტორიისა და მატერიალური კულტურის ინ-ტის მოამბე, ტ. 13, 1942, გვ. 271—277.

Первая годовщина смерти акад. И.А.Джавахишвили.—Известия Ин-та языка, истории и материальной культуры им. Н. Я. Марра, т. 13, 1942, с. 271-277.

104. კუმურდო და ნიკორშმინდა როგორც ქართულ ხელოვნებაში ბაროკული სტილის განვითარების სხვადასხვა ეტაპების ნიმუშები. მოხსენება საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილების მე-3 სამეცნიერო სესიაზე 1942 წ. 26—27 თებერვალი. მუშაობის გეგმა. თბ., 1942, გვ. 3.

Кумурдо и Никорцминда как пример разных этапов развития бароккального стиля в грузинском искусстве. Тезисы доклада. — III сессия Отд. обществ. наук АН ГССР 25-28 февр., 1942 г. План работы. Тб., 1942, с. 3.

105. Архитектурные памятники VIII и IX веков в Ксанском ущелье.—Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства, т. 1, 1942, с. 1-30, илл. в тексте 26, илл. на отд. листах табл. 1-12 (27 репродукций). — Резюме на франц. яз. (с. 161-163).—Имеется также отд. оттиск.

106. Группа зальных церквей X-XI века в Джавахети. Тезисы доклада.—VII науч. сессия Отд. обществ. наук АН ГССР, 20-22 июня 1942 г. План работы и тезисы докладов. Тб., 1942, с. 7.

1943

107. [1941 წ. 18 ნოემბერს წარმოთქმული სიტყვა აკად. ივ. ჯავახიშვილის გარდაცვალების პირველ წლისთავზე საქ. სსრ მეც-

ნიერებათა აკადემიის ენოშვის საჭარო სხდომა-საღამოზე]. — ენის, რსტორიისა და მატერიალური კულტურის ინ-ტის მოამბე, ტ. 13, 1943, გვ. 271—277.

[Речь, произнесенная по поводу первой годовщины кончины акад. И. А. Джавахишвили на публичном заседании ИЯИМК АН Грузинской ССР, 1941 г. 18 ноября]. — Известия Ин-та языка, истории и материальной культуры им. Н. Я. Марра, т. 13, 1943, с. 261-282.

108. ივანე ჯავახიშვილი. (1876—1940). — მნათობი, 1943, № 11—12, გვ. 207—214.

Иване Джавахишвили. (1876-1940).—Мнатоби, 1943, №11-12, с. 207-214.

109. ქართული ხელოვნება VIII და IX საუკუნეებში. მისი ხა-სიათი და ისტორიული ადგილი. მოხსენების თეზისები. — საქ. სსრ მეცნ. აკად. საზ. მეცნ. განყ.-ბის XI სამეცნ. სესია, 26—28 აპრილი, 1943 წ. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. თბ., 1943, გვ. 6—7.— პარალ. ტექსტი რუს. ენ.

Грузинское искусство VIII и IX веков, его характер и историческое место. Тезисы доклада. — XI науч. сессия Отд. обществ. наук АН Груз. ССР, 26-28 апреля 1943 года. План работы и тезисы докладов. Тб., 1943, с. 14-15.— Парал. текст на рус. яз.

110. Грузинская чеканка XI-XII вв. Тезисы Доклада.—Научн. сессия Тbil. гос. университета, посвященная XXV годовщине университета (1918-1943), IV, 1943. Тб., Изд-во Тbil. ун-та, 1943, с. 3.

1944

111. არმაზში აღმოჩენილი პიტიახშთა ნივთების მხატვრული დახასიათების ცდა. მოხსენების თეზისები. — საქ. სსრ მეცნ. აკად. საზ. მეცნ. განყ.-ბის XVII სამეცნ. სესია, 19—20 დეკ., 1944 წ. მუ-შაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. თბ., 1944, გვ. 7.

Опыт художественной характеристики предметов из некрополя птицехией в Армази. Тезисы доклада.—XVII научная сессия Отд. обществ. наук АН ГССР, 19-20 декабря, 1944 г. План работы и тезисы докладов. Тб., 1944, с.7.

112. მებრძოლის მხატვრული სახე XI ს-ის ქართულ ოქრო-მჭედლობაში. მოხსენების თეზისები. — საქ. სსრ მეცნ. აკად. საზ.

მეცნ. განყ.-ბის XVI სამეცნ. სესია. 6,8—9 მაისი, 1944 წ. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. თბ., 1944, გვ. 7—8.—პარალ. ტექსტი რუს. ენ.

Художественный образ воина в грузинской чеканке XI века. Тезисы доклада.—XVI науч. сессия Отд. обществ. наук АН ГССР, 6, 8-9 мая, 1944 г. План работы и тезисы докладов. Тб., 1944, с. 15-16. Парал. текст на рус. яз.

113. Изображение святого Квирике в грузинской чеканке. — Лит. разыскания Ин-та истории грузинской литературы им. Руставели АН Груз. ССР, II, 1944, с. 97-126. — Имеется отд. оттиск.

1946

114. კილევ არუჭის ტაძრის (სომხეთი) დათარიღების საკითხებისათვის. (ხუროთმოძღვრულ ძეგლთა შესწავლის მეთოდისათვის). — საქ. სსრ მეცნ. აკად. მოამბე, ტ. 7, № 8, 1946, გვ. 549—556. — ბიბლიოგრ.: 9 სტ. — არის ცალკე ამონაბეჭდი.

Еще к вопросу о датировке Аручского храма. (К методике изучения архитектурных памятников).—Сообщения Акад. наук Груз. ССР, т. 7, № 8, 1946, с. 549-556.—Библиогр.: 9 назв.—Имеется отд. оттиск.

115. X—XIII საუკუნეების სვანური საოქრომჭედლო სახელოსნოთა საკითხებისათვის. მოხსენების თეზისები. — ქართული ხელოვნების ისტორიის I სამეცნ. სესია. 17—19 იანვარი, 1946 წ. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. თბ., 1946, გვ. 10—11.—პარალ. ტექსტი რუს. ენ.

К вопросу о сванских золотых дел мастерских X-XIII вв. Тезисы доклада—I научная сессия Института истории грузинского искусства, 17-19 января 1946 года. План работы и тезисы докладов. Тб., 1946, с. 16-18.—Парал. текст на рус. яз.

116. ტაოსა და კლარჯეთის ხუროთმოძღვრული ძეგლები და მათ მიერ წამოჭრილი პრობლემები. მოხსენების თეზისები. — საქ. სსრ მეცნ. აკად. საზ. მეცნ. განყ.-ბის XXII სამეცნიერო სესია. 30—31 მაისი, 1946 წ. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. თბ., 1946, გვ. 8—10.—პარალ. ტექსტი რუს. ენ.

Архитектурные памятники Тао и Кларджети и выдвигаемые ими проблемы. Тезисы доклада.—XXII научная сессия Отд. об-

ществ. наук АН ГССР, 30-31 мая, 1946 года. План работы и тезисы докладов. Тб., 1946, с. 14-15.—Парал. текст на рус. яз.

117. ფერწერისა და გრაფიკის გამოჩენილი ოსტატი. ე. ე. ლაბანერეს გარდაცვალების გამო. — ლიტერატურა და ხელოვნება, 1946, 4 თქ., გვ. 3.

Выдающийся мастер живописи и графики. [К кончине Е. Е. Лансере]. — Литература да хеловнеба, 1946, 4 окт., с. 3.

118. Мцхета. М., Изд-во Акад. архит. СССР, 1946. 42 с., 30 л. илл. [Акад. архитектуры СССР. Ин-т истории и теории архитектуры. Сокровища зодчества народов СССР].—В соавторстве с Н. П. Северовым.

119. О сванских золотых дел мастерских X-XIII веков. Тезисы доклада. — Научная сессия АН ГССР, посвященная 25-летию Советской Грузии, 26. 11 — 2. III. 1946 г. План работы и тезисы докладов. Тб., 1946, с. 17-18.

1947

} 120. გელათის ტონდო წმ. მამას გამოსახულებით. მოხსენების თეზისები. — ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტის II სამეცნიერო სესია. 28—30 მაისი. 1947 წ. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. თბ., 1947, გვ. 7—პარალ. ტექსტი რუს. ენ.

Гелатское тондо с изображением Мамая. Тезисы доклада. — II научная сессия Ин-та истории грузинского искусства, 28-30 мая, 1947 г. План работы и тезисы докладов. Тб., 1947, с. 15.—Парал. текст на рус. яз.

121. Кумурдо и Никорцинда. М., Изд. Акад. Арх. СССР, 1947. 24 с. 28 табл. (Серия: Памятники грузинской архитектуры, вып. 1).—В соавторстве с Н. П. Северовым.

Рец.: Якобсон А.Л.—Советская книга, 1949, №1, с. 119-121.

1948

122. მასალები სამწევრისის ტაძრის შესწავლისათვის. — ქართული ხელოვნება. ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტის შრომები, 1948, ტ. 2, გვ. 12—26, ნახაზ. — რეზიუმე რუს. ენ., გვ. 175—176. — არის ცალკე ამონაბეჭდი.

Материалы по изучению Самцеврийского храма. — Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства, 1948, т. 2, с. 12-26, илл. — Резюме на рус. яз, с. 175-176. — Имеются отд. оттиск.

123. X და XI საუკუნეთა მიჯნაზე წარმოშობილი ქართული ჰედური ხელოვნების ხასიათის საკითხისათვის. — ქართული ხელოვნება. ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტის შრომები, ტ. 2, 1948, გვ. 65—90. — რეზიუმე რუს. ენ. გვ. 178—180. — არის ცალკე ამონაბეჭდი.

К вопросу о характере грузинской чеканки на грани X-XI веков. — Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства, т. 2, 1948, с. 65-90. — Резюме на рус. яз. (с. 178-180). — Имеется отд. оттиск.

124. ქართული ჰედური ხელოვნების ერთი პირველხარისხოვანი მნიშვნელობის ძეგლთაგანი სვანეთში. მოხსენების თეზისები. — ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტის III სამეცნ. სესია. 14—15 მაისი, 1948 წ. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. თბ., 1948, გვ. 10—11.

Один из памятников первостепенного значения грузинской чеканки в Сванети. Тезисы доклада. — III научн. сессия Ин-та истории грузинского искусства, 14-15 мая 1948 г. План работы и тезисы докладов. Тб., 1948, с. 18-19.

125. ქვაბისხევის ხეობის ძველი ბაზილიკა. — თბილისის სახელმწ. უნ-ტის შრომები, ტ. 34 а—б, 1948, გვ. 391—398.—არის ცალკე ამონაბეჭდი.

Древняя базилика в Квабис-Хеви.—Труды Тбилис. гос. ун-та, т. 34 а-б, 1948, с. 391-398.—Имеется отд. оттиск.

126. Золотых дел мастера Асата работа для Таосского владельца, царя царей Давида Куропалата. — Вестник Гос. музея Грузии, т.- 15-В, 1948, с. 115-134; 2 л. илл. — Имеется отд. оттиск.

127. Н. Я. Mapp. Ани. Книжная история Ани и раскопки на месте городища. М.-Л., 1934.—Известия ГАИМК-а, вып. 105, XII, 133 страницы и 277 илл. на VIII таблицах. [Рец.].—Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства, т. 2, 1948, с. 161-167.

128. Памятники типа «Джвари». Исследование по истории грузинского искусства. Памятники обмерил с натуры и исполнил Н. П. Северов. Текст и альбом. Текст. Тб., Изд-во АН Груз. ССР, 1948. ХХIV, 217 с., илл. тексте 18. — Резюме на франц. яз. Альбом — иллюстрации на 85 табл.

Рец.: Бердзенишвили Н. Две книги о грузинском древнем искусстве. — Заря Востока, 1950, 19 окт., с. 3.

129. Пещерные монастыри Давид-Гареджи. Очерк по истории искусства Грузии. Илл. по акварелям и рисункам акад. живописи Е. Е. Лансере, по чертежам обмеров с натуры и по фотографиям. Тб., Изд-во Акад. наук Груз. ССР, 1948. XVI, 120 с.; 30 л. илл.

Рец.: Бердзенишвили Н. Две книги о грузинском искусстве. — Заря Востока, 1950, 19 окт., с. 3.

130. Jurgis Baltrusaitis Юргис Бальтрушайтис. L'eglise cloisonnée en Orient et en Occident. Paris, 1941. 89с. 056 илл. в тексте. [Рец.]. — Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства, 1948, т. 2, с. 168-173.

1949

131. აკაკი ჭანტურია. [გარდაცვალების გამო]. — ლიტერატურა და ხელოვნება, 1949, 19 ივნ., გვ. 4.

Акакий Чантуриа. [По поводу кончины]. — Литература да хеловнеба, 1949, 19 июня, с. 4.

1950

132. არქიტექტურული მემკვიდრეობის ათვისებისათვის. — ლიტერატურა და ხელოვნება, 1950, 9 ივლ., გვ. 2. — იბეჭდება საკითხებს განხილვის წესით.

К освоению архитектурного наследия. — Литература да хеловнеба, 1950, 9 июля, с. 2.—Печатается в порядке обсуждения.

133. ბოჭორმის შმ. გიორგის ხატის ისტორიული ფენები. მოხსენების თეზისები. — ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტის V სამეცნიერო სესია. 14—15 ივნისი, 1950 წ. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. თბ., 1950, გვ. 9—10.—პარალ. ტექსტი რუს. ენ.

Исторические пласти чеканной иконы Бочармского Георгия. Тезисы доклада.—V научная сессия Ин-та истории грузинского искусства, 14-15 июня, 1950 года. План работы и тезисы докладов. Тб., 1950, с. 15-16. — Парал. текст на рус. яз.

134. გამოჩენილი მხატვარი და პედაგოგი [თბილისის სამხატვ-

რო აკადემიის პროფესორის ი. ა. შარლემანის დაბადების 70 წლის-თავისა და მოღვაწეობის 45 წლისთავის გამო].—ლიტერატურა და ხელოვნება, 1950, 16 აპრ., გვ. 2.

Выдающийся художник и педагог. [К 70-летию со дня рождения и 45-летию деятельности проф. Тбил. Академии художеств И. А. Шарлемана].—Литература да хеловнеба, 1950, 16 апр., с.2.

135. გოსტიბიძეს ხეობის არქეოლოგიური ძეგლები. —საქ. სახელმწ. მუზეუმის შოამბე, ტ. 16-В, 1950, გვ. 9—34.

Археологические памятники Гостибского ущелья.—Вестник Гос. музея Грузии, т. 16-В, 1950, с. 9-34.

136. შ. ამირანაშვილი. ქართული ხელოვნების ისტორია. I. თბ., 1944 წ. [ჩეც.]. — ქართული ხელოვნება, ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტის შრომები, 3, 1950, გვ. 249—257. — არის ცალკე აზონაბეჭდი.

Ш. Амиранияшвили. История грузинского искусства. I. Тб., 1944 г. [Рец.].—Ars Georgica. Разыскания ин-та истории грузинского искусства, 3, 1950, с. 249-257.—Имеется отд. оттиск.

137. К вопросу о национальной форме в архитектуре прошлого. Выступление по основному докладу на конференции, Союза Советских архитекторов Азербайджана, Армении и Грузии, посвященной вопросам национальной формы. 5-го декабря 1940 г. в Тбилиси.—Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства, т. 3, 1950, с. 191-200, таб. 83-93.—Имеется отд. оттиск.

138. Н. Я. Mapp и его работы по археологии и истории искусства Грузии и Армении. Тезисы доклада. — XXIX научная сессия Отд. обществ. наук АН ГССР, посвященной памяти акад. Н. Марра. 14 января. 1950 г. План работы и тезисы докладов. Тб., 1950, с. 11-13.

139. Один из памятников первостепенного значения грузинской чеканки в Сванетии.—Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории груз. искусства, т. 3, 1950, с. 95-118, таб. 33-40, с илл.—Имеется отд. оттиск.

1951

140. ოდიგიტრიის ხატის X—XI საუკუნეების ორი ჩებლიკა მარტვილიდან. — შოთარების თეზისები. ქართული ხელოვნების

ისტორიის ინ-ტის VI სამეცნ. სესია. 10—12 მაისი, 1951. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. თბ., 1951, გვ. 13.—პარალ. ტექსტი რუს. ენ.

Две реплики X-XI века иконы типа одигитрии в Мартвили. Тезисы доклада.—VI научная сессия Ин-та истории груз. искусства, 10-12 мая, 1951. План работы и тезисы докладов. Тб., 1951, с. 24.—Парал. текст на рус. яз.

141. ქართული ხელოვნების ისტორიის შესწავლა საბჭოთა ხელისუფლების დროს 30 წლის მანძილზე. მოხსენების თეზისები. საქ. სსრ მეცნ. აკად. საზ. მეცნ. განყ-ბის სამეცნიერო სესია, მიძღვნილი საბჭოთა საქართველოს 30 წლისთავისა და საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის 10 წლისთავისადმი 1951 წ. 19—20 თებერვალს. თბ., 1951, გვ. 3.

Изучение истории грузинского искусства в течение 30 лет со дня установления Советской власти в Грузии. Тезисы доклада.—Научная сессия Отд-ния общественных наук Акад. наук Груз. ССР, посвященная 30-летию Советской Грузии и 10-летию Академии наук Грузинской ССР. 19-20 февраля 1951 г. Тб., 1951., с. 3.

142. Книга о старом грузинском искусстве. [Амиранашвили Ш. История грузинского искусства. Т. I. М., «Искусство», 1950. Рец.].—Искусство, 1951, №2, с. 84-92.—Совместно с Т. Вирсаладзе.

1952

143. VIII—IX საუკუნეების ქართულ ხუროთმოძღვრულ ძეგლთა ერთი რიგის დათარიღებისათვის. — საქ. სსრ მეცნ. აკად. მომბეჭ. ტ. 13, № 7, 1952, გვ. 441—447. — ბიბლიოგრ.: 9 სტ. — არის ცალკე ძმონაბეჭდი.

К вопросу о датировке ряда памятников грузинской архитектуры VIII-IX века. — Сообщения Акад. наук Груз. ССР, т. 13, №7, 1952, с. 441-447. — Библиогр.: 9 назв. — Имеется оттиск.

144. საბჭოთა საქართველოს მიღწევები ხელოვნების ისტორიის დარგში. თბ., საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1952. 48 გვ. (საქ. სსრ მეცნ. აკადემია. ქართული ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტი).

Достижения Советской Грузии в области истории искусства. Тб., Изд-во АН Груз. ССР, 1952. 48 с. (АН Груз. ССР. Ин-т истории груз. искусства).

145. Грузинское советское искусствознание перед новыми задачами.—Заря Востока, 1953, 5 июля, с. 3.

1958

146. о. სტალინის შრომა „სოციალიზმის ეკონომიკური პრობლემები სსრ ქავშირში“ და ქართული ხელოვნების შესწავლის ამოცანები. მოხსენების თეზისები. — ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტის VII სამეცნ. სესია. 15—16 ივნისი, 1953 წელი. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. თბ., 1953, გვ. 5—6.—პარალ. ტექსტი რუს. ენ.

Труд И. В. Сталина «Экономические проблемы социализма в СССР» и задачи изучения грузинского искусства. Тезисы доклада. — VII научная сессия Ин-та истории грузинского искусства. 15-16 июня, 1953 г. План работы и тезисы докладов. Тб., 1953, с. 21-22.—Парал. текст на рус. яз.

147. Грузинское советское искусствоведение перед новыми задачами.—Заря Востока, 1953, 5 июля, с. 3.

148. Работать в творческом содружестве. — Коммунист (Ереван), 1953, 6 мая, с. 2.

1954

149. მცხეთის კათედრალის სვეტიცხოვლის პირვანდელი ფორმების საკითხისათვის. მოხსენების თეზისები.—ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტის VIII სამეცნ. სესია. 14—15 მაისი, 1954. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. თბ., 1954, გვ. 9, 16—17—პარალ. ტექსტი რუს. ენ.

К вопросу о первоначальных формах Мцхетского кафедрала Свети-Цховели. Тезисы доклада.—VIII научная сессия Ин-та истории груз. искусства, 14-15 мая, 1954 г. План работы и тезисы докладов. Тб., 1954, с. 9, 16-17.—Парал. текст на рус. яз.

1956

150. ახლის ძიებისაკენ ახალგაზრდებო! [ახალგაზრდა არქიტექტორებისა და მუნიციპალურების თათბირის შესახებ]. — ახალგაზრდა და ქომუნისტი, 1956, 2 ივნ., გვ. 1.

К поискам нового, молодежь! [О совещании молодых архитекторов и строителей].—Ахалгазрда комунисти, 1956, 2 июня, с. 1.

151. ბორჯომის ჩაიონის სოფ. დაბას მატლობლად მდებარე ეკლესიის ტიმბანზე წარწერის თარიღის საკითხისათვის. — საქ. სარ მეცნ. აკად. მოამბე, ტ. 17, № 9, 1956, გვ. 861—864. — ბიბლო-ოგრ.: 10 სხვ.

К вопросу о дате в надписи на тимпане церкви близ села Даба Борджомского района. — Сообщения АН Груз. ССР, т. XVII, № 9, 1956, с. 861-864.

152. იროდიონ სონღულაშვილი. დაბადების 75 წლისთავის გამო. — ლიტერატურული გაზეთი, 1956, 13 იანვ., გვ. 4.

Иродион Сонгулашвили. По поводу 75-летия со дня рождения.—Литература газеты, 1956, 13 янв., с. 4.

153. Архитектура Кахетии. Исследование развития архитектуры в вост. провинции Грузии в IV-XVIII вв. [Альбом фотоснимков]. Тб., Изд-во Акад. наук Груз. ССР, 1956. XX, 473 с. илл. [Ин-т истории груз. искусства].—Резюме на нем. яз.

154. Развитие истории грузинского искусства как науки и ее очередные задачи. Тб., Изд-во Акад. наук Груз. ССР, 1956. 95 с. [Ин-т истории груз. искусства].

1957

155. ქართული ოქრომჭედლობა VIII—XVIII საუკუნეებისა. ალბომი, ისტორიული მიმოხილვა და ანტაციები. თბ., სახელგამა, 1957. 28 გვ. 200 ფ. ტაბ. (საქ. სარ მეცნ. აკად. მუზეუმის ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტი). ტექსტი პარალ. რუს., ინგლ., გერმ. და ფრანგ. ენ.

რეც.: ალადაშვილი ნ. VIII—XVIII საუკუნეების ქართული ოქრომჭედლობა. — საბჭოთა ხელოვნება, 1959, № 6, გვ. 47—48.

რეც.: დოლიძე ვ. ხელოვნებათმცოდნეობის დიდი შენაქენი. — გაზ. „თბილისი“, 1958, 28 აპრ., გვ. 3.

რეც.: ზაქარაია პ. ქართული ოქრომჭედლობა. — კომუნისტი, 1958, 9 აგვ., გვ. 3.

Грузинское чеканное искусство с VIII по XVIII век. Альбом, исторический очерк и аннотации. Тб., Сахелгами, 1957. 28

с., 200 л. илл. (Акад. наук Груз. ССР. Ин-т истории груз. искусства).—Текст парал. на рус., англ. нем. и франц. яз.

Рец.: Аладашвили Н. Грузинское чеканное искусство VIII-XVIII вв.—Сабчота хеловнеба, 1959, №6, с. 47-48.

Рец.: Беридзе В. Грузинское чеканное искусство.—Заря Востока, 1958, 12 апр., с. 3.

Рец.: Беридзе В. Замечательный труд грузинского ученого.—Молодежь Грузии, 1962, 28 апр., с. 6.

Рец.: Долидзе В. Крупный вклад в искусствоведение.—газ. «Тбилиси», 1958, 28 апр., с. 3.

Рец.: Закарая П. Грузинское чеканное искусство.—Коммунисти, 1958, 9 авг., с. 3.

Рец.: Volskaya A. Georgian Repoussé work (8 th—18 the centuries).—Вестник истории мировой культуры, 1959, № 1, с. 206-208.

156. Лука Кранах. [Саксонский художник первой половины 16 в.]. Его жизнь и творчество. Тб., Изд-во АН Груз. ССР, 1957. 23 с., 6 л. илл. (Науч.-попул. серия).

157. О художественной среде и хронологических рамках минчечаврского рельефа.—Труды Музея истории Азербайджана, т. 2, 1957, с. 212-223.

1958

158. სინამდვილის დამხხმების წინააღმდეგ. [კურნალ „საბჭოთა ხელოვნებაში“ 1958 წ. № 8 გამოქვეყნებული შასალის — „აღმოჩენილია შოთა რუსთველის, პეტრე იძერის და სხვა ისტორიულ პირთა პორტრეტები“—შესახებ]. — კომუნისტი, 1958, 12 ნოემბ., გვ. 3. — საბჭოთა ხელოვნება, 1960, № 12, გვ. 7—8.—შ. ამირაბაშვილის, ალ. ბარამიძის, ვ. ბერიძისა და ილ. აბულაძის თანავტორობით.

Против искажения правды. [Относительно материалов, опубликованных в журнале «Сабчота хеловнеба», 1958 г. №8, «Открытие портретов Шота Руставели, Петре Ивери и других исторических лиц»]. — Коммунисти, 1958, 12 ноября, с. 3.—Сабчота хеловнеба, 1960, №12, с. 7-8.—В соавторстве с Ш. Амиранашвили, Ал. Барамидзе, В.Беридзе и Ил. Абуладзе.

159. Armenia, Centri e tradizioni.—Enciclopedia Universale dell'Arte, t. 1, Venezia-Roma. 1958, pp. 706-718, илл. в тексте, 1 таб.

1959

160. ქართული ოქრომჭედლობა VIII—XVIII საუკუნეებში. [ანოტაცია]. — თეატრალური ცხოვრება, 1959, № 8, გვ. 63.

Грузинское чеканное искусство с VIII по XVIII век. [Аннотация].— Театралури цховреба, 1959, №8, с. 63.

161. წინასიტყვაობა. — წგ-ში: საქართველოს სსრ კულტურის ძეგლები აყვანილი სახელმწიფო დაცვაზე. რედ. ვ. ცინცაძე. თბ., კულტურის ძეგლების დაცვისა და რესტავრაციის საქმეთა სამმართველოს გამ-ბა, 1959, გვ. 1—3.—ტექსტის ბოლოს: საქართველოს სსრ კულტურის ძეგლების სია: შემდგენელი: თ. ბარნაველი.

Предисловие. — В кн.: Памятники культуры Грузинской ССР, взятые, государством под охрану. Ред. В. Цинцадзе. Тб., Управление по делам охраны и реставрации памятников культуры, 1959, с. 4-6.—Список памятников культуры Грузинской ССР. Составил Т. Барнавели.

162. Архитектура Кахетии. Исследование развития архитектуры в восточной провинции Грузии в IV-XVIII вв. Текст. Тб., Изд-во Акад. наук Груз. ССР, 1959. XXVI, 638 с. с илл.; 15 л. илл.—Резюме на нем. яз.

რეც.: ბერიძე ვ. კახეთის ხუროთმოძღვრება. — მნათობი, 1960, № 7, გვ. 163—168.

Рец.: Беридзе В. Архитектура Кахетии. — Мнатори, 1960, №7, с. 163-168.

163. Грузинское чеканное искусство. Исследование по истории груз. средневекового искусства. Тб., «Сабчота Сакартвело», 1959. Текст. XXXV, 692 с. Илл. XVII с. 393 л. (Акад. наук Груз. ССР. Ин-т истории груз. искусства),

„ქართული ოქრომჭედლობა“. [ცნობა გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველოს“ მიერ რუს. ენაზე გამოცემული გ. ჩუბინაშვილის წიგნის „ქართული ოქრომჭედლობა“. ტ. 1—2 გამოსულის შესახებ და მონოგრაფიის მოკლე ანოტაცია]. — კომუნისტი, 1961, 26 თებ., გვ. 4.

«Грузинское чеканное искусство». [Сообщение об издании на рус. яз. изд.-вом «Сабчота Сакартвело» книги Г. Чубинашвили «Грузинское чеканное искусство». Т. 1-2 и краткая аннотация монографии].— Коммунисти, 1961, 26 февр., с. 4.

164. Достижения Советской Грузии в области истории искусств. Тб., Изд-во Акад. наук Груз. ССР, 1959. 55 с. (Акад. наук Груз. ССР. Ин-т истории Груз. искусства).

165. Древнейшее здание церкви во Мцхета.— Юбилейный сборник посвященный К. Кекелидзе к 80-летию со дня рождения. Тб., 1959, с. 371-377.

166. Знать и беречь памятники культуры.— Вечерний Тбилиси, 1959, 17 янв., с. 3.

167. К вопросу о первоначальных формах Мцхетского кафедрала Свети-Цховели.— Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства, т. 15, 1959, с. 123-134, илл в тексте 9, илл. на отд. листах табл. 89-97.

168. Очерк развития в Грузии дофеодальной архитектуры.— Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства, т. 5, 1959, с. 55-64. — Имеется отд. оттиск.

169. Е. Такашвили. Археологическая экспедиция в Лечхум-Сванети в 1910 году. Париж, 1937, 400 с.—Археологическая экспедиция в Кола-Олтиси и Чангли в 1907 году. Париж, 1938. 88 с. и 5 таблиц.—Археологическая экспедиция 1917 года в южные провинции Грузии. Тбилиси, 1952. 102 с. 50 рис. в тексте и 251 табл. [Рец].— Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства, т. 5, 1959, с. 249-260.

170. Armenian Art. Ֆյորդօ յեցոյլովանչո. Encyclopedia of World Art. New-York-Toronto-London, vol. 1, 1959, pp. 716-728, ill., pp. 425-435; 1 fig. in text.

171. The Bulletin of the Byzantine Institute. Boston-Limoges, I (1946), II (1950).—Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства, т. 5, 1959, с. 261-267.

1960

172. ფრანს შაზერელი. [ბელგიელი გრაფიქოსისა და ფერმწერის დაბადების 70 წლისთავის გამო]. — საბჭოთა ხელოვნება, 1960, № 1, გვ. 33—41, ილ.

Франс Мазерель. [К 70-летию со дня рождения]. — Сабчота хеловнеба, 1960, № 1, с. 33-41, с. илл.

173. Пути развития архитектуры в Кахетии. М., Изд-во вост. лит., 1960. 9 с.с илл. [XXV Междунар. конгресс востоковедов. Доклады делегации СССР]. — Парал. текст на нем. яз.

174. Armeni Centri e tradizioni. Enciclopedia Universale dell Arte, Roma, vol. I, 1960, pp. 706-718.

1961

175. ხელოვნების ისტორია. — კრ-ში: მეცნიერება საბჭოთა საქართველოში 40 წლის მანძილზე. თბ., 1961, გვ. 529—535.

История искусства.—В сб.: Наука в Советской Грузии на протяжении 40 лет. Тб., 1961, с. 529-535.

176. В годы создания Академии художеств.—В кн.: Летопись дружбы грузинского и русского народов с древних времен до наших дней. Т. 2. Тб., 1961, с. 173-174.—Составители: В. Шадури, Г. Бебутов.

177. [О работе Ин-та истории грузинского искусства. Акад. наук Груз. ССР. В связи к 40-летию Советской Грузии и создания Компартии республики].—Вечерний Тбилиси, 1961, 30 ноября, с. 3.

178. L'orfèvrerie géorgienne (VIIIe-XVIIIe Siecles). — Bedi Kartlisa. Revue de Karthvelologie, Paris, 1961, vol. XI-XII, № 36-37, pp. 167-187.

1962

179. Мыслитель, патриот, гражданин. К кончине академика К. С. Кекелидзе. — Заря Востока, 1962, 12 июня, с. 3.

180. Errungenschaften Sowjet-Georgiens auf dem Gebiet der Kunstgeschichte. Biblioteca Classica Orientalis, Leipzig, Akademie Verlag, 1962, 7 Jahrg., Heft 5, pp. 296-297.

181. Georgia, Art of. წერილი ენციკლოპედიაში: Enciclopedia of World Art. New-York-Toronto-London, vol. VI, 1962, pp. 138-152.

182. Georgiani Centri.—Enciclopedia Universale dell'Arte, Venezia-Roma, Estratto dal, vol. V, 1962, pp. 710-723.

1963

183. მხარში ედგა ახალგაზრდობას. [მხატვარ გ. გაბაშვილის დაბადების 100 წლისთავის გამო]. — კომუნისტი, 1963, 7 მარტი, გვ. 3.

Плечом к плечу с молодежью. [К 100-летию со дня рождения художника Гиго Габашвили]. — Коммунисти, 1963, 7 марта, с. 3.

184. Жизнь, отданная песне. К 100-летию со дна рождения З. И. Чхиквадзе.—Заря Востока, 1963, 7 февр., с. 3.

185. Памятник грузинского зодчества. [О реставрировании фасада парадного въезда Свети-Цховели].—Заря Востока, 1963, 8 дек., с. 3.

186. Entwicklungsgänge der Architéctur Kachethi. — Труды двадцать пятого международного конгресса востоковедов. Т. 3. М., 1963, с. 551-558, 4 рис.

1964

187. ერნსტ ბარლახი [მოქანდაკის ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ]. — საბჭოთა ხელოვნება, 1964, № 11, გვ. 17—24.

Эрнст Барлах. [Жизнь и деятельность скульптора]. — Сабота хеловнеба, 1964, № 11, с. 17-24.

188. სვეტიცხოვლის გალავანში XI საუკუნის კარიბჭის გახსნა. — ქართველის მეგობარი, 1964, №1, გვ. 6—10; 1 ჩ. ფ. ილ. — რეზიუმე რუს. ებ.

Раскрытие парадного въезда XI века в ограду Светицховели.—Дзеглис мегобари, 1964, №1, с. 6-10; 1 л. илл.

189. Николай Павлович Северов. [Творческая характеристика]. — Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства, Серия В, т. 6, 1964, с. 123-139, 18 л. илл.

1965

190. სვანეთში შემონახულ სიძველეთა დაცვის საკითხისათვის. — ქართველის მეგობარი, 1965, № 5, გვ. 13—17.—რეზიუმე რუს. ებ. გვ. 81—82.

К вопросу охраны памятников древности в Сванетии.—Дзелис мегобари, 1965, №5, с. 13-17.—Резюме на рус. яз.

191. Итоги и планы. [Беседа с акад. Г. Н. Чубинашвили о будущей работе].—Вечерний Тбилиси, 1965, 22 ноября, с. 3.

192. К вопросу о начальных формах христианского храма. Седьмая Всесоюзная конференция византинистов в Тбилиси 13-18 декабря 1965 г. Тезисы докладов. Тбилиси, 1965, с. 82-83.

193. Мыслитель, патриот, гражданин.—В кн.: Крупнейший грузинский ученый акад. К. С. Кекелидзе. Сборник составил и подготовил к печати С. И. Кубанеишвили. Тб., «Мецниереба», 1965, с. 137-139.

1966

194. ერთ-ერთი უძველესი სამეკლესიანი ბაზილიკა ქვემო ქართლში. — კრ-ში: ქავკასიის ხალხთა ისტორიის საკითხები. თბ., 1966, გვ. 80—90; 2 ფ. ტაბ.

Одна из древнейших трехцерковных Базилик в Квемо Картли.—В сб.: Вопросы истории народов Кавказа. Тб. 1966, с. 80-90, 2 л. табл.

195. ექვთიმე თაყაიშვილი და ქართული ხელოვნების ძეგლები. — კრ-ში: აკადემიური ექვთიმე თაყაიშვილი. თბ., საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1966, გვ. 120—130.

Евфимий Такаишвили и памятники грузинского искусства.—В сб.: Акад. Е. С. Такаишвили. Жизнь и деятельность. Тб., 1966, с. 120-130.

196. რუსთაველის ეპოქის ქართული ხელოვნების ძეგლები. მოხსენების თეზისები.— საქ. სსრ მეცნ. აკად. საერთო კრების საიუბილეო სესია მიძღვნილი რუსთაველის დაბადების 800 წლისთვისადმი. 28 სექტემბერი, 1966 წ. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. თბ., 1966, გვ. 7.

Памятники грузинского искусства эпохи Руставели. Тезисы доклада. — Сессия общего собрания Акад. наук груз. ССР посвящ. 800-летию со дня рождения Руставели. 28 сентября, 1966 г. План работы и тезисы докладов. Тб., 1966, с. 7.

197. Архитектура Грузии. — В кн.: Всеобщая история архитектуры в 12-ти томах. Т. 3. Архитектура Восточной Европы.

Средние века. Л. — М., Стройиздат, Ленингр. отд-ние, 1966, с. 300-374.

198. Грузинское искусство эпохи Руставели. Доклад на сессии общего собрания АН Груз. ССР, посвященной 800-летию со дня рождения Шота Руставели. — Мацне (Вестник Отд. обществ. наук АН Груз. ССР), 1966, 5, с. 194—199.

1967

199. გვიანი შუასაუკუნეების ქართული ჭედური ხელოვნებას ურთი უცნობი ძეგლი. — ქრ-ში: „ორიონი“. საიუბილეო კრებული, მიძღვნილი აკაკი შანიძის დაბადების 80 წლისთავისადმი. თბ., თბილისის სახელმწ. უნ-ტის გამ-ბა, 1967, გვ. 311—317.—ბიბლიოგრ. შენიშვნებში.

Один неизвестный памятник грузинской чеканки позднего средневековья. — В сб.: «Ориони». Юбилейный сборник, посвященный Акакию Шанидзе, в связи с 80-летием со дня рождения. Тб.; Изд-во Тбил. гос. ун-та, 1967, с. 311-317.

200. სეანებში შემონახულ სიძველეთა დაცვის საკითხისათვის. — ახალი სვანეთი (მესტია), 1967, 11 ივლ. გვ. 3—4, ილ-ით.

К вопросу охраны памятников древности в Сванети.—Ахали Сванети (Местия), 1967, 11 июля, с. 3-4 с илл.

201. Лейпциг—Тбилиси. [О сотрудничестве искусствоведов ГДР и Грузии].—Заря Востока, 1967, 30 ноября, с. 3.

202. Разыскания по армянской архитектуре. Т. 1. Тб., «Мечниереба». 1967. XVIII, 201 с.—Резюме на нем. яз.

Рец.: Аракелян Б. О., Арутюнян В. М. и Мнацаканян С. Х. О некоторых вопросах истории армянской архитектуры. Ереван, Изд-во АН Арм. ССР, 1969. 135 с. (АН Арм. ССР. Ин-т искусств).

Рец.: Еремян А. Б. К вопросу о датировке кафедральной церкви в Аване. — Вестник обществ. наук Арм. ССР, Ереван, 1969, т. 3 (310), с. 47-62. — Резюме на арм. яз.

Рец.: Закарая П. П. Книга о путях развития ранней армянской архитектуры.—Мацне (Вестник отд-ния обществ. наук АН Груз. ССР), 1968, №5, с. 232-235.

Рец.: Якобсон А. Л.—Сов. археология, 1968, №3, с. 262-270.

Рец.: T. Myslivec.—*Byzantinoslavica*, 1969, №6, pp. 416.

Рец.: K. Salia. Etude de G. Tschoubinachvili sur L' Architecture Arménique.—*Bedi Kartlisa*, Revue de kartvelologie, Paris, 1968, vol. 25, pp. 144-146.

203. L'Art Georgien à époque de Roustaveli.—«*Bedi Kartlisa*», Revue de Kartvelologie, vol. XXIII-XXIV, № 52-53. 1967, pp. 68-75.

204. Georgische Kunst. Заметка во II томе энциклопедического словаря «Der grosse Kraus», издание бюро д-ра Störig, München, 1967, p. 208. 2 Abb.

1968

205. Forschungen zur Armenischen Architektur.—«*Bedi Kartlisa*», Revue de Kartvelologie, vol. 25, Paris, 1968, pp. 147-184.

206. Georgien.—ঃঃঃঃ: Propyläen Kunstgeschichte. In achtzehn Bänden. Band 3. Berlin. West Propyläen Verlag berlin, 1968, ss. 315-323.

207. Über die georgische Kirchen.—ঃঃঃঃ: Propyläen Kunstgeschichte. In achtzehn Bänden. Dand 3. Berlin West, Propyläen Verlag Berlin. 1968, ss. 323-334.

1969

208. Ответ рецензентам. [А. Л. Якобсону и др. по поводу книги Рзыскания по армянской архитектуре. Тбилиси, 1967].—Машне (Вестник отд. обществ. наук АН Груз. ССР), 1969, №4, с. 203-216.

209. Цроми. Из истории груз. архитектуры первой трети VII в. М., «Наука», 1969. 115 с. с илл.; 32 л. илл.

რეც.: ნაციაშვილი ს.—გაზ. „თბილისი“, 1969, 16 სექტ., გვ. 3.

Рец.: Нациашвили С.—газ. «Тбилиси», 1969, 16 сент., с. 3.

რეც.: ნაციაშვილი ს. შრომს ეცნობიან რუსი მკონფერენცი.—ঃঃঃঃ ১৯৭০ ২৫ নভেম্বর, 1970, 25 নং, ৩.

Рец.: Нациашвили С. Русские читатели знакомятся с Цроми.—Цигнис самкаро, 1970, 25 ноября, с. 7.

Рец.: Нациашвили С. Книга о Цроми.—Вечерний Тбилиси, 1970, 6 февр., с. 3.

Рец.: Банк А. В.—*Byzantinoslavica*, T. XXXI/1, 1970, s. 143.

Рец.: Djobadzé W. — G. Čubinašvili. Tsromi. — *Byz. Zeitschrift*, 1973, Bd. 66, N. 1.

210. Georgia, arte. — *Enciclopedia Universale tout court*, Roma, 1969.

1970

211. [მეცნიერის საუბარი მომავალი სამუშაო გეგმების შესახებ]. [85 წელი დაბადებიდან]. — ლიტერატურული საქართველო, 1970, 20 ნოემბ., გვ. 3.

[Беседа ученого о будущих планах работы]. [85 лет со дня рождения].—Литературали Сакартвело, 1970, 20 ноября, с. 3.

212. В редакцию журнала «Советская археология». [Ответ рецензенту А. Л. Якобсону по поводу книги «Разыскания по армянской архитектуре». Тбилиси, 1967].—Советская археология, 1970, №1, с. 301-302.

213. Вопросы истории искусства. Исследования и заметки. Т. 1. Тб., «Хеловнеба», 1970. 320 с. с илл. 77 л. илл.; 1 л. портр.

Содержание: От автора. 1. Древнегрузинское искусство.—О достижениях Советской Грузии в области изучения истории искусства. (1951 г.).—Грузинские дарбази. (1926-1927 гг.). 1. Дарбази в Диоми. 2. Дарбази в Эртацминда. 3. Дарбази в Карагаджи и Надарбазеви. 4. Дарбази в Цилкани и Мцхета.—К вопросу о начальных формах христианского храма. (1965 г.).—Крестовокупольная церковь. Эредаант-сақдари близ Ахмета. (1966 г.).—Шиомгвимская лавра. Очерк из истории грузинской архитектуры. (1924 г.).—Заметки о манглисском храме. (1919 г.).—К вопросу о Нокалакеви. (1928 г.).—Церковь близ селения Квемо Болниси. (1915 г.).—Одна из древнейших трехцерковных базилик Квемо Картли. (1964 г.).—Самцевирисская церковь в Грузии. (1927 г.).—Материалы к изучению Самцевирисского храма. (1943 г.).—Вновь открытый памятник древней культуры. (1924 г.).—Архитектурные памятники VIII и IX вв. в Қсанском ущелье. (1936 г.).—К вопросу о рядовых памятниках грузинской архитектуры VIII-IX вв. (1947 г.).—К истории Руисского храма. (1938 г.).—Рачинский триптих из слоновой кости. (1928 г.).—Кумур-

до и Никорцминда как пример разных этапов развития барокко-кального стиля в грузинском искусстве. (1942 г.). — Грузинская средневековая архитектура и три ее величайших кафедрала, Опыт художественного сравнения. (1925 г.). — Саорбисская церковь. (1914 г.). — К вопросу о национальной форме в архитектуре прошлого. (1940 г.). — К вопросу о дате в надписи на тимпане церкви близ села Даба Боржомского района. (1956 г.). — К вопросу о местоположении трех Болниси. (1940 г.). — Иранские влияния в памятниках архитектуры Грузии. (1935 г.).

რეც.: ნაციაშვილი ს. მონოგრაფია ქართულ ხუროთმოძღვრებაზე. — გამ. „თბილისი“, 1971, 5 აგვ., გვ. 3.

ხელოვნების ისტორიის საკითხები [ცნობა გამ-ბა „ხელოვნების“ მიერ რუს. ენაზე გამოცემული გ. ჩუბინაშვილის წიგნის „ხელოვნების ისტორიის საკითხები“ ტ. 1. გამოსვლის შესახებ და მონოგრაფიის მოქალა ანოტაცია]. — ლიტერატურული საქართველო, 1971, 1 იანვ., გვ. 4.

Рец.: Нациашвили С. Монография о грузинском зодчестве. — Газ. «Тбилиси», 1971, 5 янв., с. 3.

«Вопросы истории искусства». [Сообщение об издании на рус. яз. изд-вом «хеловнеба» книги Г. Чубинавшили «Вопросы истории искусства». Т. 1. Краткая аннотация монографии]. — Литературули Сакартвело, 1971, 1 янв., с. 4.

214. Réponse aux critiques relatives à mon ouvrage: «Recherches sur l'architecture arménienne». — Bedi Kartlisa revue de kartvelologie, Paris, 1970, vol. 27, p. 50-67.

215. Tsromi. Contribution à l'histoire de l'architecture géorgienne du premier tiers du VIIe siècle. — Bedi Kartlisa revue de kartvelologie. Paris, 1970, vol. 27, p. 68-71.

1971

216. რენე შმერლინგის ხსოვნას. — ქართული ხელოვნება. ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტის შრომები, ტ. 7, 1971, გვ. 229—244. — პარალ. ტექსტი რუს. ენ. შემოკლებული ტექსტი ფრანგ. ენ.

Памяти Ренэ Шмерлинг. — Ars Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства, т. 7, 1971, с. 229-244.—Парал. текст на рус. яз., сокращенный текст на франц. яз.

217. ლია წერილი რესპუბლიკის პროკურორს ა. ტავიძეს. და-
ვრცვათ ისტორიული ძეგლები. — ძეგლის მეგობარი, 1971, № 27,
28, გვ. 79—82. ილ.— ხელმოწერა: გ. ჩუბინაშვილი, კ. გამსახურ-
დია, შ. ამირანაშვილი, გ. ჩიტაია და სხვ.

Открытое письмо прокурору Республики А. Такидзе.—Дзег-
лис мего бари, 1971, №27-28, с. 79-82; с илл.—Подпись: Г. Чу-
бинашвили, К. Гамсахурдия, Ш. Амиранашвили, Г. Читая и др.

218. შემოქმედებითი ძიებისა და კვლევის გზით. [საბჭოთა სა-
ქართველოს 50 წლისთავის გამო]. — ღროშა, 1971, № 2, გვ. 6.

Путем творческих исследований. [К 50-летию Со-
ветской Грузии]. — Дроша, 1971, №2, с. 6.

219. წინასიტყვაობა. — წგ-ში: ქართული ხელოვნება. ქართუ-
ლი ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტის შრომები. ტ. 7. სერია
A—ძველი ხელოვნება. თბ., „მეცნიერება“, 1971, გვ. 7—10. პარალ.
ტექსტი რუს. და ფრანგ. ენ.

Предисловие.— В кн.: Ars Georgica. Разыскания института
истории грузинского искусства. Т. 7. Серия А— Древнее искус-
ство. 1971, с. 7-10.—Парал. текст на рус. и франц. яз.

220. Вопросы истории искусства. [Предисловие из одноимен-
ной книги Г. Чубинашвили]. — Цигнис самкаро (Мир книг),
1971, 13 янв., с. 4.

221. От редакции. [Заметки к статье Р. Шмерлинг «Куполь-
ный храм в Икви】.— Ars Georgica. Разыскания института исто-
рии грузинского искусства, Серия А.—Древнее искусство, т. 7,
1971, с. 191.

1972

222. Грузинское искусство VIII и IX веков, его характер
и историческое место. Сокращ. стеногр. запись докл. на XI на-
уч. Сессии Отд-ния обществ. наук АН Груз. ССР. 26 и 27 апр.
1943 г.—В кн.: Чубинашвили Н. Хандиси. Тб., «Мецниереба»,
1972, с. 32-40.

1973

223. Д. Бакрадзе как археолог. [1826-1890]. [Вторая по-
ловина 19-го столетия]. — Мацне (Вестник Отд. обществ. наук
АН Груз. ССР), 1973, №1, с. 188-195.

224. Министерству культуры Грузинской ССР. [О значении древностей, хранящихся в церквях и башнях Сванетии]. — Дзеглис мегобари, 1973, №31-32, с. 101-102.

225. О необходимости строительства здания краеведческого музея в Сванетии.— Дзеглис мегобари, 1973, №31-32, с. 97-101.

226. О работе по учету и охране культурно-исторических памятников Сванетии. — Дзеглис мегобари, 1973, № 31—32, с. 91—96.

1974

227. Художественная характеристика и датировка фрагментов двух серебряных крестов из села Балта. — Вестник Гос. музея Грузии, т. 30-В с, 1974, с. 25-33.

228. I monumenti del tipo di Gvari. Milano, Ist di Materie Umanistiche; Tbilissi, Accad. d. Scienze della Georgia SSR, 1974. 2, v. 370 p. If., portr., 27f. tav., IIIp. (14).

შიგნების, პრიორული და გრძელებადი გამოცემის
რედაქტორი

РЕДАКТОР КНИГ, ПЕРИОДИЧЕСКИХ И ПРОДОЛЖАЮЩИХСЯ ИЗДАНИЙ

1928

229. საქართველოს მუნიციპის მომბე. 1928. ტ. 5; 1929—1930. ტ. 6; 1931—1932. ტ. 7. 1933—1934. ტ. 8; 1936; ტ. 9-В; 1938. ტ. 9-А; 1940. ტ. 10-А; ტ. 10-Б.

Вестник Груз. музея. 1928. т. 5; 1929-1930. т. 6; 1931-1932. т. 7; 1933-1934. т. 8; 1936. т. 9-В; 1938. т. 9-А; 1940. т. 10-А, 10-Б.

1934

230. Смирнов Я. И. Ахалгорийский клад. Посмертное издание. Тифлис, Изд. Музея Грузии, 1934. XV, 73 с. 12 табл.

1935

231. Смирнов Я. И. Цромская мозаика. Посмертное издание. Тифлис, Изд. Музея искусств «Метехи», 1935. 36 с. 25 табл.

1940

232. ქართულ ხელნაწერთა მორთულობის ნიმუშები. ალბომი 32 ტაბულით. შესავალი და ტაბულების თანმხლები ტექსტი ჩენე შემერლინგისა. თბ., სსრკ მეცნიერებათა აკად. საქართვ. ფილიალის გამ-ბა, 1940. 79 გვ., 32 ფ. ილ.

Образцы декоративного убранства грузинских рукописей. Альбом из 32 таблиц. Введение и замечания к таблицам Ренэ Шмерлинг. Тб., Изд-во Груз. филиала акад. наук СССР. 1940. 79 с. 32 л. илл.

1942

233. ქართული ხელოვნება. ქართული ხელოვნების ისტორია, ინ-ტის შრომები. 1942. ტ. I; 1948. ტ. 2; 1950. ტ. 3; 1959. ტ. 5; 1963. ტ. 6, სერია A; 1971. ტ. 7, სერია A.

Arts Georgica. Разыскания Ин-та истории грузинского искусства. 1942. т. 1; 1948. т. 2; 1950. т. 3; 1959. т. 5; 1963. т. 6. Серия A; 1971. т. 7. Серия A.

1953

234. ბ ა რ ნ ა ვ ე ლ ი ს. ქართული დროშები. თბ., საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1953, 14, გვ. 29 ტაბ.

Барнавели С. Грузинские знамена. Тб., Изд-во АН Груз. ССР, 1953. 104 с. 29 таб.

1955

235. მცხეთა, არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. I. ა. აფაქიძე, გ. გობეგიშვილი, ა. კალანდაძე, გ. ლომთათიძე. არმაზისხევის არქეოლოგიური ძეგლები 1937—1946 წწ. განათხარის მი-

ხედვით. თბ., საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1955. IX, 255 გვ. 14 ფ.
ილ., XV—XXV გვ. ტაბულები.

რეც.: ჩიტაია გ. — ღროშა, 1956, № 5, გვ. 17—18.

Мцхета. Итоги археологических исследований. Том 1. А. М. Апакидзе, Г. Ф. Гобеджишвили, А. Н. Каландадзе, Г. А. Ломтадзе. Археологические памятники Армазисхеви по раскопкам 1937-1946 гг. Тб., Изд-во Акад. наук Груз. ССР, 1955. IX, 255 с. 14 л. илл. 15-125 табл.

Рец.: Читаиа Г.—Дрошა. 1956, №5, с. 17-18.

1958

236. Мцхета. Итоги археологических исследований. Т. 1. Археологические памятники Армазис Хеви. По раскопкам 1937-1946 гг. Тб., Изд-во Акад. наук Груз. ССР, 1958. 284 с. 135 табл. (Акад наук ГССР. Ин-т истории им. И. А. Джавахишвили).

1959

237. მაისურაძე ზ. ოზაანის კერამიკა. თბ., საქ. სსრ მეცნ.
აკად. გამ-ბა, 1959, 32 გვ. ილ. (ქართული ხელოვნების ისტორიის
ინ-ტი).

Майсурадзе З. Керамика Озаани. Тб., Изд-во АН ГССР, 1959. 32 с. с илл. (Ин-т истории грузинского искусства).

1965

238. ბარნაველი ს. საქართველოს საბეჭდავები და სხვა
გლიპტიკური მასალები. ნარკვევები. თბ., „მეცნიერება“, 1965. 160
გვ., 37 ფ. ტაბ.

Барнавели С. Печати и другие материалы по глиптике Грузии. Очерки. Тб., «Мецниереба», 1965. 160 с. 37 л. табл.

1967

239. ძეგლის მეგობარი. თბ., „საბჭ. საქართველო“, ქრ. 9,
1967; ქრ. 18, 1969; ქრ. 19, 1969; ქრ. 26, 1971; ქრ. 35, 1974.

Дзеглис мегобари. Тб., «Сабчота Сакартвело», сб. 9, 1967;
сб. 18, 1969; сб. 19, 1969; сб. 26, 1971; сб. 35, 1974.

1972

240. ყ ე ნი ა რ. ხახულის ღვთისმშობლის ხატის კარედის მო-
ჭედილობა. თბ., „მეცნიერება“, 1972. 116 გვ., 223 ილ.

Ке ни а Р. Чеканка триптиха хахульской иконы богоматери. Тб., «Мецниереба», 1972. 116 с. с илл., 45 с. илл.

1973

241. А ли б е г а ш в и л и Г. Художественный принцип
илюстрирования грузинской рукописной книги XI-начала XIII
веков. Тб., «Мецниереба», 1973. 167 с. 30 л. илл. (Ин-т истории
грузинского искусства им. Г. Н. Чубинашвили).

1974

242. ხ უ ს კ ი ვ ა ძ ე ლ. ლევან დადიანის საოქრომჭედლო სა-
ხელოსნო. (ნარკევი XVII საუკ. ქართ. ჭედური ხელოვნების ის-
ტორიიდან). თბ., „მეცნიერება“, 1974. 90 გვ. ილ., 15 ფ. ტაბ.

Х у с к и в а д з е Л. З. Золотых дел мастерская при дво-
ре Левана Дадиани. Тб., «Мецниереба», 1974. 30 с. с илл. 15 л.
табл. (Ин-т истории груз. искусства им. Г. Чубинашвили).

ლიტერატურა გ. ჩუბინაშვილის შესახებ

ЛИТЕРАТУРА О Г. Н. ЧУБИНАШВИЛИ

243. ა ლ ა დ ა შ ვ ი ლ ი ნ. VIII—XVIII საუკუნეების ქარ-
თული ოქრომჭედლობა. [გ. ჩუბინაშვილი. ქართული ოქრომჭედ-
ლობა VIII—XVIII საუკუნეებისა. ალბომი, ისტორიული მიმოხილ-
ვა და ანოტაციები, თბ., სახელგამი, 1957. რეც.].—საბჭოთა ხელო-
ვნება, 1959, № 6, გვ. 47—48.

А л а д а ш в и л и Н. Грузинское чеканное искусство VIII
-XVIII вв. [Г. Чубинашвили. Грузинское чеканное искусство с
VIII по XVIII век. Альбом, исторический очерк и аннотации.
Тб., Сахелгами, 1957. Рец.].—Сабчота хеловнеба, 1959, № 6, с.
47-48.

244. ბ ე რ ი ძ ე ვ . გორგი ჩუბინაშვილი. [მონოგრაფია]. თბ., „ნაკადული“, 1963, 86 გვ. 3 ფ. ილ. და პორტ.

Б е р и д з е В. Георгий Чубинашвили. [Монография]. Тб. «Накадули», 1963. 86 с. 3 л. илл. и портр.

245. ბ ე რ ი ძ ე ვ . კახეთის ხუროთმოძღვრება. [Г. Чубинашвили. Архитектура Кахетии. Исследование развития архитектуры в восточной провинции Грузии в IV-XVIII вв. Текст. Тб., Изд-во Акад. наук Груз ССР, 1959. Рец.]. — მნათობი, 1960, №7, გვ. 163-168.

Б е р и д з е В. Архитектура Кахетии. [Г. Чубинашвили. Архитектура Кахетии. Исследование развития архитектуры в восточной провинции Грузии в IV-XVIII вв. Текст. Тб., Изд-во Акад. наук Груз. ССР, 1959. Рец.]. — Мнатори, 1960, №7, с. 163-168.

246. ბ ე რ ა შ ვ ი ლ ი ი . სახელოვანი თანამედროვე. [ვ. ბერიძე. გიორგი ჩუბინაშვილი. (მონოგრაფია). თბ., „ნაკადული“, 1963, რეც.]. — გაზ. „თბილისი“, 1963, 3 დეკ., გვ. 3.

Б е р а ш в и լ ი И. Знаменитый современник. [В. Беридзе. Георгий Чубинашвили. (Монография). Тб., «Накадули», 1963. Рец.]. — Газ. «Тбилиси», 1963, 3 дек., с. 3.

247. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა. [მეცნიერების დარგში თვალსაჩინო დამსახურებისათვის გ. ნ. ჩუბინაშვილისათვის საქართველოს სსრ მეცნიერების დამსახურებული მოლვაწის წოდების მინიჭების შესახებ]. — კომუნისტი, 1946, 9 მარტი, გვ. 1; Заря Востока, 1946, 8 марта, с. 1.

Указ Президиума Верховного Совета Грузинской ССР. [О присвоении почетного звания заслуженного деятеля науки Грузинской ССР Чубинашвили Г. Н. за выдающиеся заслуги в области науки]. — Коммунисти, 1946, 9 марта, с. 1; Заря Востока, 1946, 8 марта, с. 1.

248. გ. ჩუბინაშვილი — ლიцею უნივერსიტეტის დოქტორი [ფილოსოფიის დარგში. 1959 წ. ოქტომბერი]. — გაზ. „თბილისი“, 1960, 18 იანვ., გვ. 3.

Г. Чубинашвили — почетный доктор Лейпцигского университета. [По специальности философии. 1959 г. Октябрь]. — Газ. «Тбилиси», 1960, 18 янв., с. 3.

249. დ ო ლ ი ძ ე ვ. ხელოვნებათმცოდნეობის დიდი შენაძენა. [გ. ჩუბინაშვილი. ქართული ოქრომჭედლობა VIII—XVIII საუკუნეებისა. ალბომი, ისტორიული მიმოხილვა და ანოტაციები. თბ., სახელგამი, 1957, რეც.]. — გაზ. „თბილისი“, 1958, 28 აპრ., გვ. 3.

Д о л и д з е В. Крупный вклад в искусствоведение. [Г. Чубинашвили. Грузинское чеканное искусство с VIII по XVIII век. Альбом, исторический очерк и аннотации. Тб., Сахелгами, 1957. Рец.]. — Газ. «Тбилиси», 1958, 28 апр., с. 3.

250. დ უ დ უ ჩ ა ვ ა მ. [გ. ჩუბინაშვილი. ქართული ხელოვნების ისტორია. ტ. I, ტფ., სახელგამი, 1936, რეც.]. — საბჭოთა ხელოვნება, 1937, № 3, გვ. 77—80.

Д у д у ч а в а М. [Г. Н. Чубинашвили. История грузинского искусства. Т. I. Тифлис, Сахелгами, 1936. Рец.]. — Сабчота хеловнеба, 1937, № 3, с. 77-80.

251. ზ ა ქ ა რ ა ბ ა ვ. ქართული ოქრომჭედლობა. [გ. ჩუბინაშვილი. ქართული ოქრომჭედლობა VIII—XVIII საუკუნეებისა, ალბომი, ისტორიული მიმოხილვა და ანოტაციები. თბ., სახელგამი, 1957. რეც.]. — კომუნისტი, 1958, 8 აგვ., გვ. 3.

З а к а р а я П. Грузинское чеканное искусство. [Г. Чубинашвили. Грузинское чеканное искусство с VIII по XVIII век. Альбом, исторический очерк и аннотации. Тб., Сахелгами, 1957. Рец.]. — Коммунисти, 1958, 9 авг., с. 3.

252. კ ა კ ა ბ ა ძ ე ს. [გ. ჩუბინაშვილი. საქართველოს საერთო ხუროთმოძღვრების რამდენიმე ნიმუში. ილ. 6. სევეროვის. — ტფილ. უწ-ტის მთამბე, ტ. 3, 1923, გვ. 107—126, რეც.]. — საისტორიო მთამბე, წგ. I. თბ., 1924, გვ. 284—285.

К а к а б ა ძ ე С. [Г. Н. Чубинашвили. Несколько образцов грузинского светского зодчества.—Вестник Тифл. ун-та, т. 3, 1923, с. 107-126. Рец.]. — Саисторио моамбе, кн. 1, Тб., 1924, с. 284-285.

253. კ ი ნ ბ წ უ რ ა შ ვ ი ლ ი ს. გიორგი ჩუბინაშვილი. — დროშა, 1956, № 1, გვ. 10.

К и н ც უ რ ა შ ვ ი ლ ი С. Георгий Чубинашвили.—Дроша, 1956, №, с. 10.

254. მ ა ჩ ა ბ ე ლ ი კ. ქართული ხელოვნების მემატიანე. — ლიტერატურული საქართველო, 1975, 19 დეკ., გვ. 4.

Мачабели К. Летописец грузинского искусства.— Литературули Сакартвело, 1975, 19 дек., с. 4.

255. ნ ა ვ ი ა შ ვ ი ლ ი ს. მონოგრაფია ქართულ ხუროთმოძღვრებაზე. [Г. Чубинашвили. Вопросы истории искусства. Исследования и заметки. Т. 1. Тб., «Хеловнеба», 1970. რეც.]. — გაზ. „თბილისი“, 1971, 5 აგვ. გვ. 3.

Нациашвили С. Монография о грузинском зодчестве. [Г. Чубинашвили. Вопросы истории искусства. Исследования и заметки. Т. 1. Тб., «Хеловнеба», 1970. Рец.]. — Газ. «Тбилиси», 1971, 5 авг., с. 3.

256. ნ ა ვ ი ა შ ვ ი ლ ი ს. „წრომი“, [Г. Чубинашвили. Цроми. Из истории груз. архитектуры первой трети VII в. М., «Наука», 1969. რეც.]. — გაზ. „თბილისი“, 1969, 16 სექტ., გვ. 3.

Нациашвили С. «Цроми». [Г. Чубинашвили. Цроми. Из истории груз. архитектуры первой трети VII в. М., «Наука», 1969. Рец.]. — Газ. «Тбилиси», 1969, 16 сент., с. 3.

257. ნ ა ვ ი ა შ ვ ი ლ ი ს. წრომს ეცნობიან რუსი მკოთხველები. [Г. Чубинашвили. Цроми. Из истории груз. архитектуры первой трети VII в. М., «Наука», 1969. Рец.]. — წიგნის სამყარო, 1970, 25 ნოემბ., с. 7.

Нациашвили С. Русские читатели знакомятся с Цроми. [Г. Чубинашвили. Цроми. Из истории груз. архитектуры первой трети VII в. М., «Наука», 1969. Рец.]. — Цигнис самкарo, 1970, 25 ноября, с. 7.

258. ნ ი კ ი ლ ე რ ა შ ვ ი ლ ი ბ. და ს ა ნ ი კ ი ძ ე ლ. წიგნი გ. ჩუბინაშვილის შესახებ. [ვ. Беридзе. Георгий Чубинашвили. (Монография). Тб., «Накадули», 1963. Рец.]. — ქუთაისი, 1964, 5 იანვ., გვ. 3.

Николеишвили М. и Саникидзе Л. Книга о Г. Чубинашвили. [В. Беридзе. Георгий Чубинашвили. (Монография). Тб., «Накадули», 1963. Рец.]. — Газ. «Кутаиси», 1964, 5 янв., с. 3.

259. საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვალ წევრთა პირველი შემადგენლობა. [გ. ნ. ჩუბინაშვილის მოკლე ბიოგრაფია]. — კომუნიტი. 1941, 24 თებ., გვ. 2.

Первый состав действительных членов Академии наук Грузинской ССР. [Г. Чубинашвили и др. Краткая биографическая

справка]. — Комунисти, 1941, 24 февр., с. 2. Заря Востока, 1941, 23 февр., с. 2.

260. ქუთათელი ი. ხუროთმოძღვანი. გიორგი ჩუბინაშვილის ხსოვნას. [ლექსი]. — მნათობი, 1973, № 10, გვ. 34—35.

Кутатели А. Зодчий. Памяти Г. Чубинашвили. [Стихотв.]. — Мнатори, 1973, № 10, с. 34—35.

261. ჩვენი სახელმოვანი თანამედროვე. — ლაპარაკობს და უჩვენებს თბილისი, 1968, 19 აპრ., გვ. 1.

Наш знаменитый современник. — Говорит и показывает Тбилиси, 1968, 19 апр., с. 1.

262. ჯანბაზიძე ნ. გიორგი ჩუბინაშვილი. — მნათობი, 1966, № 3, გვ. 179—185.

Джанбазидзе Н. Георгий Чубинашвили.—Мнатори, 1966, № 3, с. 179—185.

263. ჯორბენაძე ს. ივანე ჯავახიშვილი და გიორგი ჩუბინაშვილი. — თბილისის უნივერსიტეტი, 1973, 19 იანვ., გვ. 3.

Джорбенадзе С. Иване Джавахишвили и Георгий Чубинашвили.—Тбилисис университети, 1973, 19 янв., с. 3.

264. Амирзанашвили Ш. Письмо в редакцию. [По поводу рецензии Г. Чубинашвили и Т. Вирсаладзе на книгу автора «История грузинского искусства». — Искусство, 1951, № 2]. — Искусство, 1951, № 6, с. 89—92.

265. Аракелян Б. О., Арутюнян В. М. и Мнатацаканян С. Х. О некоторых вопросах истории армянской архитектуры. Ереван. Изд-во АН Арм. ССР, 1969. 135 с. [Г. Чубинашвили. Разыскания по армянской архитектуре. Т. 1. Тб., «Мецниереба», 1967. Рец.].

266. Банк А. В. [Г. Н. Чубинашвили. Цроми. Из истории грузинской архитектуры первой трети VII века. М. «Наука», 1969. Рец.]. — Byzantinoclavica, v, XXXI, № 1, 1970, s. 143.

267. Бердзенишвили Н. Две книги о грузинском древнем искусстве. [Г. Н. Чубинашвили. Памятники типа «Джвари». Исследование по истории грузинского искусства. Текст. Тб., Изд-во АН Груз. ССР, 1948. Пещерные монастыри Давид-Гареджи. очерк по истории искусства Грузии. Тб., Изд-во Акад. наук Груз. ССР, 1948. Рец.]. — Заря Востока, 1950, 19 окт., с. 3.

268. Б е р и д з е В. Грузинское чеканное искусство. [Г. Чубинашвили. Грузинское чеканное искусство с VIII по XVIII век. Альбом, исторический очерк и аннотации. Тб., Сахелгами, 1957. Рец.]. — Заря Востока, 1958, 12 апр., с. 3.
269. Б е р и д з е В. Замечательный труд грузинского ученого. [Г. Чубинашвили. Грузинское чеканное искусство с VIII по XVIII век. Альбом, исторический очерк и аннотации. Тб., Сахелгами, 1957. Рец.]. — Молодежь Грузии, 1962, 28 апр., с. 6.
270. Д ж а в . К. [Джавришвили К.]. Грузинская архитектура. [Г. Чубинашвили. История грузинского искусства. Т. 1. Тифлис, Госиздат, 1936. Рец.]. — Заря Востока, 1936, 17 ноября, с. 4.
271. Е р е м я н А. Б. К вопросу о датировке кафедральной церкви в Аване. [Г. Чубинашвили. Разыскания по армянской архитектуре. Т. 1. Тб., «Мецниереба», 1967. Рец.]. — Вестник общественных наук Арм. ССР, Ереван, 1969, т. 3 (310), с. 47-62.
272. З а к а р а я П. П. Книга о путях развития ранней армянской архитектуры. [Г. Чубинашвили. Разыскания по армянской архитектуре. Т. 1. Тб., «Мецниереба», 1967. Рец.]. — Мацне. (Отд-ние общественных наук АН Груз. ССР), 1968, № 5, с. 232-235.
273. Зарубежные связи грузинских ученых. [О подготовке Г. Чубинашвили по просьбе итальянского ин-та культурного со трудничества двух статей для «энциклопедии искусств»]. — Заря Востока, 1958, 1 мая, с. 2.
274. Н а ц и а ш в и л и С. Книга о Цроми. [Г. Чубинашвили. Цроми. Из истории грузинской архитектуры первой трети VII в. М., «Наука», 1969. Рец.]. — Вечерний Тбилиси, 1970, 6 февр., с. 3.
275. Х а р а з о в В. За пятью строчками мемуаров... [О пребывании Ш. Нуцубидзе и Г. Чубинашвили в Германии в 20-ых годах и выставке грузинского искусства]. — Вечерний Тбилиси, 1963, 15 мая, с. 4.
276. VI съезд архитекторов Грузии. [С участием акад. Г. Чубинашвили]. — Молодежь Грузии, 1962, 17 марта, с. 3.
277. Ч о х е л и А. Профессор Г. Н. Чубинашвили — Почетный доктор Лейпцигского университета. — Вечерний Тбилиси, 1959, 27 ноября, с. 1.

278. Чубинашвили Г. Н. — В кн.: Большая советская энциклопедия. Т. 61. М., 1934, с. 696.
279. Чубинашвили Г. Н. — В кн.: Большая советская энциклопедия. 2-е издание. Т. 47. М., 1957, с. 445.
280. Якобсон А. Л. [Г. Н. Чубинашвили. Разыскания по армянской архитектуре. Т. 1. Тб., «Мецниереба», 1967. Рец.]. — Советская археология, 1968, №3, с. 262-270.
281. Якобсон А. Л. [Г. Н. Чубинашвили и Н. П. Северов. Кумурдо и Никорцминда. (Серия: Памятники грузинской архитектуры, вып. 1). М., Изд-во Акад. Арх. СССР, 1947. Рец.]. — Советская книга, 1949, №1, с. 119-121.
282. Djobadzé W. G. Čubinašvili. Tsromi. [Г. Чубинашвили. Цроми. Из истории груз. архитектуры первой трети VII в. М., «Наука», 1969. Рец.]. — Byz. Zeitschrift, 1973, Bd. 66, Н. 1.
283. Myslivec T. [Г. Н. Чубинашвили. Разыскания по армянской архитектуре. Т. 1—Тб., «Мецниереба», 1967. Рец.]. — Byzantinoslavica, 1969, №6, с. 416.
284. Sali K. Etude de G. Tschoubinachvili sur L'Architecture Armenienne. [Г. Чубинашвили. Разыскания по армянской архитектуре. Т. 1. Тб., «Мецниереба», 1967. Рец.]. — Bedi Kartlisa, Revue de kartvelologie, Paris 1968, vol. 25, pp. 144-146.
285. Volskaya A. Georgian Repoussé work (8 th-18 th centuries). [Г. Чубинашвили. Грузинское чеканное искусство с VIII по XVIII век. Альбом, исторический очерк и аннотации. Тб., Сахелгами, 1957. Рец.]. — Вестник истории мировой культуры, 1959, №1, с. 206-208.

საიუბილეო თარიღები

ЮБИЛЕЙНЫЕ ДАТЫ

დაგადების 70 წლისთავი

70-ЛЕТИЕ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ

280. ალაზან შვილი ნ. გამოჩენილი ქართველი საბჭოთა მეცნიერი. — ახალგაზრდა კომუნისტი, 1955, 20 დეკ., გვ. 4.

Аладашвили Н. Выдающийся грузинский ученый.—
Ахалгазрда комунисти, 1955, 20 дек., с. 4.

287 ბ ა რ ბ ა ვ ე ლ ი ს. გ ა მ თ ხ ე ნ ი დ ე ბ. გ ა მ თ ხ ე -
ნილი საბჭოთა მქვლევარი. — საბჭოთა ხელოვნება, 1955, № 6, გვ.
33—37.

Алибегашвили Г. и Джанберидзе Н. Вы-
дающийся советский исследователь.— Сабчота хеловнеба, 1955,
№ 6, с. 33-37.

288. ბ ა რ ბ ა ვ ე ლ ი ს. გ ა მ თ ხ ე ნ ი დ ე მ ე ც ნ ი ე რ ი
გ. ჩ უ ბ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი. — მ ე ც ნ ი ე რ ე ბ ა დ ა ტ ე წ ნ ი ა, 1955, № 12, გვ. 8—
10.

Барнавели С. Выдающийся грузинский ученый Г. Чуби-
нашвили. — Мецниереба да техника, 1955, № 12, с. 8-10.

289. ხ ა რ ა რ ა ი ა პ. ქ ა რ თ უ ლ ი ხ ე ლ ო ვ ნ ე ბ ი ს ი ს ტ ო რ ი ი ს დ ი დ ი
მ კ ვ ლ ე ვ ა რ ი. — კ ო მ უ ნ ი ს ტ ი, 1955, 21 დ ე კ, გვ. 4.

Закарая П. Крупный исследователь грузинского искус-
ства.— Комунисти, 1955, 21 дек., с. 4.

290. მ ე ფ ი ს ა შ ვ ი ლ ი რ. გ ა მ თ ხ ე ნ ი ლ ი ქ ა რ თ ვ ე ლ ი მ ე ც ნ ი ე -
რ ი. — ლ ი ტ ე რ ა ტ უ რ უ ლ ი ვ ა ზ ე თ ი, 1955, 23 დ ე კ, გვ. 3.

Меписашвили Р. Выдающийся грузинский ученый.—
Литературули газети, 1955, 23 дек., с. 3.

291. ქ ა რ თ უ ლ ი ხ ე ლ ო ვ ნ ე ბ ა. ქ ა რ თ უ ლ ი ხ ე ლ ო ვ ნ ე ბ ი ს ი ს ტ ო რ ი ი ს
რ ნ ს ტ ი ტ უ ტ ი ს შ რ მ ე ბ ი. ტ. 4. მ ი ძ ღ ნ ი ლ ი ა კ ა დ. გ. ჩ უ ბ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ს
დ ა ბ ა დ ე ბ ი დ ა ნ 70 წ ლ ი ს თ ა ვ ი ს ა ღ მ ი. თ ბ., 1955.

გ. ნ. ჩ უ ბ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ს შ ე ს ა ხ ე ბ: ბ ე რ ი ძ ე ვ. გ ი ო რ გ ი ჩ უ ბ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი .
გვ. 1—12.—კ ი ნ ტ უ რ ა შ ვ ი ლ ი ს. გ. ჩ უ ბ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ს შ რ მ ე ბ ი ს ბ ი ბ -
ლ ი მ ე ბ ი ფ ი ა, გვ. 13—22.

Ars Georgica. Разыскания ин-та истории грузинского искус-
ства.

Т. 4. Посвященный акад. Г. Н. Чубинашвили к 70-летию со
дня рождения. Тб., 1955.

О Г. Чубинашвили: Беридзе В. Георгий Чубинашвили. с.
1-12 — Кинцурашвили С. Библиография трудов Г. Н. Чубинашвили. с. 13-21.

292. В ольская А. Основоположник грузинской искус-
ствоведческой науки.— Мол. сталинец, 1955, 24 дек., с. 3,
с портр.

293. Д о л и д з е В. Выдающийся историк грузинского искусства. — Заря Востока, 1955, 20 дек., с. 4.

დაბადების 75 წლისთავი

75-ЛЕТИЕ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ

294. გომელაური ი. გიორგი ჩუბინაშვილი — ქართული ხელოვნების ისტორიის ფუძემდებელი. — ახალგაზრდა კომუნისტი, 1960, 24 ნოემბ., გვ. 2.

Г о м е л а у р и И. Георгий Чубинашвили — основоположник грузинского искусства. — Ахалгазрда комунисти, 1960, 24 ноября, с. 2.

295. ვერონიკა ლომიშვილი მეცნიერი. — კოლმერი ურნის ხმა (ოლავი), 1960, 30 ნოემბ., გვ. 3.

В е р о н е л и И. Заслуженный ученый. — Колмеурнис хма (Телави), 1960, 30 ноября, с. 3.

296. კართლელაშვილი მ. გამოჩენილი ქართველი მეცნიერი. — სახალხო განათლება, 1960, 23 ნოემბ., გვ. 4.

К а р б е л а ш в и л и М. Выдающийся грузинский учений. — Сахалхо ганатлеба, 1960, 23 ноября, с. 4.

297. მაჩაბელი კ. გამოჩენილი ქართველი მეცნიერი. — კომუნისტი, 1960, 23 ნოემბ., გვ. 4.

М а ч а б е л и К. Выдающийся грузинский учений. — Коммунист, 1960, 23 ноября, с. 4.

298. საყვარელიძე, თ. გამოჩენილი ქართველი მეცნიერი. — გაზ. „თბილისი“, 1960, 21 ნოემბ., გვ. 3.

С а к в а р е л и д з е Т. Выдающийся грузинский учений. — Газ. «Тбилиси», 1960, 21 ноября, с. 3.

299. ჯანერიძე ბ. გიორგი ჩუბინაშვილი. — საბჭოთა ხელოვნება, 1960, № 12, გვ. 30—31.

Д ж а н б е р и д з е Н. Георгий Чубинашвили. — Сабчота хеловнеба, 1960, № 12, с. 30-31.

300. Б е р и д з е В. Основоположник науки об истории грузинского искусства. — Молодой сталинец, 1960, 24 ноября, с. 3.

301. В ольская А. Выдающийся учений. — Вечерний Тбилиси, 1960, 24 ноября, с. 4.

302. Д о л и д з е В. Основоположник грузинского искусства. — Заря Востока, 1960, 23 ноября, с. 3.

303. О т а р о в а А. Выставка, посвященная ученому. [В центральной научной библиотеке Академии наук Грузинской ССР. — Вечерний Тбилиси, 1960, 25 ноября, с. 4.]

დაბადების 80 წლისთავი

80-ЛЕТИЕ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ

304. ა ბ ა შ ი ძ ე ი ხ. ქართული ხელოვნების ისტორიის მამა. — კომუნისტი, 1965, 21 ნოემბ., გვ. 3.

А б а ш и д з е Ир. Отец истории грузинского искусства. — Комунисти, 1965, 21 ноября, с. 3.

305. ბ ე რ ი ძ ე ვ. ამაგდარი. — კომუნისტი, 1965, 21 ნოემბ., გვ. 3.

Б е р и д з е В. Многозаслуженный.—Комунисти, 1965, 21 ноября, с. 3.

306. ბ ე რ ი ძ ე ვ. გიორგი ჩუბინაშვილი. — ცისკარი, 1966, № 1, გვ. 135—139.

Б е р и д з е В. Георгий Чубинашвили. — Цискари, 1966, № 1, с. 135-139.

307. ბ ე რ ი ძ ე ვ. გიორგი ჩუბინაშვილი და ქართული კულტურის ძეგლთა დაცვა-პოპულარიზაციის საქმე. — ძეგლის მეცნიერი, 1965, № 5, გვ. 7—12,—რეზიუმე რუს. ენ.

Б е р и д з е В. В. Г. Чубинашвили и дело охраны и популяризации памятников грузинской культуры. — Дзеглис мегобари, 1965, с. 7-12. — Резюме на рус. яз.

308. ბრძანებულება სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსის გ. ნ. ჩუბინაშვილის ლენინის ორდენით დაჯილდოების შესახებ. — კომუნისტი, 1965, 28 ნოემბ., გვ. 1. — გაზ. „თბილისი“, 1965, 29 ნოემბ., გვ. 1 — Заря Востока, 1965, 28 ноября, с. 1.

Указ Президиума Верховного Совета СССР о награждении академика Академии наук Грузинской ССР Чубинашвили Г. Н. Орденом Ленина. — Комунисти, 1965, 28 ноября, с. 1.; — Газ.

«Тбилиси», 1965, 29 ноября, с. 1; — Заря Востока, 1965, 28 ноября, с. 1.

309. გოთუალ. ჩვენი ქეგლების მინდია. — გაზ. „თბილისი“. 1965, 20 ნოემბ., გვ. 3.

Готуа Л. Миндия наших памятников. — Газ. „Тбилиси“, 1965, 20 ноября, с. 3.

310. გომელაური ი. ქართული ხელოვნების დიდი მთავარე. — გაზ. „თბილისი“, 1965, 20 ნოემბ., გვ. 3.

Гомелаури И. Выдающийся деятель грузинского искусства. — Газ. «Тбилиси», 1965, 20 ноября, с. 3.

311. დიდად პატივცემულო ძვირფასო გიორგი [გ. ჩუბინაშვილის დაბადების 80 წლისთავისათვის. საქ. სსრ მეცნ. აკად. პრეზიდიუმისა და სახ. მეცნ. განყ.-ბის მილოცვა]. — მაცნე (საქ. სსრ მეცნ. აკადემიის საზოგად. მეცნ. განყ.-ბა), 1965, № 6, გვ. 307—308; 1 ფ. პორტრ.

Адрес, преподнесенный Г. Чубинашвили по случаю 80-летия со дня рождения. — Матн (Акад. наук Груз. ССР. Отд. общ. наук), 1965, № 6, с. 307-308.

312. ლორთქიფანიძე ი. გიორგი ჩუბინაშვილი. — საბჭ. ხელოვნება, 1966, № 2, გვ. 33—36.

Лордкипаниձე И. Георгий Чубинашвили. — Сабочта хеловнеба, 1966, №2, с. 33-36.

313. მაჩაბელი კ. გამოჩენილი ქართველი მეცნიერი. — მეცნიერების ტექნიკა, 1965, № 11, с. 10—13.

Мачабели К. Выдающийся грузинский ученый. — Мецнierieba da tekhnika, 1965, №11, с. 10-13.

314. მუსხელიშვილი ნ. იუბილი. — კომუნისტი, 1965, 21 ნოემბ., გვ. 3.

Мусхелишвили Н. Юбилляр. — Коммунисти, 1965, 21 ноября, с. 3.

315. სანიკოძე თ. ქვლავაც დიდი ხალისით. — ახალგაზრდა კომუნისტი, 1965, 25 ნოემბ., გვ. 3. სურ-ით.

Саникиձե Տ. Снова с большим энтузиазмом. — Ахалгазрда комунисти, 1965, 25 ноября, с. 3.

316. საქართველოს კულტურის ძეგლთა დაცვის საზოგადოების პრეზიდიუმი. [ადრესი და მისალმება]. — ძეგლის მეგობარი, 1965, № 5, გვ. 6, სურ-ით.

Президиум общества охраны культурных памятников Грузии. [Адрес и приветствие]. — Дзеглис мегобари, 1965, № 5, с. 6, с рис.

317. ს ა ყ ვ ა რ ე ლ ი ძ ე თ. გიორგი ჩუბინაშვილი. — ლიტერატურული საქართველო, 1965, 26 ნოემბ., გვ. 2.

Сакварелидзе Т. Георгий Чубинашвили.—Литература Сакартвело, 1965, 26 ноября, с. 2.

318. ყ ე ბ ი ა რ ღ ლ ი ძ ე თ. გიორგი ჩუბინაშვილი. — დროშა, 1965, № 12, გვ. 5.

Кения Р. Заслуженный ученый. — Дроша, 1965, № 12, с. 5.

319. ძვირფასო და დიდად პატივცემულო გიორგი. საქართველოს კულტურის ძეგლთა დაცვის საზოგადოება მიესალმება აქად. გ. ჩუბინაშვილს დაბალების 80 წლისთავთან დაკავშირებით. — ძეგლის მეგობარი, 1965, № 5, გვ. 6. სურ-ით. — ხელმოწერა: საქართველოს კულტურის ძეგლთა დაცვის საზოგადოების პრეზიდიუმი.

Адрес, преподнесенный Г. Чубинашвили по случаю 80-летию со дня его рождения. — Дзеглис мегобари, 1965, № 5, с. 6.

320. ჭ ა ნ ბ ე რ ი ძ ე ბ. გიორგი ჩუბინაშვილი. — მნათობი, 1966, № 3, გვ. 179—185.

Джанберидзе Н. Георгий Чубинашвили. — Мнаторби, 1966, № 3, с. 179-185.

321. ჭ ა ნ ბ ე რ ი ძ ე ბ. დიდი ქართველი ხელოვნებათმცოდნე. — კომუნისტი, 1965, 21 ნოემბ., გვ. 3.

Джанберидзе Н. Крупнейший грузинский искусствовед. — Комунисти, 1965, 21 ноября, с. 3.

322. ჭ ა ფ ა რ ი ძ ე უ. თაობათა აღმზრდელი. — კომუნისტი, 1965, 21 ნოემბ., გვ. 3.

Джапаридзе У. Воспитатель поколений.—Комунисти, 1965, 24 ноября, с. 3.

323. Б е р и д з е В. Основоположник науки о грузинском искусстве. — Заря Востока, 1965, 19 ноября, с. 3.

324. Д ж а п а р и д з е У. Слово о друге. — Вечерний Тбилиси, 1965, 22 ноября, с. 3.

325. К а р б е л а ш в и л и М. Жизнь ученого. — Вечерний Тбилиси, 1965, 22 ноября, с. 3.

326. К е ц х о в е л и Н. Слово о друге. — Вечерний Тбилиси, 1965, 22 ноября, с. 3.

327. К и п и а н и Н. Рабочий день академика. — Заря Востока, 1965, 19 ноября, с. 3.

328. Л о р т к и п а н и д з е Б. В. Слово о друге. — Вечерний Тбилиси, 1965, 22 ноября, с. 3.

329. На языках народов мира. [Научные работы акад. Г. Н. Чубинашвили опубликовано на языках народов мира]. — Заря Востока, 1965, 19 ноября, с. 3.

330. Х у с к и в а д з е Л. Вся жизнь — поиск. — Молодежь Грузии, 1965, 25 ноября, с. 3.

331. S a l i a K. G. Tschubinaschvili et ses oeuvres. — Bedi Kartlisa, 1966, vol. XXI-XXII, p. 90-93.

დაბადების 85 წლისთავი

85-ЛЕТИЕ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ

332. აკად. გ. ჩუბინაშვილის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები. — ალაზნის განთიადი (თელავი), 1970, 1 დეკ., გვ. 3.

Основные даты жизни и творчества акад. Г. Чубинашвили. — Алазнис гантиади (Телави), 1970, 1 дек., с. 3.

333. ა ნ დ ღ ლ უ ძ ე ბ. ქართული ისტორიოგრაფიის პატრიოტი. — ახალგაზრდა კომუნისტი, 1970, 24 ნოემბ., გვ. 3.

А н д გ უ ლ ა დ ზ. Н. Патриарх грузинской историографии. — Ахалгазрда комунисти, 1970, 24 ноября, с. 3.

334. ბ ე რ ი ძ ე ვ. დიდი გეცნიერი, მამულიშვილი. — კომუნისტი, 1970, 21 ნოემბ., გვ. 3.

Б е р и д з е В. Крупный ученый, патриот. — Коммунист, 1970, 21 ноября, с. 3.

335. გ ვ ე რ ე ლ ი ა ა. ჩვენი სიმაცე. — ლიტერატურული სა-
ქართველო, 1970, 20 ნოემბ., გვ. 3.

Г а ц е р е л и а А. Наша гордость.—Литературули Сакартвело, 1970, 20 ноября, с. 3.

336. გ ვ ე ნ ც ა ძ ე ა ლ. დღი მეცნიერი—დღი ადამიანი. —
ალაზნის განთიადი (თელავი), 1970, 1 დეკ., გვ. 3.

Г в е н ც ა დ з ე Ал. Большой ученый — большой человек.—
Алазнис гантиади (Телави), 1970, 1 дек., с. 3.

337. გ უ ლ ი თ ა დ ი მი მი გ ვ ი მ ი კ ლ ი ს გ ი მ რ გ ი ჩ უ ბ ი ნ ა შ ვ ი ლ ს
[საქ. სსრ მეცნ. აკადემიის პრეზიდიუმისაგან]. — კომუნისტი, 1970,
24 ნოემბ., გვ. 3. — Заря Востока, 1970, 21 ноября, с. 3.

Академику Георгию Чубинашвили. Приветствие Президиума АН Груз. ССР. — Коммунисти, 1970, 21 ноября, с. 3. — Заря Востока, 1970, 21 ноября, с. 3.

338. დ ო ლ ი ძ ე ვ. ქართული ხელოვნებათმცოდნეობის ფუძე-
გდებელი. — საბჭოთა ხელოვნება, 1971, № 2, გვ. 17—22. — რეზი-
ულებელი. ენს. ენს.

Д о л и д ձ ე В. Основоположник грузинского искусствоведения. — Сабчота хеловнеба, 1971, № 2, с. 17-22. — Резюме на рус. яз.

339. კ ე ც ხ ო ვ ე ლ ი ბ. პირველი შეხვედრის მაღლი. 1925 წ.—
ლიტერატურული საქართველო, 1970, 20 ნოემბ., გვ. 3.

К е ც ხ օ ვ ე ლ ი ნ. Благодать первой встречи. — Литературули Сакартвело, 1970, 20 ноября, с. 3.

340. ლ ო რ თ ქ ი ფ ა ნ ი ძ ე ი. დიდი ქართველი მეცნიერი. —
გაზ. „თბილისი“, 1970, 20 ნოემბ., გვ. 3.

Л о р თ კ ი პ ა ნ ი ძ ე И. Большой грузинский ученый. —
Газ. «Тбилиси», 1970, 20 ноября, с. 3.

341. მ ე ლ ი ქ ი შ ვ ი ლ ი გ. სასიქარულო მეცნიერი და მოქა-
ლაქე. — ლიტერატურული საქართველო, 1970, 20 ნოემბ., გვ. 3.

М е ლ ი კ ი შ ვ ი ლ ი გ. Славный ученый и гражданин. —
Литературули Сакартвело, 1970 20 ноября, с. 3.

342. ნ ა ც ი ბ უ ლ ი ს. დიდი მეცნიერი. — სოფლის ცხოვ-
რება, 1970, 22 ნოემბ., გვ. 3.

Н а ც ი ა შ ვ ი ლ ი С. Крупный ученый. — Соплис цхов-
реба, 1970, 22 ноября, с. 3.

343. ბ ი კ თ ლ ე ი შ ვ ი ლ ი მ. ჩვენი დროის დიდი მეცნიერი. — ქუთაისი, 1970, 4 დეკ., გვ. 3.

Н и кол ей ш в и ли М. Крупный ученый нашего времени. — Кутаиси, 1970, 4, дек., с. 3.

344. რ თ ს ტ ო მ ა შ ვ ი ლ ი შ. მცირე მოგონება. — ალაზნის განთიადი (თელავი), 1970, 1 დეკ., გვ. 3.

Р о стом аш в и ли შ. Небольшое воспоминание.—Алазнис гантиади (Телави), 1970, 1 дек., с. 3.

345. შ ე ბ გ ე ლ ა ი ლ ი დ. დიდი მემატიინე. — ლიტერატურული საქართველო, 1970, 20 ნოემბ., გვ. 3.

Шенгела и а Д. Крупный летописец. — Литературули Сакартвело, 1970, 20 ноября, с. 3.

346. წ ი ქ ა რ ა ძ ე მ. სახელმოანი მამულიშვილი. — ალაზნის განთიადი (თელავი), 1965, 30 ნოემბ., გვ. 2.

Цикарадзе М. Славный патриот.—Алазнис гантиади (Телави), 1965, 30 ноября, с. 2.

347. ჭ ა ვ ა ხ ი ბ ი შ ვ ი ლ ი ა. მამულიშვილი და მოქალაქე. — სამშობლო, 1970, 27 ნოემბ., გვ. 5. სურ-ით.

Д ж а в а х и ш в и ли А. Патриот и гражданин.—Самшобло, 1970, 27 ноября, с. 5.

348. ჭ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი გ. გორგი ჩუბინაშვილი და თელავი. — ალაზნის განთიადი (თელავი), 1970, 1 დეკ., გვ. 3.

Д ж а в а х и ш в и ли Г. Георгий Чубинашвили и Телави.—Алазнис гантиади (Телави), 1970, 1 дек., с. 3.

349. ჭ ა ნ ბ ე რ ი ძ ე ბ. უბერებელი. — ლიტერატურული საქართველო, 1970, 20 ნოემბ., გვ. 3.

Д ж а н б е р и д з е Н. Нестареющий.—Литературули Сакартвело, 1970, 20 ноября, с. 3.

350. ჭ ა ფ ა რ ი ძ ე ბ. სტუმრად იუბილართან. — კუმუნისტი, 1970, 21 ნოემბ., გვ. 3.

Д ж а паридзе Н. В гостях у юбиляра. — Комунисти, 1970, 21 ноября, с. 3.

351. ჭ ა ფ ა რ ი ძ ე უ. ამაგდარი. — ლიტერატურული საქართველო, 1970, 20 ნოემბ., გვ. 3.

Д ж а паридзе У. Многозаслуженный.—Литературули Сакартвело, 1970, 20 ноября, с. 3.

352. Д ж а н б е р и д з е Н. Патриарх грузинского искусства. — Заря Востока, 1970, 21 ноября, с. 3.

353. К у р д и а н и А. Наша гордость.—Заря Востока, 1970, 21 ноября, с. 3.

354. М а ч а б е л и К. Патриарх грузинского искусствоведения. — Молодежь Грузии, 1970, 21 ноября, с. 5.

355. С а н и к и д з е Т. Основоположник грузинского искусствоведения. — Вечерний Тбилиси, 1970, 21 ноября, с. 2.

დაბადების 90 წლისთავი

90-ЛЕТИЕ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ

356. ბ ე რ ი ძ ე ვ. გიორგი ჩუბინაშვილი. — სამშობლო, 1975, № 24 (1381), გვ. 3, სურ-ით.

Б е р и д з е В. Георгий Чубинашвили.—Самшобло, 1975, №24 (1381), с. 3, с портр.

357. ო უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი დ. ქართული ხელოვნებათმცოდნეობის პატრიარქი. — გაზ. „თბილისი“, 1975, 21 ნოემბ., გვ. 3, სურ-ით.

Т у м а н и ш в и л и Д. Патриарх грузинского искусствоведения. — Газ. «Тбилиси», 1975, 21 ноября, с. 3, с портр.

358. В о л ь с к а я А. Знания, оставшиеся людям. — Заря Востока, 1975, 27 ноября, с. 3.

359. П р и в а л о в а Э. Его удивительная жизнь.— Вечерний Тбилиси, 1975, 21 ноября, с. 4.

გიორგი ჩუბინაშვილის გარდაცვალება და დაპრაქტიკა

СМЕРТЬ И ПОХОРОНЫ АКАДЕМИКА Г. Н. ЧУБИНАШВИЛИ

360. გიორგი ნიკოლოზის ძე ჩუბინაშვილი [ცნობა გარდაცვალების შესახებ]. — კომუნისტი, 1973, 17 იანვ., გვ. 3. — ახალგაზრდა კომუნისტი, 1973, 18 იანვ., გვ. 3.—Заря Востока, 1973, 17 янв., с. 3.—ხელმოწერა: საქ. სსრ მეცნ. უკადემია, საზოგადოებრივ მეცნიერა-ბათა განცოდება და ქართული ხელოვნების ისტორიის ინსტუტი.

Георгий Николаевич Чубинашвили. [Извещение о смерти].—Коммунисти, 1973, 17 янв., с. 3.—Заря Востока, 1973, 17 янв.,

с. 3.—Ахалгазрда комунисти, 1973, 18 янв., с. 3.—Подпись: Президиум АН Груз. ССР. Отд-ние общест. наук и Институт истории грузинского искусства.

361. გიორგი ნიკოლოზის ძე ჩუბინაშვილი. [ცნობა გარდაცვალების გამო]. — ლიტერატურული საქართველო, 1973, 19 იანვ., გვ. 3.—ხელმოწერა: საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობა.

Георгий Николаевич Чубинашвили. [Извещение о смерти].—Литературули Сакартвело, 1973, 19 янв., с. 3.—Подпись: Союз писателей Грузии.

362. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოში. [ცნობა აკადემიკოსის გ. ბ. ჩუბინაშვილის დაკრძალვის მომზუმბი კომისიის შექმნის შესახებ]. — კომუნისტი, 1973, 16 იანვ., გვ. 1.—Заря Востока, 1973, 16 янв., с. 1.—Вечерний Тбилиси, 1973, 16 янв., с. 1.

В совете Министров Грузинской ССР. [Об образовании комиссии по организации похорон акад. Г. Н. Чубинашвили].—Комунисти, 1973, 16 янв., с. 1.—Заря Востока, 1973, 16 янв., 1.—Вечерний Тбилиси, 1973, 16 янв., с. 1.

363. გ. ბ. ჩუბინაშვილის დამკრძალავი კომისიისაგან.—კომუნისტი, 1973, 16 იანვ., გვ. 1.—Заря Востока, 1973, 16 янв., с. 1.—с. Вечерний Тбилиси, 1973, 16 янв., с. 1.

От комиссии по похоронам акад. Г. Н. Чубинашвили. — Комунисти, 1973, 16 янв., с. 1.—Заря Востока, 1973 16 янв., с. 1.—Вечерний Тбилиси, 1973, 16 янв., с. 1.

364. საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტისაგან, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა და მინისტრთა საბჭოსაგან. [სამგლოვარო განცხადება ქართული საბჭოთა ხელოვნებათმცოდნეობის ფუძემდებლის, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრის, ქართული ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტის დირექტორის, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის, პროფესორ გიორგი ნიკოლოზის ძე ჩუბინაშვილის გარდაცვალების გამო]. — კომუნისტი, 1973, 16 იანვ., გვ. 1.—ლიტერატურული საქართველო, 1973, 19 იანვ., გვ. 1.—თბილისი, 1973, 16 იანვ., გვ. 1.—სახალხო განათლება, 1973, 17 იანვ., გვ. 1.—Заря Востока, 1973, 16 янв., с. 1.—Вечерний Тбилиси, 1973, 16 янв., с. 1.

От Центрального Комитета Коммунистической партии Грузии, Президиума Верховного Совета Грузинской ССР и Совета Министров Груз. ССР. [Соболезнование по поводу кончины ос-

новоположника грузинского советского искусствоведения, действительного члена Академии наук Груз. ССР, директора Ин-та истории грузинского искусства, заслуженного деятеля науки, профессора Г. Н. Чубинашвили]. — Коммунисти, 1973, 16 янв., с. 1. — Литературули Сакартвело, 1973, 19 янв., с. 1; Газ. «Тбилиси», 1973, 16 янв., с. 1. — Сахалхо ганатлеба, 1973, 17 янв., с. 1. — Заря Востока, 1973, 16 янв., с. 1. — Вечерний Тбилиси, 1973, 16 янв., с. 1.

365. გიორგი ჩუბინაშვილი. (ნეკროლოგი. 1885—1973). — მაცნე (საზოგადოებრივ მეცნ. აკადემია. საზოგადოებრივ მეცნ. განყ-ბა). ისტორიის, არქეოლოგიის, ეთნოგრაფიისა და ხელოფნების ისტორიის სერია, 1973 № 1, გვ. 197—199.—საქ. სსრ მეცნ. აკად. მოაზ-ბე, 1973, ტ. 70, № 1, გვ. 250—251.—ხელმოწერა: პ. გილაშვილი, ა. ინაური, შ. კიკნაძე, ე. შევარდნაძე და სხვ.

Георгий Чубинашвили. (Некролог. 1885-1973). — Вестник (Акад. наук Груз. ССР. Отд-ние общест. наук), серия истории, археологии, этнографии и истории искусства, 1973, № 1, с. с. 197-199; — Сообщ. АН ГССР, 1973, т. 70, № 1, с. 250-251. — Подпись: П. Гилашвили, А. Инаури, Ш. Кикнадзе, Э. Шеварднадзе и др.

366. გიორგი ჩუბინაშვილი. (ნეკროლოგი. 1885-1973). — კომუნისტი, 1973, 17 იანვ., გვ. 3.—ლიტერატურული საქართველო, 1973, 19 იანვ., გვ. 3.—ახალგაზრდა კომუნისტი, 1973, 18 იანვ., გვ. 3.—Заря Востока, 1973, 17 янв., с. 3.—ხელმოწერა: პ. გილაშვილი, ა. ინაური, შ. კიკнадзе, ე. შევარდნაძე და სხვ.

Г. Н. Чубинашвили. (Некролог. 1885-1973 г. г.). — Коммунисти, 1973, 17 янв., с. 3.—Литературули Сакартвело, 1973, 19 янв. с. 3.—Ахалгазрда комунисти, 1973, 18 янв., с. 3.—Заря Востока, 1973, 17 янв., с. 3.—Подпись: П. Гилашвили, А. Инаури, Ш. Кикнадзе, Э. Шеварднадзе и др.

367. ა ბ ა შ ი ძ ე გრ. დიდი მამულიშვილი. აკად. გ. ბ. ჩუბინაშვილის ხსოვნას. — ლიტერატურული საქართველო, 1973, 19 იანვ., გვ. 3.

А б а ш и д з е Гр. Большой патриот. К памяти акад. Г. Н. Чубинашвили. — Литературули Сакартвело, 1973, 19 янв., с. 3..

368. ა ბ ა შ ი ძ ე ის: მამამთავართაგანი. გიორგი ჩუბინაშვილის ხსოვნას. — კომუნისტი, 1973, 18 იანვ., გვ. 3.— მაცნე (საზოგა-

ღოებრივ მეცნიერებათა განც-ბა) ენისა და ლიტერატურის სერია, 1973, № 1, გვ. 190.

А б а ш и д з е Ир. Один из родоначальников. Памяти акад. Г. Чубинашвили.— Мацне (Отд. общ. наук), Серия языка и литературы, 1973, №1, с. 190. — Коммунисти, 1973, 18., с. 3.

369. ბ ე რ ი ძ ე ვ. გამოსათხოვარი. გ. ჩუბინაშვილის ხსოვნას. — ლიტერატურული საქართველო, 1973, 19 იანვ., გვ. 4.

Б е р и д з е В. Прощание. Памяти Г. Чубинашвили. — Литературули Сакартвело, 1973, 19 янв., с. 4.

370. ბ ე რ ი ძ ე ვ. ერის ჩჩეული. გიორგი ჩუბინაშვილის ხსოვნას. — კომუნისტი, 1973, 18 იანვ., გვ. 3.

Б е р и д з е В. Избранник народа. Памяти Г. Чубинавшили. — Коммунисти, 1973, 18 янв., с. 3.

371. გ ა წ ე რ ე ლ ი ა აკ. მოწიჭებით ვიხრით თავს... აკად. გ. ბ. ჩუბინაშვილის ხსოვნას. — ლიტერატურული საქართველო, 1973, 19 იანვ., გვ. 3.

Г а ც ე რ ე ლ ა აკ. С благоговением склоняю голову. Памяти акад. Г. Чубинашвили. — Литературули Сакартвело, 1973, 19 янв., с. 3.

372. დ ო ლ ი ძ ე ვ. დიდი მეცნიერი და მოღვაწე. [გიორგი ჩუბინაშვილის ხსოვნას]—გამ. „თბილისი“, 1973, 18 იანვ., გვ. 3.

Д о л и д з е В. Крупный ученый и деятель. [Памяти Г. Чубинашвили]. — Газ. «Тбилиси», 1973, 18 янв. с. 3.

373. ვ ე კ უ ა ი. მშობელი ხალხის სახელით. გიორგი ჩუბინაშვილის ხსოვნას. — კომუნისტი, 1973, 18 იანვ., გვ. 3.

В е კ უ ა И. Именем грузинского народа. Памяти Г. Чубинашвили. — Коммунисти, 1973, 18 янв., с. 3.

374. თ ა ქ თ ა ქ ი შ ვ ი ლ ი ო. გიორგი ჩუბინაშვილი. — ქავების მეგობარი, 1973, № 31—32, გვ. 80—82. — რეზიუმე რუს. ებ.

Т а к т а к и ш в и լ ი О. Георгий Чубинашвили. — Дзеглис мегобари 1973, №31-32, с. 80-82. — Резюме на рус. яз.

375. კ ი ც ხ ო ვ ე ლ ი ნ. დიდი კაცი, დიდ შრომაში ჩაფერფლილი. აკად. გ. ჩუბინაშვილის ხსოვნას. — ლიტერატურული საქართველო, 1973, 19 იანვ., გვ. 3.

К е ც ხ օ ვ ე ლ ი Н. Большой человек, испепеленный в большом труде. Памяти Г. Н. Чубинашвили. — Литературули Сакартвело, 1973, 19 янв., с. 3.

376. კლდიაშვილი ს. მის ნათელ ხსოვნას. — ლიტერატურული საქართველო, 1973, 19 იანვ., გვ. 3.

Кладиашвили С. Его светлой памяти. — Литературали Сакартвело, 1973, 19 янв., с. 3.

377. მაჩაბელი კ. დიდი მეცნიერი და მოქალაქე. — ახალგაზრდა კომუნისტი, 1973, 18 იანვ., გვ. 3.

Мачабели К. Крупный ученый и гражданин. — Ахалгазрда комунисти, 1973, 18 янв., с. 3.

378. რჩეულიშვილი გ. ჩვენი ძევლების დიდი ქომავი. — ალაზნის განთიადი (თელავი), 1973, 25 იანვ., გვ. 2.

Речеулишивили Дж. Покровитель наших памятников. — Алаznis гантиади (Телави), 1973, 25 янв., с. 2.

379. სანიკოძე თ. ვალმოხდილი მამულიშვილი. — საბჭ. ხელოვნება, 1973, № 5, გვ. 65—68. — რეზიუმე რუს. ენ.

Саникидзе Т. Патриот, человек долга. — Сабчота хевенеба, 1973, № 5, с. 65-68.

380. ქუთათელი ა. ხუროთმოძღვარი. გორგი ჩუბინაშვილის ხსოვნას. [ლექსი]. — მნათობი, 1973, № 10, გვ. 34—35.

Кутатели А. Зодчий. Памяти Г. Чубинашвили. [Стихотв.]. — Мнаторби, 1973, № 10, с. 34-35.

381. შანიძე აკ. განუზომლად ღვაწლმოსილი. — ლიტერატურული საქართველო, 1973, 19 იანვ., გვ. 3.

Шанидзе Ак. Многозаслуженный. — Литературали Сакартвело, 1973, 19 янв., с. 3.

382. შანიძე აკ. მეცნიერების კორიფე. — კომუნისტი, 1973, 18 იანვ., გვ. 3. — მაცნე (საზ-რიც მეცნ, განყ-ბა), ენისა და ლიტერატურის სერია, 1973, № 1, გვ. 191—192.

Шанидзе Ак. Корифей науки. — Комунисти, 1973, 18 янв., с. 3.—Мацне (Отд-ние общест. наук), Серия языка и литературы, 1973, № 1, с. 191-192.

383. შენგელაძე დ. უკვდავი მემატიანე. — ლიტერატურული საქართველო, 1973, 19 იანვ., გვ. 3.

Шенгелаидзе Д. Бессмертный летописец. — Литературали Сакартвело, 1973, 19 янв., с. 3.

384. ჩიტია გ. მამულიშვილი. — კომუნისტი, 1973, 18 იანვ., გვ. 3.

Ч и т а и а Г. Патриот.— Комунисти, 1973, 18 янв., с. 3.

385. ჩ ե ց ե ց լ ո օ զ. ფ უ ძ ე მ დ ე ბ ე ლ ი. — კომუნისტი, 1973, 18 იანვ., გვ. 3.

Ч х е н к е л и Ив. Основоположник.— Комунисти, 1973, 18 янв., с. 3.

386. ვ ი ვ ი შ ვ ი ლ ი ი რ. დ ა უ ვ ი წ ყ ა რ ი. — კომუნისტი, 1973, 18 იანვ., გვ. 3.

Ц и ц и ш в и л и Ир. Незабываемый.— Комунисти, 1973, 18 янв., с. 3.

387. წ ე რ ე თ ე ლ ი გ. უ კ ვ დ ა ვ ი მ ქ ვ ლ ე ვ ა რ ი. — კომუნისტი, 1973, 18 იანვ., გვ. 3.

Ц е р е т е л и Г. Бессмертный исследователь.— Комунисти, 1973, 18 янв., с. 3.

388. წ ე რ ე თ ე ლ ი გ. უ კ ვ დ ა ვ ი მ ქ ვ ლ ე ვ ა რ ი. — მაცნე (საზ-რიგ ძეცხ. განც-პა) ენისა და ლიტერატურის სერია, 1973, № 1, გვ. 192.

Ц е р е т е л и Г. Бессмертный исследователь.— Матне (Отднине общест. наук). Серия языка и литературы, 1973, № 1, с. 192.

389. ჯ ა ნ ბ ძ ე რ ი ძ ე ბ. თვითონ ქ უ ც ვ ა ქ ე გ ლ ა დ. — ლიტერატურული საქართველო, 1973, 19 იანვ., გვ. 44.

Д ж а н б е р и д з е Н. Сам станет памятником.— Литературали Сакартвело, 1973, 19 янв., с. 4.

390. ჯ ო რ ბ ძ ე ბ ა ძ ე ს. ი ვ ა ნ ბ ე ჯ ა ვ ხ ხ ი მ ვ ი ლ ი ს უ მ ც რ ი ს ი მ ე გ თ ბ ა რ ი. — კომუნისტი, 1973, 18 იანვ., გვ. 3.

Д ж о р б е н а д з е С. Младший друг Ив.- Джавахишвили.— Комунисти, 1973, 18 янв., с. 3.

391. Б е р и д з е В. Невосполнимая утрата.— Вечерний Тбилиси, 1973, 18 янв., с. 4.

392. Д ж а п а р и д з е У. Он был первым.— Вечерний Тбилиси, 1973, 18 янв., с. 4.

393. М у с ხ е л и ш в и л и Н. Слово о друге.— Заря Востока, 1973, 17 янв., с. 3.

394. П р и в а л о в а Е. Слово об учителе.— Лит. Грузия, 1973, №4, с. 89-90.

395. Ш а н и д з е А. Бессмертие.— Лит. Грузия, 1973, № 4, с. 88-89.

396. Читаиа Г. Им создана научная школа... — Вечерний Тбилиси, 1973, 18 янв., с. 4.

გარდაცვალების ყლისთავი
ГОДОВЩИНА СМЕРТИ

397. აკადემიკოს ვიორგი ჩუბინაშვილის ხსოვნისაღმი მიძღვნილი სამეცნიერო სესია. [გ. ჩუბინაშვილის სახელობის ქართული ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტში]. — მაცნე. ისტორიის, არქეოლოგიის, ეთნოგრაფიისა და ისტორიის ჟურნალი, 1974, № 2, გვ. 186—190.

Научная сессия, посвященная памяти академика Георгия Чубинашвили. [В институте истории грузинского искусства им. Г. Н. Чубинашвили]. — Мацне. Серия истории, археологии, этнографии и истории искусства, 1974, № 2, с. 186-190.

398. ა ბ დ ლ უ ლ ი ა გ ბ. გამოჩებილი მეცნიერის (აკად. გ. ჩუბინაშვილის) გარდაცვალების ერთი წლისთავს მიეძღვნა (სამეცნიერო სესია). — ძეგლის მეგობარი, 1974, ქრ. 35, გვ. 90.

А и д г у л а д з е Н. Сессия, посвященная памяти выдающегося ученого (акад. Г. Н. Чубинашвили). — Дзеглис мегобари, 1974, № 35, с. 90.

399. გ. ჩუბინაშვილის სახელობის ქართული ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტის 25-ე სამეცნიერო სესია, მიძღვნილი გ. ჩუბინაშვილის ხსოვნისაღმი. 1974 წ. 13—14 მარტი. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა ოგზისები. თბ., „მეცნიერება“, 1974, 32 გვ.

XXV научная сессия института истории грузинского искусства им. Г. Н. Чубинашвили, посвящ. памяти Г. Чубинашвили. 13 и 14 марта 1974 года. План работы и тезисы докладов. Тб., «Мецниереба», 1974,. 32с.

400. ლ ე კ ვ ე რ შ ვ ი ლ ი ი. 25-ე სამეცნიერო... [საქ. სსრ მეცნ. აკად. გ. ჩუბინაშვილის სახ. ქართული ხელოვნების ინ-ტის 25-ე სამეცნიერო სესია, მიძღვნილი აკადემიკოს გ. ჩუბინაშვილის ხსოვნისაღმი]. — გაზ. „თბილისი“, 1974, 25 მარტი, გვ. 2.

Леквейшвили И. 25-ая научная... [25-ая научная сессия Ин-та истории грузинской науки им. Акад. Г. Чубинашвили АН Груз. ССР, посвященная памяти акад. Г. Чубинашвили]. — Газ. «Тбилиси», 1974, 15 марта, с. 2.

პირობაზე უროვნების საჭიროები

ჰედის ლექცის ბარძიში 89

პოლნისების მდებარეობის საკითხისათვის 90

ფინანს შეასაუკუნების ქართული ჰედური ხელოვნების ერთი უცნობი ძეგლი 199
გარების დარბაზი დილომში 22

გოტიერის ხეობის არქეოლოგიური ძეგლები 135

ერთ-ერთი უძველესი სამეცნიერო ბაზილიკა ქვემო ქართლში 194

მასალები სამწევროსის ტაძრის შესწავლისათვის 122

X და XI საუკუნეთა მიწნაზე წარმოშობილი ქართული ჰედური ხელოვნების ხასიათის საკითხისათვის 123

VIII—IX საუკუნების ქართულ ხუროთმოძღვრულ ძეგლთა ერთი რიგის და-
თარიღებისათვის 143

შცხეთის ჯვრის მცირე ტაძრი 23

ჩამდენიმე თავი ქართული ხელოვნების ისტორიიდან 45

რუსის ტაძრის ისტორიისათვის 91

საბჭოთა საქართველოს მიღწევები ხელოვნების ისტორიის დარგში 144

საქართველოს საერთო ხუროთმოძღვრების რამდენიმე ნიმუში 31

ქართლის დარბაზი. 1. დარბაზი დილომში 50

ქართლის დარბაზი. 2. დარბაზი ერთაშონდაში 46

ქართლის დარბაზი. 3. დარბაზი ყარალაჭა და ნადარბაზებში 51

ქართლის დარბაზი. 4. დარბაზი წილკანსა და მცხეთში 52

ქართული ოქრომჭედლობა VIII—XVIII საუკუნეებისა 155

ქართული პლასტიკური ხელოვნების შესწავლის მოცუნები 33

ქართული ხელოვნების ისტორია ტ. 1. 77

ქართული ხუროთმოძღვრება საშუალო საუკუნეებში და მისი მთავარი კათედრალი 40

ქვაბისხევის ხეობის ძეგლი ბაზილიკა 125

973 წლის იშხანის ჯვარი 63

ხელოვნების ისტორია 98

УКАЗАТЕЛЬ ОСНОВНЫХ ТРУДОВ

- Армянское искусство с конца IX и до начала XI века. 85
Археологические памятники Гостибского ущелья. 135
Архитектура Грузии. 197
Архитектура Кахетии. 153, 162
Архитектурные памятники VIII и IX веков в Ксанском ущелье. 105
Бедийская золотая чаша. 89
Болниесский Сион. 93
Вопросы истории искусства. Исследования и заметки. Т. I. 213
Грузинское средневековое зодчество и его три главных кафедрала. 40
Грузинское чеканное искусство. 155, 163
Город Ани. 12
Дарбази в Диоми. 50
Дарбази в Карагаджи и Надарбазеви. 51
Дарбази в Цилкани и Мцхета. 52
Дарбази в Эртацминда. 46
Декоративное убранство Аннских карасов. (Опыт классификации). 6
Достижения Советской Грузии в области истории искусства. 144, 154
Древнейшее здание церкви во Мцхете. 165
Древняя базилика в Квабис-Хеви. 125
Задачи изучения грузинских пластических искусств. 33
Золотых дел мастера Асата работа для Таосского владетеля, царя царей Давида Куропалата. 126
Изображение святого Квирике в грузинской чеканке. 113.
История грузинского искусства. 77, 98
Ишханский крест 973 года. 63
К вопросу о датировке ряда памятников Грузинской архитектуры VIII—IX века. 143
К вопросу о местоположении Болниси. 90
К вопросу о Нокалакеви. 64
К вопросу о первоначальных формах Мцхетского кафедрала Светицховели. 167
К вопросу о характере грузинской чеканки на грани X—XI веков. 123
К истэрии Руинского храма. 91
Крестьянский дарбази в диоми. 22
Кумурдо и Никорцминда. 121
Лука Кранах. 156
Малая церковь Мцхетского Джвари. 23
Материалы по изучению Самцевриского храма. 122
Мцхета. 118

- Несколько глав из истории грузинского искусства.** 45
Несколько образцов грузинского светского зодчества, 31.
- Один из памятников первостепенного значения грузинской чеканки в Сванетии.** 139
Один неизвестный памятник грузинской чеканки позднего средневековья. 199
Одна из древнейших трехцерковных базилик в Квемо Картли. 194
Очерк развития в Грузии дофеодальной архитектуры. 168.
- Памятники типа «Джвари».** 128
Пещерные монастыри Давид-Гареджи. 129
Пути грузинской архитектуры. 83
Пути развития архитектуры в Кахетии. 173
- Развитие истории грузинского искусства как науки и ее очередные задачи.** 154
Разыскания по армянской архитектуре. Т. I. 202
- Саорбисская церковь.** 4
Сваны. 5
- Функции сибирского шамана.** 7
- Церковь близ селения Болнис-Капанакчи.** 10
Цроми. 209
- Beiträge zum psychologischen Verständniss des sibirischen Zaubерers** 2
Der Fund von Sargweschi 42
Die georgische Kunst. Hauptlinien ihrer Entwicklung 58
Die georgische Kunst die Probleme ihrer Entwicklung 55
Die grosse Kirche von Tholin in Armenien 60
Die Kirche von Samtzevrissi in Georgien 53
Die Schiomghwime-Lawra. Ein Beitrag zur Architekturgeschichte Georgiens 43
- Ein Elfenbeintriptychon aus Ratscha** 67
Ein Goldschmiedetriptychon des VIII—IX Jahrhunderts aus Martwili 59
Forschungen zur Armenischen Architektur 205
Georgische Baukunst. Band II. Die Kirche in Zromi und ihr Mosaik 69
Georgische Kunst. Ihre Entwicklung von 4—18 Jahrhundert 57
- L'orfèvrerie géorgienne (VIIIe—XVIIIe Siecles)** 178
Le caractère de L'évolution primordiale dans l'architecture Georgienne 47
- Tsromi** 215
- Untersuchungen zur Geschichte der georgischen Baukunst. Band I.** 21
Über die georgische Kirchen. 207

სახელითა მაძიებელი

- აბაშიძე გრ. 367
 აბაშიძე ირ. 304, 368
 აბულაძე ილ. 158
 ალადაშვილი ნ. 243, 280
 ალიბეგაშვილი გ. 287
 ამირანაშვილი შ. 158, 217
 ამირანაშვილი შ. (მასზე) 136
 ანდოულაძე ნ. 333, 398
 აფაქიძე ა. 235

 ბარამიძე ალ. 158
 ბარლახი ერმიტი (მასზე) 187
 ბარნაველი თ. 161
 ბარნაველი ს. 234, 238, 288
 ბერაშვილი ი. 246
 ბერიძე ვ. 158, 244—245, 291, 305—
 334, 356, 369—370
 ბერიძე ვ. (მასზე) 246, 258

 გაბაშვილი გ. (მასზე) 183
 გამსახურდა ჭ. 217
 გაწერელია ა. 335, 371
 გვენცაძე ალ. 336
 გილაშვილი პ. 365—366
 გობეგიშვილი გ. 235
 გოთუა ლ. 309
 გომელაური ი. 294, 310

 გადაშვილი ლ. (მასზე) 242
 დოლიძე ვ. 249, 338, 372
 დუდუჩავა ბ. 77, 250

 ვეკუა ი. 373
 ვერონელი ი. 295

 ვეჯარაა პ. 251, 289

 თაყაიშვილი ექვთ. (მასზე) 34, 195
- თაქთაქიშვილი ო. 374
 თუმანიშვილი ღ. 357

 მაური ა. 365—366

 გაკაბაძე ს. 31, 252
 კალანდაძე ა. 235
 კარბელიშვილი ბ. 296
 კეცხოველი ნ. 339, 375
 კიკნაძე შ. 365—366
 კინწურაშვილი ს. 253, 291
 კლდიაშვილი ს. 376
 კონდაკოვი ნიკოლიმე (მასზე) 44
- ლანცერე ე. ე. (მასზე) 117
 ლეგვეიშვილი ი. 400
 ლომთათიძე გ. 235
 ლორთქიფანიძე ი. 312, 340
- მაზერელი ფრანს (მასზე) 172
 მაისურაძე ჭ. 237
 მაჩაბელი კ. 254, 297, 313, 377
 მელიქიშვილი გ. 341
 მელიქსეობეგი ლ. (ჩელ.) 85
 მელიქსეობეგი ლ. (მასზე) 32
 მეფისაშვილი რ. 290
 მუსხელიშვილი ნ. 314
- ნაციაშვილი ს. 255—257, 342
 ნიკოლეიშვილი ბ. 258, 343
- პეტრე იბერი (მასზე) 158
- როსტომაშვილი შ. 344
 რუსთაველი შ. (მასზე) 158
 რჩეულიშვილი ჭ. 378
- სანიკიძე თ. 315, 379

- სანიკიძე ლ. 258
სასუნელი დავით 85
საჯარელიძე თ. 298, 317
სევეროვი ბ. პ. 22, 31, 46, 51—52, 76,
252
სონლულაშვილი ირ. (მთარგმნ.) 70, 76,
152
სტალინი ი. (მასზე) 146
ტაკიძე ა. (მასზე) 217
ჭუთათელია ა. 1260, 380
ყენია ჩ. 240, 318
შანიძე აკ. 381—382
შარლემანი იოსები 46, 51—52
შარლემანი ი. (მასზე) 134
შევარდნაძე გ. 365—366
შენგელია დ. 345, 383
შმერლინგი ჩენე 92, 232
შმერლინგი ჩენე (მასზე) 216
- ჩიტაია გ. 217, 235, 384
ჩხერიძელი ივ. 385
ჩხიკვაძე ზ. (მასზე) 61
ცინცაძე ვ. (მასზე) 161
ციციშვილი ირ. 386
წერეთელი გ. 387—388
წიქარაძე გ. 346
ჭანტურია აკ. (მასზე) 131
ხუსკივაძე ლ. 242
ჯავახიშვილი ა. 347
ჯავახიშვილი გ. 348
ჯავახიშვილი ივ. (მასზე) 40, 95, 103,
107—108
ჯანბერიძე ბ. 262, 287, 299, 320, 321,
349, 389
ჯაფარიძე ბ. 350
ჯაფარიძე უ. 322, 351
ჯორბენაძე ს. 263, 390

УКАЗАТЕЛЬ ИМЕН

- Абашидзе Гр. 367
Абашидзе И. 304, 368
Абуладзе И. 158
Аладашвили Н. 243, 280
Алибегашвили Г. 241, 287
Амиранашвили Ш. 158, 217, 264
Амиранашвили Ш. (О нем) 136, 142
Андгуладзе Н. 333, 398
Апакидзе А. М. 235
Аракелян Б. О. 265
Аракиев Д. И. (Аракишвили) (О нем) 1
Арутюнян В. М. 265

Байдуков (О нем) 82
Бакрадзе Д. (О нем) 223
Барамидзе Ал. 158
Барнавели С. 234, 238, 288
Барнавели Т. 161
Банк А. В. 266
Барлах Эрнест (О нем) 187
Бебутов Г. 176
Беляков (О нем) 82
Берашвили И. 246
Бердзенишвили Н. 267
Беридзе В. 158, 244—245, 268—269, 291, 300, 305—307, 323, 334, 356, 369—370, 391
Беридзе В. (О нём) 246, 258

Векуа И. 373
Веронели И. 295
Вольская А. 292, 301, 358

Габашвили Г. (О нем) 183
Гамсахурдия К. 217
Гацерели А. 335, 371

Гвенцадзе Ал. 336
Гилашвили П. 365—366
Гобеджияшили Г. Ф. 235
Гомелаури И. 294, 310
Готуа Л. 309

Давид Куропалат (О нем) 126
Дадиани Л. (О нем) 242
Джавахишвили А. 347
Джавахишвили Г. 348
Джавахишвили Ив. (О нем) 40, 95, 103, 107—108
Джав. К. (Джавришвили К.) 270
Джанберидзе Н. 262, 287, 299, 320—321, 349, 352, 389
Джапаридзе Н. 350
Джапаридзе У. 322, 324, 351, 392
Джорбенадзе С. 263, 390
Долидзе В. 249, 293, 302, 338, 372
Дудучава М. 77, 250

Еремян А. Б. 271

Закарая П. 251, 272, 289

Инаури А. 365—366

Какабадзе С. 31, 252
Каландадзе А. Н. 235
Карбелашвили М. 296, 325
Кекелидзе К. С. (О нем) 179, 193
Кения Р. 240, 318
Кецховели Н. 326, 339, 375
Кикнадзе Ш. 365—366
Кинцурашвили С. 253, 291
Кипиани Н. 327

- Клдиашвили С.** 376
Кондаков Н. (О нем) 44
Кранах Лука (О нем) 156
Кубанешвили С. И. 193
Курдиани А. 353
Кутатели А. 260, 380

Лансере Е. Е. 129
Лансере Е. Е. (О нем) 117
Леквейшвили И. 400
Ломтадзе Г. А. 235
Лордкипанидзе Б. 328
Лорткипанидзе И. 312, 340

Мазерель Франс (О нем) 172
Майсурадзе З. 237
Марр Н. (О нем) 25, 127, 138
Мачабели К. 254, 297, 313, 354, 377
Меликишвили Г. 341
Меликсет-Бек Л. М. (Ред.) 85
Меписашвили Р. 290
Мнацаканян С. Х. 265
Мусхелишвили Н. 314, 393
Мясоедов В. К. (О нем) 65

Нациашвили С. 255—257, 274, 342
Николейшвили М. 258, 343
Нущубидзе Ш. (О нем) 275

Отарова А. 303

Петре Ивери (О нем) 158
Привалова Е. 359, 394

Ростомашвили Ш. 344
Руставели Ш. (О нем) 158
Рчеулишвили Дж. 378

Сакварелидзе Т. 298, 317
Саникадзе Л. 258
Саникадзе Т. 355, 379
Сасунский Давид 85
Северов Н. П. 22, 46, 50—52, 76, 87,
121, 128, 252
Северов Н. П. (О нем) 189, 281
Смирнов Я. И. (О нем) 68, 74
Сонгулашвили И. (Пер.) 70, 76
Сонгулашвили И. (О нем) 152
Сталин И. В. (О нем) 146

Сычев Н. П. (О нем) 65

Такаишвили Е. (О нем) 34, 169, 195
Такидзе А. (О нем) 217
Тактакишили О. 374
Туманишвили Д. 357

Харазов В. 275
Хускивадзе Л. З. 242, 330

Церетели Г. 387—388
Цикарадзе М. 346
Цинцадзе В. (Ред.) 161
Цицишвили Ир. 386

Чантuria Ak. (О нем) 131
Читала Г. 217, 235, 384, 396
Чкалов В. (О нем) 82
Чохели А. 277
Чхенкели Ив. 385
Чхиквадзе З. И. (О нем) 61, 184

Шадури В. 176
Шанидзе Ak. 381—382, 395
Шарлеман И. А. 52
Шарлеман И. А. (О нем) 134
Шеварднадзе Э. 365—366
Шенгелаа Д. 345, 383
Шмерлинг Р. 92, 232
Шмерлинг Р (О нем) 216, 221
Шмидт Ф. И. (О нем) 9

Якобсон А. Л. 280—281
Якобсон А. Л. (О нем) 208, 212

Djobadze W. G. 282
Glück Heinrich (о нем) 28
Jurgis Baltrusaitis (о нем) 130
Lissitzian Leon (о нем) 28
Millet Gabriel (о нем) 39
Myslivec T. 283
Salia K. 284, 331
Smirnow Jakov (о нем) 30
Strzygowski Josef (о нем) 26—29
Thoramanian Thoros (о нем) 28
Volskaya A. 285

ՑՈՐՑՆԱՑՈՒՄԸ ՏԱՐԱԾՈՒՅԹ ՏԱՐԱԾՈՒՅԹ

արթածո	111	նագարեանցո	51
արթածուեցո	235	ռիանո	237
արշվո (Առմետուս ԱՆ)	114	ռուսո	91
ծցլու	89	Տամբյացհոսո	122
ծոլնօսո	90	Տվաճու	115, 124, 189, 200
ծովորմա	133	Գառ-կլարչյո	116
ջուրիծյ	135	յաձանեցո	125
դոլոմի	22, 50	յազմո	յարտլո
յրտաժմոնդա	46	յւենու	երմա
տեղացո	348	յահալաչո	51
յակետո	245	Բոլցյանո	52
լանցոցո	248	Երկոմո	256—257
լցելունու երմա	71	Եւմի	32
թարթոլո	140	Եսելու	240
թըցետա	23, 52, 148, 235		

УКАЗАТЕЛЬ ГЕОГРАФИЧЕСКИХ ИМЕН

Аван	271	Болниси	90, 93
Ани	6, 12, 14, 127	Болнис-Капанакчи	10
Армази	111	Боржоми	15
Армазисхеви	235	Бочорма	133
Армения	37	Восточная Грузия	245
Аручи	114	Восточная Европа	197
Ахалгори	68, 230	Гостибе	135
Ахмета	213	Грузия	72—73, 197
Балта	227		
Бедча	89		

- С. Даба 213
 Давид-Гареджи 129, 267
 Даш-Керпи 25
 Джавахети 106
 Дигона 22, 38, 50, 213
- Икви** 221
 Ингушетия 100
- Карагаджи 51, 213
 Кахети (Кахетия) 161, 172, 245
 Квабис-хеви 125
 Квемо Болниси 213
 Квемо Картли 194, 213
 Клдсети 99
 Кола-Олтиси 168
 Ксанское ущелье 71, 105, 213
- Лейпциг 201, 248
 Лехурское ущелье 71
 Лечхуми 168
- Маку** 25
 Манглис 20, 213
 Мартвили 140
 Мингечаури 167
 Мцхета 23, 52, 80, 118, 148, 164, 213,
 235—236
- Надарбазеви** 51, 213
 Нокалакеви 213
- Озаани** 237
- Павловск** 1
- Руиси** 91, 213
- Самцхевриси** 122, 213
 Саорбиси 4, 213
 Сванети (Сванетия) 3, 115, 119, 124,
 139, 168, 189, 200, 225—226
- Тао-Кларджети** 116
 Тбилиси 192, 201
- Телави 348
Уплис-цихе 88
 Ушгули 102
Хашми 32
- Цилканы** 52, 213
 Цроми 209, 256—257, 266, 274
- Чалдирское озеро** 25
 Чангли 168
- Шиомгвиме** 213
- Эртацминда** 46, 213
- Albanien** 27
Armenien 26, 28, 54, 60
Berlin 57—58
Europa 26, 28—29
Georgien 43, 53, 206
Halle-Wittenberg 2
Köln 57
Martwili 59
München 57
Mzchetha 21
Nürnberg 57
Osteuropa 58
Ratscha 67
Samtzevrisi 53
Sargweschi 42
Schiomghwimi 43
Tsromi 69, 215, 282
Wien 26, 57
Zentraustralien 11

შინაარსი — СОДЕРЖАНИЕ

აკადემიკოსი გიორგი ჩუბინაშვილი (სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის მოქალაქე მიმოხილვა)	5
Академик Г. Н. Чубинашвили (Краткий обзор научной и обществен- ной деятельности)	18
Academician G. N. Chubinaschvili (An Overview of his scholarly and Pub- lic Activities)	29
ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები	34
Основные даты жизни и деятельности	37
აკადემიკოს გიორგი ნიკოლოზის ქ ჩუბინაშვილის შრომები	39
Труды академика Георгия Николаевича Чубинашвили	39
წიგნების, პერიოდული და გრაფიკული გამოცემების რედაქტორი	73
Редактор книг, периодических и продолжающихся изданий	73
ლიტერატურული გ. ჩუბინაშვილის შესახებ	76
Литература о Г. Н. Чубинашвили	76
საიუბილეო თარიღები	82
Юбилейные даты	82
გორგი ჩუბინაშვილის გაზიარება და დაკრძალვა	91
Смерть и похороны академика Г. Н. Чубинашвили	91
გარდაცვალების შემთხვევა	97
Годовщина смерти	97
დაბადების 70 წლისთავი	82
70-летие со дня рождения	82
დაბადების 75 წლისთავი	84
75-летие со дня рождения	84
დაბადების 80 წლისთავი	85
80-летие со дня рождения	85
დაბადების 85 წლისთავი	88
85-летие со дня рождения	88
დაბადების 90 წლისთავი	91
90-летие со дня рождения	91
ძირითადი შრომების სამიებელი	98
Указатель основных трудов	99
სახელის სამიებელი	101
Указатель имён	103
ეფოგრაფიული სახელის სამიებელი	105
Указатель географических имён	106